

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน

ด้านนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

The study on Educational Problems of Communication Arts Programs of
Four Rajabhat Universities (Pibulsongkram, Lampang, Thepstri and Yala)

วราภรณ์ ช่อประดิษฐ์กุล

2548

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก คณาจารย์โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์ในโปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้อย่างมาก และขอขอบคุณนักศึกษา โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาทุกคน ที่ได้เสียสละเวลาให้แก่งานวิจัยเรื่องนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างใหญ่หลวง ในการนำผลการวิจัยไปปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอน

สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยทั้ง 4 ท่าน ได้แก่ นายขวัญชัย เฟื่องฟู นางสาวณิรันทร์ มอญขาม นางสาวนิโรบล เมืองนิเวศน์ และนางสาวศิริรัตน์ ทองไถ่ผา ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาที่สนับสนุนทุนวิจัยครั้งนี้

วราภรณ์ ชื่อประดิษฐ์กุล

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

12 พฤศจิกายน 2548

หัวข้อวิจัย	การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ชื่อผู้วิจัย	นางสาววราภรณ์ ชื่อประดิษฐ์กุล
คณะ	วิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ปีการศึกษา	2548

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 แห่งทั่วประเทศ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูล โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

โดยผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การสื่อสารทางการศึกษา เป็นกรอบในการวิจัย แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ๑. กลุ่มผู้สอน 2. กลุ่มผู้เรียน ใช้วิธีการเลือกมหาวิทยาลัยที่จะศึกษา โดยการเจาะจงเลือกมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ มีอาจารย์ประจำเป็น ๕ ภาคราชการ ๘ คนขึ้นไป แล้วหยิบชื่อโดยการสุ่ม และวิธีการสุ่มอย่างง่ายสำหรับการเลือกมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้สอนส่วนใหญ่มีปรัชญา วิสัยทัศน์ ในการสอนเรื่องความมีคุณธรรม มากกว่าการอบรมสั่งสอนเรื่องคุณลักษณะเฉพาะอาชีพ โดยใช้วิธีปลูกฝังให้นักศึกษามีความรู้เรื่อง ทฤษฎี แต่ยังคงจัดการเรียนการสอนแบบเดิม และใช้สื่อแบบเดิม สำหรับผู้เรียนจะมีความคาดหวังว่า ผู้สอนควรใส่ใจในการสอน ให้มากกว่างานบริหารอื่น ๆ มีความทันสมัย มีความเป็นมิตร แต่ไม่ใส่ใจ

1 ■ ด้านสื่อการสอนเป็นสิ่งที่ขาดแคลนมากสำหรับการเรียน นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง นักศึกษามีความคาดหวังว่าอาจมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต อันเนื่องจากการเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัย ด้านหลักสูตรผลการวิจัยเสนอว่าหลักสูตรควรเข้มข้น ดีกว่าหลักสูตรเดิม ควรมีสาขาวิชาเพิ่มมากขึ้น ยกเลิกวิชาพื้นฐาน และวิชาเนื้อหาซ้ำซ้อน มีการฝึกปฏิบัติมากขึ้น มีการดูแลจากผู้สอนใกล้ชิดมากขึ้น โดยสภาพดังกล่าวสรุปได้ว่าผู้เรียนยังไม่พึงพอใจกับการจัดการเรียนการสอนของโปรแกรมวิชานี้

Title : The Study of Educational Problems of Communication Arts Programs of Four Rajabhat Universities (Pibulsongkram, Lampang, Thepsatri and Yala)

Researcher : Miss Waraporn Suepraditkul

Faculty : Management Science

Year : 2005

Abstract

The purpose of this study was to investigate problems of teaching and learning Communication Arts of four Rajabhat Universities including Pibulsongkram, Lampang, Thepsatri and Yala. In this study, focus group discussion was deployed as a methodology and the theoretical framework was educational communication. The researcher used integrated teaching experiences as a paradigm, which emphasis on the process of educational communication, including instructors, curriculums, educational medium and students.

The result consisted of four sections including instructors and students. The instructors tended to expect that the students should pay attention and show their enthusiasm about their studies. The instructors also hoped that their students would be successful in their careers. Most of the instructors provided theoretical knowledge to their students and remained using old teaching methods.

The students tended to expect that their instructors should pay more attention to teaching than other administrative works and should be up-to-date, friendly (but not too much) and not be emotional or moody.

The educational media was vital insufficient to learning Communication Arts. However, the students hoped that the situation of every Rajabhat Universities might be better in the future because of being universities recently. The study suggests that the curriculums of Communication Arts should be improved to be stronger and deeper than the previous ones. More optional programs should be available. Some basic and overlapped subjects should be excluded and more practical subjects should be provided and supervised more closely by the instructors.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ปัญหาคำวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
หน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	5
คำสำคัญของเรื่องที่ทำวิจัย.....	5
2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์การสื่อสารทางการศึกษา.....	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย.....	21
3 ระเบียบวิธีวิจัย	28
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	28
ขอบเขตของการวิจัย.....	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	31
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
การนำเสนอผลการวิจัย.....	32
เครื่องมือในการวิจัย.....	32
ระยะเวลาที่ทำการวิจัย.....	33
แผนการดำเนินงาน.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	37
ส่วนที่ 1	
ผลการวิจัยเพื่อศึกษาวิสัยทัศน์และปรัชญาการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน.....	37
ส่วนที่ 2	
ผลการวิจัยเพื่อการศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนและสื่อการสอนของอาจารย์ผู้สอน นิเทศศาสตร์.....	39
ส่วนที่ 3	
ผลการวิจัยเพื่อศึกษาความสามารถในการเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัด การเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์.....	41
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	52
ส่วนที่ 1	
สรุปผลการวิจัยเพื่อศึกษาวิสัยทัศน์และปรัชญาการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน...	53
อภิปรายผลการวิจัยเพื่อศึกษาวิสัยทัศน์และปรัชญาการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน.	54
ส่วนที่ 2	
สรุปผลการวิจัยเพื่อการศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนและสื่อการสอนของอาจารย์ผู้ สอนนิเทศศาสตร์.....	56
อภิปรายผลการวิจัยเพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนและสื่อการสอนของอาจารย์ผู้ สอนนิเทศศาสตร์.....	56
ส่วนที่ 3	
สรุปผลการวิจัยเพื่อศึกษาความสามารถในการเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการ จัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์.....	58
อภิปรายผลการวิจัยเพื่อศึกษาความสามารถในการเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อ การจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์.....	
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์.....	

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	64
ประวัติผู้วิจัย	173

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Pibulsongkram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

การเปิดการเรียนการสอนหลักสูตรด้านนิเทศศาสตร์ ในปัจจุบันพบว่าสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกในประเทศไทย มีจำนวน ทั้งสิ้น 77 แห่ง สามารถจำแนกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ตามประเภทของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง ได้ดังนี้ (พัชนี เชยจรรยา และคนอื่น ๆ, 2548 , 15 - 16)

กลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวนทั้งสิ้น 14 แห่ง จำแนกเป็น

มหาวิทยาลัยที่จำกัดจำนวนรับ จำนวน 12 แห่ง และมหาวิทยาลัยไม่จำกัดจำนวนรับ จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

กลุ่มมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 39 แห่ง

และกลุ่มสุดท้ายได้แก่กลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวนทั้งสิ้น 22 แห่ง

เมื่อพิจารณาจากจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ พบว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์มากที่สุด ในขณะที่มหาวิทยาลัยเอกชนเป็นสถาบันที่มีการขยายตัวด้านการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์อย่างต่อเนื่อง โดยจะเป็นการเปิดสอนในด้านการโฆษณา และการประชาสัมพันธ์ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานภาคธุรกิจ (พัชนี เชยจรรยา และคนอื่น ๆ, 2548 , 5 - 6)

จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ จำนวนมากถึง 39 แห่ง จากจำนวนมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งหมด 40 แห่ง กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาค ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสังเกตได้ถึงการเป็นผู้ผลิตบัณฑิตนิเทศศาสตร์รายใหญ่ในท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏเปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ ในโปรแกรมวิชานิตเทศศาสตร์ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ โดยในบางมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อม เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จะจัดการเรียนในแขนงต่าง ๆ ตามประเภทของสื่อ เช่นเดียวกับ

มหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชนที่จัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ ส่วนมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งอื่นที่ยังไม่พร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ และอุปกรณ์เทคโนโลยี มักเปิดสอนในแขนงวิชาประชาสัมพันธ์ และวารสารศาสตร์ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีกิจกรรมฝึกทักษะ หรือการฝึกปฏิบัติของนักศึกษามากนัก (พัชนี เขยจรรยา และคนอื่น ๆ, 2548 : 5 - 6)

ทั้งนี้ผู้บริหาร และนักวิชาการในแวดวงนิเทศศาสตร์เองก็ยอมรับว่า การจัดการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ยังประสบปัญหาไม่น้อย ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพของอาจารย์ ผู้สอน อาจารย์ผู้สอนขาดการปรับตัวให้ทันต่อเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในวิชาชีพอย่างมาก จนถูกวิจารณ์ว่าอาจารย์ผู้สอนมักตามไม่ทันสื่อรูปแบบใหม่ ๆ โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งประสบปัญหาค่อนข้างมากในด้านความไม่พร้อม นอกเหนือไปจากการขาดแคลนห้องปฏิบัติการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์

แม้ว่าการเปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ กำหนดปรัชญาและจุดมุ่งหมายในการเปิดสอนคล้าย ๆ กัน ก็เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานด้านนิเทศศาสตร์ เป็นอย่างดี มีเจตคติที่คิดองานด้านนิเทศศาสตร์ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นได้ เป็นอย่างดี มีจริยธรรม ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบต่อสังคม และวิชาชีพนิเทศศาสตร์ มีความสามารถในการจัดระบบบริหาร และสร้างสรรค์งานด้านนิเทศศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะพบว่า จุดประสงค์ประการหนึ่งคือการพัฒนาท้องถิ่น แต่กลับพบว่าในรายวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง ปรากฏรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับนิเทศศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเพียงไม่กี่รายวิชา เช่น การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และสื่อพื้นบ้านเพื่อการประชาสัมพันธ์ นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรแล้วยังพบว่า ไม่มีความแตกต่างจากหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์แห่งอื่นด้วย (พัชนี เขยจรรยา และคนอื่น ๆ, 2548 , 6 - 8)

จากสภาพการณ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด จึงเป็นที่มาของการมองเห็นสภาพความเป็นจริงของปัญหาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำลังเผชิญอยู่ ซึ่งผู้วิจัยตระหนักดีว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งในฐานะผู้ผลิตบัณฑิตด้านนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ท่ามกลางการแข่งขันกันของมหาวิทยาลัยเอกชน ถึงแม้ความต้องการบัณฑิตนิเทศศาสตร์ยังมีอยู่มาก แต่กระแสวิพากษ์วิจารณ์ การตั้งคำถามถึงความไม่พร้อมในการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และคุณภาพของบัณฑิต ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าในขณะนี้ (สิงหาคม 2548) อยู่ในเวลาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่มีการสอนด้านนิเทศศาสตร์ กำลังเร่งปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร จึงน่าจะเป็นโอกาสดี ที่จะให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ หันมาทบทวนบทบาท และภารกิจของผู้ผลิตบัณฑิต ตลอดจนศึกษาถึงสภาพปัญหาการจัดการ

เรียนการสอนในปัจจุบัน เพื่อนำคำตอบที่ได้ไปปรับปรุงกระบวนการผลิตบัณฑิตให้เข้มข้น มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยเชื่อว่าในกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งนั้น มีปรัชญา และวิสัยทัศน์ในการจัดการสอนที่แตกต่างกันออกไป มหาวิทยาลัยเอกชนที่มีความพร้อมทางด้านการเงิน มักจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยมีเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตที่เป็นผู้มีความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยี มีการลงทุนในการสร้างห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย ด้านมหาวิทยาลัยของรัฐ มีความได้เปรียบด้านบุคลากรผู้สอน ทั้งคุณวุฒิทางวิชาการ และประสบการณ์ที่เหนือกว่า มักมีเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย การบริหาร และเป็นบัณฑิตที่มีความเข้มแข็งทางวิชาการ สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น ผู้วิจัยมองว่าเป้าหมาย และความมุ่งหวังในการผลิตบัณฑิตยังไม่ชัดเจน

ผู้วิจัยเลือกทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์การสื่อสารทางการศึกษา และทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพราะกรอบแนวคิดดังกล่าวสามารถอธิบายกระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนการสอน การถ่ายทอด และสื่อการสอนตลอดจนความรู้ การปลูกฝังแนวความคิด วิธีคิดของผู้สอน ตลอดเวลาการเรียนในมหาวิทยาลัย 4 ปีนั้นผลผลิตที่เกิดจากเนื้อหาหลอมของการเรียนรู้ดังกล่าว จะส่งผลอย่างไรต่อผู้เรียน

สำหรับผู้เรียน กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความรู้จะอธิบายถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ของผู้เรียน อาทิเช่น การนำเสนอด้วยวิธีแปลกใหม่ จะกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองได้ดีกว่า และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้มากกว่า เช่นนี้เป็นต้น นอกจากนั้นกรอบแนวคิดนี้จะสามารถอธิบายถึงความพึงพอใจที่ผู้เรียนมีต่อผู้สอนได้เป็นอย่างดี

ปัญหาวิจัย

1. วิสัยทัศน์ และปรัชญาการสอนของผู้สอน ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์อย่างไร
2. กระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอนของผู้สอนส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์อย่างไร

3. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์
อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิสัยทัศน์ และปรัชญาการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน
3. เพื่อศึกษาความสามารถที่จะเรียนรู้ และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา” นี้ เนื่องจากผู้วิจัยต้องรับผิดชอบต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชานิเทศศาสตร์ และได้ตระหนักถึงสภาพปัจจุบันที่สถาบันราชภัฏได้เผชิญกับปัญหา และอุปสรรคในกระบวนการจัดการเรียนการสอนอยู่ นั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งหวังว่า จะนำผลการศึกษาที่ได้จากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 4 แห่ง มาศึกษาเพื่อให้ได้ข้อสรุป เพื่อเข้าถึงปัญหา และเพื่อเป็นแนวทางนำไปปรับปรุงแก้ไขกระบวนการจัดการเรียนการสอนต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

1. วิสัยทัศน์ และปรัชญาการสอนของผู้สอนส่งผลต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน
2. กระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอนส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. กระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอนส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียน

หน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา” นี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง อาจนำไปใช้ประโยชน์เป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการ การจัดการเรียนการสอน หลักสูตร ตลอดจนปรับกลไกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การผลิตบัณฑิตด้านนิเทศศาสตร์ ให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่หน่วยงานพึงประสงค์มากที่สุด

คำสำคัญของเรื่องที่ทำวิจัย

สภาพปัญหา

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงที่พบได้ทั้งใน และนอกชั้นเรียน โดยประมวลได้ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งอาจหมายถึงสถานการณ์ที่ทำให้การเรียนการสอนทางด้านนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาไม่ราบรื่น และอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของบัณฑิตด้านนิเทศศาสตร์ และสถานการณ์นี้ครอบคลุมถึงทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนนิเทศศาสตร์

การเรียนการสอน

การจัดการ และการบริหารกระบวนการให้ความรู้แก่ผู้เรียนในรายวิชาด้านนิเทศศาสตร์ การจัดการ และการบริหาร กระบวนการดังกล่าวประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. วัสดุทัศน์ และปรัชญาการสอนของผู้สอน
2. สื่อการสอน กระบวนการสอน อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ ในรายวิชาที่มีภาคปฏิบัติ

ผู้สอน

อาจารย์ ผู้ทำหน้าที่ควบคุมการสอน เป็นผู้ควบคุมกระบวนการจัดการเรียนการสอน และรับผิดชอบเนื้อหาการสอนตลอดทั้งรายวิชา รวมถึงการเป็นผู้ประเมินผล

ผู้เรียน

นักศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ในชั้นปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4 ที่มีคะแนนเฉลี่ยรวมทุกภาควิชาสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 – 10 ของทุกชั้นเรียน

บทที่ 2 ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา” ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ มาผสมผสาน จนเกิดเป็นหลักการในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากนั้นยังมีงานศึกษาวิจัย ที่มีผู้เคยศึกษาไว้ในอดีตเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ด้วย ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์การสื่อสารทางการศึกษา

ฉัตรนันทน์ อนุวัชรวิวงศ์ (2533) กล่าวว่า ทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์การสื่อสารทางการศึกษา หมายถึง การแสดงออกซึ่งอาศัยกระบวนการแลกเปลี่ยน และถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้ ความคิด ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างกัน เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และค่านิยมต่าง ๆ

โดยพื้นฐานแล้วสถาบันการศึกษามีหน้าที่ คือ ก่อให้เกิดการสื่อสารทางการศึกษาที่ส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ส่งเสริมพัฒนาการทั่วไป และพัฒนาการเฉพาะทางของบุคคล ผสมผสานความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม ส่งเสริมการเลื่อนขั้นทางสังคม และนำการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยมีองค์ประกอบสำคัญที่ค้ำเนินหน้าที่ของกระบวนการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้สอน หลักสูตร และผู้เรียน

ผู้สอน

ผู้สอนทำหน้าที่ในการสอนหน้าชั้น ในการเป็นผู้บรรยาย ผู้แสดงให้เห็นกระบวนการ การกระทำ สาธิต ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย แก่ผู้เรียน

ในสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนและคุณภาพของอาจารย์ผู้สอนด้านนิเทศศาสตร์ในปัจจุบัน ยังคงไม่แตกต่างจากในอดีตมากนัก คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจำนวนอาจารย์ผู้สอนมากที่สุด คือ 65 คน และมีจำนวนอาจารย์ที่มีคุณภาพสูงที่สุด รองลงมาคือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีจำนวนอาจารย์ผู้สอน 45 คน โดยมหาวิทยาลัยแห่งอื่นที่จัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์มีจำนวนอาจารย์ประจำผู้สอนด้านนิเทศศาสตร์ประมาณ 5 – 20 คน เช่น มหาวิทยาลัยศรีปทุม มีจำนวนอาจารย์ผู้สอน 18

คน มหาวิทยาลัยบูรพา มีจำนวนอาจารย์ 8 คน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีอาจารย์ประจำ 6 คน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีอาจารย์ผู้สอนจำนวน 5 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีจำนวนอาจารย์ผู้สอนนิเทศศาสตร์ 11 คน เป็นต้น

จากการศึกษา พบว่า สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ใหม่ อาจารย์จำนวนไม่น้อยสำเร็จการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งยังมีอายุน้อยและขาดประสบการณ์ด้านการผลิตผลงานวิชาการ และงานวิจัย รวมทั้งอาจารย์ผู้สอน และผู้บริหารในขณะนิเทศศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาแห่งใหม่มักเป็นอาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงทำให้โครงสร้างหลักสูตร และรายวิชา รวมทั้งลักษณะการเรียน การสอนไม่แตกต่างจากโครงสร้าง และรายวิชาของทั้งสองสถาบันนี้มากนัก และส่งผลให้การเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาแห่งใหม่เป็นไปในทิศทางคล้ายคลึงกัน

กล่าวโดยสรุป ตลอดระยะเวลาของการพัฒนาการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์มีทั้งความเปลี่ยนแปลง และความต่อเนื่อง รวมทั้งลักษณะอันคงที่ ซึ่งลักษณะอันคงที่คือ การจำแนกสาขาวิชาด้านนิเทศศาสตร์ตามสื่อประเภทต่าง ๆ ในขณะที่ลักษณะการเปลี่ยนแปลง คือ การเปิดสอนในสาขาวิชาใหม่ การเปิดรายวิชาใหม่ตามกลไกหลักค้ำของภาคธุรกิจ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนลักษณะแห่งความต่อเนื่องคือการเปิดเพิ่มในสถาบันอุดมศึกษาแห่งใหม่ การขยายตัวของสาขาวิชาต่าง ๆ และการขยายระดับการศึกษาไปในระดับปริญญาโท ปริญญาตรี และปริญญาเอก อย่างไรก็ตามลักษณะพัฒนาการดังกล่าว ยังคงเกิดจากปัจจัยทางสังคมหลักค้ำเป็นส่วนใหญ่ และยังไม่มีการทบทวนการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์เพื่อการพัฒนาหลักสูตรอันเป็นปัจจัยภายในอันเนื่องจากการสั่งสมองค์ความรู้ของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์เอง (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เรื่อง 40 ปี นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาอาจารย์ผู้สอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 แห่ง เพื่อทบทวนให้ทราบถึงจำนวนอาจารย์ผู้สอนด้านนิเทศศาสตร์ พบว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีอาจารย์สอนนิเทศศาสตร์ 9 คน จบการศึกษาระดับปริญญาเอก 2 คน ที่เหลือ 7 คน จบการศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 6 คน จบการศึกษาระดับปริญญาโท 4 คน ปริญญาตรี 2 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีอาจารย์ จำนวน 6 คน จบการศึกษาระดับปริญญาโท และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 6 คน จบการศึกษาระดับปริญญาโท

หลักสูตร

พรชูลี คุณานุกร (2523 : 70) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรอุดมศึกษาว่า หลักสูตรอุดมศึกษา คือ รายวิชาจำนวนหนึ่งที่เสนอความรู้ หลักการ ค่านิยม และทักษะซึ่งเป็นผลอันพึงประสงค์ของการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

หลักสูตรทำหน้าที่กำหนดโครงสร้างให้สัมพันธ์กับลักษณะของคนที่ต้องการ โดยจัดโครงสร้างของหลักสูตรเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก คือ ความรู้ด้านวิชาชีพ เป็นเนื้อหาความรู้ที่จัดให้คนได้เรียนรู้ และปฏิบัติวิชาชีพสาขาใดสาขาหนึ่ง เพื่อให้เป็นคนที่มีความรู้นำไปประกอบอาชีพ

ส่วนที่สอง คือ ความรู้ทางวิชาพื้นฐานทั่วไป เป็นเนื้อหาความรู้ที่จัดให้คนได้เรียนรู้ เพื่อให้มีทักษะ แนวคิด และบุคลิกที่กว้างขวาง มีความรับผิดชอบ เสริมสร้างคุณธรรม และให้เป็นคนรอบรู้ ให้เป็นคนโดยสมบูรณ์

ส่วนที่สาม คือ ความรู้วิชาเลือก เป็นเนื้อหาความรู้ที่ชัดเจน ได้เรียนรู้เพื่อให้ตอบสนองความถนัด ความต้องการ หรือความสนใจของตนเอง เป็นส่วนที่ส่งเสริมคนเฉพาะบุคคลให้สมบูรณ์ขึ้น

สมิทร คุณานุกร (2523) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาหลักสูตรในรูปแบบขององค์ประกอบแล้ว จะมี 4 องค์ประกอบคือ

1. ความมุ่งหมาย
2. เนื้อหา
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผล

ส่วน สุพันธ์ เครือคล้าย (2537 : 17) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรควรมีอย่างน้อย 4 ส่วนคือ

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาสาระและประสบการณ์
3. การนำหลักสูตร ไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมา ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรควรมี 5 ส่วนคือ

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาสาระของหลักสูตร

3. สื่อการเรียนการสอน
4. การนำหลักสูตร ไปใช้
5. การประเมินผลหลักสูตร

ลักษณะเฉพาะของหลักสูตรนิเทศศาสตร์

การเรียนการสอนนิเทศศาสตร์เป็นการศึกษาที่กว้างขวาง และครอบคลุมทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ ซึ่งเรื่องราวของการสื่อสารมวลชนเข้าไปมีบทบาททุกเรื่อง ดังนั้นนักนิเทศศาสตร์ จึงถูกคาดหวังที่จะต้องมีความรู้ทั้งทางด้านกว้าง และลึกในหลากหลายสาขาวิชา มากเพียงพอที่จะนำมาประยุกต์ใช้เป็นสาระของการสื่อสารได้

จากคุณสมบัติดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า ในฐานะของความเป็นศาสตร์ หลักสูตรนิเทศศาสตร์จึงมีคุณสมบัติเป็นศาสตร์ในลักษณะของสหวิชาการหรือเป็นสนามวิชา (Field of Study) มากกว่าที่จะเป็นศาสตร์แท้ ๆ (อุบลวรรณ ปิติพัฒน์ โฉมิต , 2534 : 115) ดังนั้น หลักสูตรนิเทศศาสตร์ที่ดีควรมีความยืดหยุ่น สามารถบริหารให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่จะผลิตบัณฑิตตามความต้องการของสังคมได้ แต่ไม่ใช่เพียงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน หรือความต้องการของสังคมซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงไปได้โดยง่าย

การจัดโครงสร้างหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในปัจจุบันระดับปริญญาตรี

เมื่อพิจารณาลักษณะของหมวดวิชาที่จัดเรียนการสอน สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการศึกษาดูตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด กล่าวคือ ประกอบด้วยหมวดความรู้พื้นฐานทั่วไป หมวดวิชาชีพหรือวิชานิเทศศาสตร์ และหมวดความรู้วิชาเลือก

โดยภาพรวม ในด้านจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของแต่ละสถาบันไม่แตกต่างกันมากนัก ดังตัวอย่างการเปรียบเทียบหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ดังนี้ (พัชนี เสงยจรรยา และคนอื่น ๆ, 2548 , 16 - 17)

สถาบัน	หน่วยกิต รวม	หมวดวิชา ศึกษาทั่วไป	หมวดวิชาเฉพาะ			หมวด วิชาเลือก เสรี
			วิชาแกน	วิชาเอก/ บังคับ	วิชาโท/วิชา เลือก/วิชาเสริม	
จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	136 - 145	49	34	19	34	6
มหาวิทยาลัย กรุงเทพ	135	30	36	30	30	9
มหาวิทยาลัย รามคำแหง	144	45	รวมเป็นหมวดวิชาเอก 30 หน่วยกิต		30	9
มหาวิทยาลัย ราชภัฏ อุตรดิตถ์	150	40	27	51	22	10

เมื่อพิจารณารายละเอียดหลักสูตรของแต่ละมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันนักในด้านจำนวนหน่วยกิต และลักษณะการจัดหมวดวิชาแต่ละประเด็นที่ต่างกัน คือ การให้น้ำหนักของการศึกษาในแต่ละหมวดวิชา โดยเฉพาะหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาชีพเฉพาะด้านนิเทศศาสตร์ เช่น มหาวิทยาลัยกรุงเทพจัดการศึกษาในหมวดวิชาชีพนิเทศศาสตร์สูงกว่า 71% ของรายวิชาทั้งหมด ในขณะที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงจะให้ความสำคัญการศึกษาหมวดวิชาชีพเฉพาะด้านนิเทศศาสตร์ไม่ถึง 42% และเลือกวิชาเลือกนอกสาขามากกว่า ส่วนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์จะให้ความสำคัญกับวิชาบังคับมากกว่าหมวดวิชาอื่นๆ

ปัจจุบันแม้ว่าหลักสูตรนิเทศศาสตร์จะได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและพัฒนาไปสู่สภาพที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น แต่ยังคงได้รับการวิจารณ์อยู่เสมอ โดยเฉพาะจากนักวิชาการทางด้านการศึกษาว่า แม้จะมีปณิธาน และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน หากแต่ยังขาดการปฏิบัติที่มุ่งตรงไปสู่วัตถุประสงค์ การนำเทคโนโลยีการศึกษา และจิตวิทยาการศึกษาเข้ามาใช้ไม่พอเพียง รวมทั้งหลักสูตรและเนื้อหาวิชายังไม่ตรงกับปัญหาที่บัณฑิตต้องประสบในชีวิตจริง ความรู้ที่ได้รับมาไม่สามารถใช้งานได้เต็มที่ หลักสูตรไม่น้อยลอกเลียนมาจากต่างประเทศ โดยขาดการปรับให้เหมาะสมกับระบบในสังคมไทย

การพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

หลักสูตรนิเทศศาสตร์เพื่อท้องถิ่น คือ หลักสูตรที่กำหนดขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อสนองตอบต่อความต้องการที่หลากหลายของแต่ละท้องถิ่น และปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างกัน อันได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สภาพความเป็นชุมชน ขนาดของชุมชน และทรัพยากรแวดล้อมตามสภาพภูมิศาสตร์ และความเป็นมาของท้องถิ่น การเสริมสร้าง และผลักดันให้แต่ละชุมชน สามารถสร้างหลักสูตรนิเทศศาสตร์ให้สอดคล้องเหมาะสมได้ จึงถือเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนในชุมชนสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นของตนเองได้

คำราและหนังสือนิเทศศาสตร์ของไทย

คำราและหนังสือนิเทศศาสตร์ของไทยนั้นเริ่มผลิตออกเผยแพร่ภายหลังจากมีการศึกษาเกิดขึ้นแล้วระยะหนึ่งเนื่องจากเริ่มมีผู้ที่ได้รับการศึกษาหรือมีประสบการณ์การทำงานด้านต่าง ๆ ของสาขานิเทศศาสตร์เห็นถึงความสำคัญของการผลิตคำราทางด้านวิชาการเหล่านี้ขึ้นจากการสำรวจข้อมูลพบว่า คำราเล่มแรกคือ การประชาสัมพันธ์ เรียบเรียงโดย ทัศนิต อุดมสุขผล อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์คนแรก ในปี พ.ศ. 2500 ต่อมาใน พ.ศ. 2501 จึงมีคำราโฆษณาเล่มแรกเป็นภาษาไทย คือเรื่อง “หลักวิชาการโฆษณา” เขียนโดย ฉวี นุรชล อีก 3 ปีต่อมา จึงเกิดคำราทางวิชาการหนังสือพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2504 เขียนโดย วิฑูรย์ วิริยะพันธ์ เรื่อง “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์” ใน พ.ศ. 2504 นี้เช่นเดียวกัน สนั่น ปัทมะทิน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้เขียน “คำร่าถ่ายรูป” ขึ้นเผยแพร่เป็นครั้งแรก

จึงสังเกตเห็นได้ว่าหนังสือในสาขานิเทศศาสตร์ของไทยเรา ในช่วงแรก ๆ นี้ เริ่มต้นจากคำราพื้นฐานในแต่ละด้าน ได้แก่ ประชาสัมพันธ์ โฆษณา หนังสือพิมพ์ และด้านภาพนิ่ง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทยเมื่อเกือบ 45 ปีที่ผ่านมา

กิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร และเนื่องจากหลักสูตรเป็นข้อกำหนดหรือแผนที่อยู่ในรูปของเอกสาร การนำแผนไปปฏิบัติจริงได้ต้องเกิดการเรียนการสอนซึ่งจะมีกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ อาจใช้วิธีการอบรมสั่งสอนคนสถานศึกษา หรือใช้วิธีการจัดสถานการณ์ หรือจัดกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีขึ้นกว่าเดิม แต่เราจะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนก่อนว่าจะสอนเพื่ออะไร จะดำเนินการสอนอย่างไร การกำหนดจุดมุ่งหมายนั้น ต้องศึกษาหลักสูตร โครงการสอน คู่มือครู กำหนดเวลาสอน แบบเรียน และต้องศึกษาสำรวจผู้เรียนด้วย เกี่ยวกับวุฒิภาวะ ความต้องการ

ความสนใจ ความสามารถ ความรู้พื้นฐาน สภาพแวดล้อมของผู้เรียน ตลอดจนสุขภาพอนามัย (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2521)

กิจกรรมการเรียนการสอนหรือวิธีสอน มีมากมายหลายวิธี แต่ละวิธีย่อมเหมาะสมกับเนื้อหาวิชามากน้อยไม่เหมือนกัน ครูจะต้องมีความสามารถในการพิจารณาวิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ให้เหมาะสมกับวิชาที่สอน หรือเหมาะสมกับผู้สอน การเรียนการสอนจึงจะเกิดประสิทธิภาพสูง

สมิทร คุณานุกร (2518 : 137-146) เสนอวิธีสอน 8 วิธี เพื่อไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในชั้นเรียน ดังต่อไปนี้

1. การบรรยาย ใช้กับกลุ่มเรียนจำนวนเท่าใดก็ได้ ข้อดีคือเป็นการให้ความรู้ข้อมูลต่าง ๆ ได้ดี ข้อจำกัดคือเป็นการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย

2. การอภิปราย-ซักถาม ใช้กับกลุ่มผู้เรียนประมาณ 20-30 คน ข้อดีคือ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เรียนได้มากขึ้น กล้าพูด กล้าแสดงออก ข้อจำกัดคือ ครูจะพูดมากเกินไป และขาดความสามารถในการทำให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น

3. การฝึกปฏิบัติ สอนเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้ ครูเป็นผู้อธิบาย สาธิต แนะนำ ควบคุม ข้อดีคือเป็นการสอนเพื่อพัฒนาทักษะที่ต้องการฝึก ข้อจำกัดคือ ถ้าฝึกมากเกินไป ผู้เรียนจะเบื่อหน่าย

4. การสอนโดยใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ วิธีสอนแบบนี้ยังไม่แพร่หลายในประเทศไทยเนื่องจากสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศ ยังไม่เอื้ออำนวยให้มีวัสดุทัศนูปกรณ์ตามโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาของรัฐอย่างพร้อมเพียง สอนเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ก็ได้ ข้อดีคือ ทำให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพมากขึ้น ข้อจำกัดคือ เทคโนโลยีก้าวหน้าตลอดเวลา ครูไม่ได้รับการฝึกเทคโนโลยี ใหม่ ๆ จึงเกิดปัญหาการใช้เครื่องมือเสมอ

5. การแก้ปัญหา และการค้นพบตนเอง ใช้กับกลุ่มผู้เรียนไม่เกิน 25 คน ทำได้โดยให้ศึกษาค้นคว้าทำรายงาน หรือวางแผนโครงการปฏิบัติการต่าง ๆ ข้อดีคือเป็นการช่วยพัฒนาความงอกงามทางด้านสติปัญญา การตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา ข้อจำกัดคือต้องใช้เวลา

6. การใช้ห้องทดลอง และวิธีการสอน มักเน้นการใช้ขบวนการปฏิบัติ และทดลองเป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปในตัว ข้อจำกัดคือ ค่าใช้จ่ายสูง จัดในสถานการณ์จริง ๆ ได้ยาก

7. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ใช้กับกลุ่มผู้เรียน 20-35 คน ข้อดีคือช่วยพัฒนาศักยภาพและความสามารถพิเศษในการสร้างสรรค์ผู้เรียน ข้อจำกัดคือ เป็นการยากที่ครูจะหยั่งรู้ความถนัดหรือความสามารถพิเศษของผู้เรียนได้ทั้งหมด

8. การใช้บทบาท และสถานการณ์จำลอง กลุ่มผู้เรียนที่จะแสดงบทบาทใช้ประมาณ 4-5 คน ข้อดีคือ เป็นการช่วยพัฒนาความรู้สึก ทักษะคิด และความเข้าใจของผู้เรียนที่มีต่อผู้อื่น ข้อจำกัดคือ การสร้างสถานการณ์จำลองนั้น อาจให้ความรู้สึกที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงเท่าที่ควร

การแบ่งวิธีสอนเป็นมิติใหญ่ๆ อาจแบ่งเป็น 2 วิธีคือ

1. ยึดครูเป็นศูนย์กลางความสนใจ (Teacher Center) หมายถึง การสอนที่ครูเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้ วิธีสอนที่นิยมใช้กันมากคือ การสอนแบบบรรยาย แบบสาธิต และการสอนแบบอื่นที่สอนนักเรียนได้เป็นกลุ่มใหญ่

2. ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางความสนใจ (Student Center) หมายถึง การสอนที่มุ่งผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากที่สุด ยึดความแตกต่างระหว่างบุคคลวิธีสอนที่นิยมใช้จะเป็นการสอนแบบโปรแกรม ใช้สื่อประสมเป็นเครื่องมือถ่ายทอด หรือใช้การสอนแบบแบ่งกลุ่มกิจกรรม หรือการสอนเป็นรายบุคคล มากกว่าการสอนแบบบรรยาย

การใช้สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง เครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน เร้าความสนใจผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจขึ้นอย่างรวดเร็ว ได้แก่

1. เครื่องมือหรืออุปกรณ์การสอนที่เป็นสื่อใหญ่ (Hardware) เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายแผ่นภาพโปร่งแสง ทีวีแสง วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ
2. วัสดุอุปกรณ์การสอนที่เป็นสื่อเล็ก (Software) เช่น फिल्मสไลด์ แผ่นภาพ โปร่งแสง รูปภาพ แผนภูมิ บัตรคำ ฯลฯ
3. เทคนิคหรือวิธีการที่ใช้สื่อสารกับผู้เรียน เช่น นิทาน เพลง ละคร หุ่น การเล่นเกม บทบาทสมมติ การจัดนิทรรศการ การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ ซึ่งอาจต้องใช้ร่วมกับสื่อประเภทที่ 1 และ 2 ด้วย

ลักษณะที่ดีของสื่อการเรียนการสอน

1. สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และการเสนอเนื้อหา
2. เหมาะสมกับชั้น และวัยผู้เรียน
3. เร้า และดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
4. ราคาถูก
5. คุ้มค่า

การใช้สื่อการเรียนการสอน

1. เลือกสื่อให้เหมาะกับจุดประสงค์ และสถานการณ์
2. ศึกษาการใช้สื่อที่เลือกแล้ว
3. เตรียมการใช้สื่อ และสถานที่ให้พร้อม
4. ประเมินผลหลังการใช้แล้ว เพื่อแก้ไขปรับปรุง

ข้อควรคำนึงถึงในการใช้สื่อ

1. ไม่ใช้สื่อหลาย ๆ ชนิด เกินความจำเป็นในคราวเดียวกัน
2. ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ นั้น ๆ ด้วย
3. สื่อการเรียนการสอนช่วยครูได้ แต่แทนครูไม่ได้
4. สื่อการเรียนการสอนที่ดีที่สุด คือความร่วมมือระหว่างครูกับผู้เรียน

ผู้เรียน

ผู้เรียนคือจุดมุ่งหมายหลักของหลักสูตร และของผู้สอน

สุนันท์ เกรือกลัย (2537:15) กล่าวว่า เป้าหมายของการจัดการศึกษาก็คือ การพัฒนาบุคคลในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล และเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป้าหมายของหลักสูตรจึงเป็นการกำหนดแนวทางในการสร้างและพัฒนาคน ให้เป็นไปตามลักษณะที่ต้องการ เป้าหมาย 3 ประการของการศึกษาได้แก่

1. เป็นผู้มีความรู้ดี สามารถนำความรู้ไปใช้ประกอบสัมมาชีพได้
2. เป็นคนดีมีความรับผิดชอบ เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม มีใจกว้างขวาง รอบรู้
3. เป็นผู้มีส่วนร่วมในการเลือก รู้จักใช้วิจารณญาณ รู้จักแสวงหาแนวทางที่เป็นอิสระ ให้สอดคล้องกับความสนใจของตนเอง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อหาแนวทาง และทฤษฎีต่าง ๆ มาเป็นกรอบสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ และพบว่าแนวคิด และทฤษฎีที่น่าสนใจจะศึกษา และเกี่ยวข้องกับสามารถนำมาเป็นกรอบที่จะเรียนรู้การทำหน้าที่ในฐานะผู้สอน และอธิบายพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้ของผู้เรียน และพบว่าแนวคิด เรื่องเกี่ยวกับความรู้ และการให้ความรู้ สามารถอธิบายเรื่องดังกล่าวได้ ดังนี้

1. บุคคลจะมีความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการศึกษาเรื่องราวใด ๆ ก็ตามจำเป็นต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายด้วย

2. การเรียนรู้มีส่วนสัมพันธ์กับการตอบสนองของอารมณ์ การสรรเสริญ จะให้ประสิทธิภาพในการเรียนรู้มากกว่าการทำโทษ แต่บางครั้งการทำโทษจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ คนเรามักจะเรียนรู้ภายหลังจากได้รับความเจ็บปวดเสมอ

3. การแสดงให้เห็นว่าควรทำอย่างไร ดีกว่าการบอกเฉย ๆ เพราะการแสดงถึงวิธีการให้เห็นว่าควรทำอย่างไร เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการเรียนรู้ในสิ่งที่ซับซ้อน

4. ทักษะที่ผู้รับ มีคือผู้ส่ง จะมีผลต่อทักษะที่มีต่อสารด้วย

5. การมีส่วนร่วมทำให้เกิดการเรียนรู้ คนเราจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นเมื่อได้มีการทดลอง

6. การนำเสนอด้วยวิธีแปลกใหม่ที่เป็นการกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองทางอารมณ์สูง จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้มากกว่าการนำเสนอด้วยวิธีธรรมดา (จุฑาปัทม์ สมุทธประภูต , 2544 : 25-26)

เบรกแมน (Beckman,1976 :72) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่รับผลจากประสบการณ์ ซึ่งองค์ประกอบของการเรียนรู้มีดังนี้

1. ความสามารถทางสติปัญญาในการเรียนรู้ใด ๆ ก็ตาม ถ้าผู้เรียนขาดความสามารถทางสติปัญญา ย่อมทำให้การเรียนรู้ครั้งนั้น ๆ ไม่ได้ผล หรือเรียนรู้ไม่ได้เลย การเรียนรู้ใดก็ตามจำเป็นต้องคำนึงความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. แรงจูงใจของแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เมื่อแต่ละบุคคลมีแรงจูงใจที่แตกต่างกันออกไปจะทำให้ความจำ แรงขับ ความต้องการ เป้าหมาย หรือแรงกระตุ้นของแต่ละบุคคลนั้นมีการรับรู้ที่แตกต่างกันออกไป แรงจูงใจในการเรียนอาจเกิดได้ด้วยสาเหตุ 2 ประการ คือ

2.1 แรงจูงใจเนื่องมาจากผู้เรียน ลักษณะแรงจูงใจประเภทนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติความต้องการ ลักษณะนิสัยของบุคคลนั่นเอง

2.2 แรงจูงใจอันเป็นผลเนื่องมาจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มาบังคับให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น การได้รับการเสริม สถานที่น่าสนใจ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เกิดแรงจูงใจได้ง่าย

3. การจำและการลืม การจำมีส่วนช่วยให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จได้รวดเร็วขึ้น ส่วนการลืมจะเป็นอุปสรรคที่ทำให้เกิดการลืมเลือน หรือทำให้การเรียนรู้ไม่เกิดขึ้น ลักษณะการจำเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ และมีการรับรู้เข้าไปสะสมในสมอง บางครั้งอาจจะมีความรู้สึกทางอารมณ์เข้ามาผสม กลายเป็นความประทับใจ ซึ่งความประทับใจนี้มีผลต่อความจำทั้งสิ้น

4. ความสนใจ ความสนใจจะมีส่วนทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ถ้าผู้เรียนไม่มีความสนใจแล้วจะทำให้ขาดความตั้งใจ และทำให้การเรียนรู้นั้น ๆ ไม่มีประสิทธิภาพ

จากกรอบแนวคิด และทฤษฎีเรื่องความรู้นี้เอง ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมาเป็นกรอบในการพิจารณาว่าผู้เรียนสามารถสร้างสังคมในโลกแห่งการเรียนรู้ของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมแล้วหรือไม่ ส่วนทางด้านผู้สอนเองเมื่อนำกรอบแนวคิดนี้มาทบทวนจะทำให้สามารถเห็นข้อจำกัดอันเกิดในระหว่างการเรียนการสอนซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนต่อไป

ในทัศนะสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ปัจจุบัน เราไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าข่าวสารเข้ามามีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ด้านนิเทศศาสตร์หากถือว่าการหลังศตวรรษที่ 20 เป็นยุคข่าวสาร ศตวรรษที่ 21 ก็จะเป็นยุคแห่งความรู้ อย่างไรก็ตาม การสร้างความรู้ไม่ว่าจะเป็นแบบใดก็ต้องอาศัยข่าวสาร การสอนในมหาวิทยาลัยซึ่งที่สำคัญควรจะสอนทักษะในการสร้างความรู้ ก็ยังทำหน้าที่ไม่ดึก คณะที่เปิดสอนซึ่งได้รับความนิยมสูง เช่นนิเทศศาสตร์ ก็สอนเน้นในเรื่องการสร้างข่าวสาร ไม่ใช่ความรู้ (อนุช อภาภิรม : เสี่ยงก้องจากโลกกว้าง สนพ. มติชน 2545 : 17-18)

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้นี้ สามารถนำมาใช้อธิบายกระบวนการให้ความรู้ ของผู้ทำหน้าที่ฝึกอบรม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ความรู้โดยตรงคือ ผู้สอน และสำหรับผู้สอน การสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ และเกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข กระบวนการเรียนรู้ต้องมีคุณภาพ การเรียนรู้บทบาทการเป็นนักนิเทศศาสตร์ เป็นความสำคัญที่ท้าทายอย่างยิ่ง สำหรับอาจารย์ผู้สอนนิเทศศาสตร์

ความหมายของการรับรู้

Beckman, et. al. (1996) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ (Perception) ไว้ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลแต่ละคนกระทำการรวบรวมข้อมูล (Gather) จัดระเบียบความคิด (Organize) และตีความข้อมูลข่าวสาร (Interpret) เป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคลแต่ละคนในการตอบรับต่อสิ่งเร้าที่อยู่ภายนอก โดยที่การรับรู้จะเป็นไปในลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งที่เห็น ความเชื่อ และประสบการณ์ส่วนตัวของแต่ละคน ทั้งนี้คนจะเลือกมองเห็นเพียงบางสิ่งจากสิ่งทั้งหมดที่มีให้เห็นและจะมองเห็นในลักษณะที่ตนได้จัดระเบียบความคิดเอาไว้แล้ว ขณะเดียวกันก็ตีความหมายกับสิ่งเร้านั้นๆ พร้อมกันไปด้วย การรับรู้เป็นกระบวนการเกิดขึ้นภายหลังจากผู้รับเลือกที่จะเปิดรับต่อสิ่งเร้าใดๆ ที่ผ่านมาแล้ว แล้วทำการจัดเรียง และตีความต่อสิ่งเร้านั้นในทางที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ผู้รับจะรับรู้ต่อสิ่งเร้าได้มากยิ่งขึ้นก็ต่อเมื่อนั้นสามารถเชื่อมโยงได้กับความเชื่อ และประสบการณ์เดิมของผู้รับ โดยที่ตัวสิ่งเร้าจะต้องไม่มีความซับซ้อนมาก น่าเชื่อถือ สามารถตอบสนองกับ

ความต้องการในปัจจุบัน และไม่ทำให้ผู้รับเกิดความกังวล หรือความกลัว เช่น สื่อใดที่สนับสนุนต่อความเชื่อเดิมของผู้รับ ก็มักจะได้รับการสังเกต และจดจำได้นาน และผู้รับก็มักจะไม่นชอบรับสื่อที่ขัดแย้งกับประสบการณ์เดิม ตลอดจนความเชื่อของคน

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่าแนวความคิดเรื่องการรับรู้มีหลักการสำคัญคือ คนเลือกที่จะรับรู้สิ่งใด ๆ ที่ตรงกับความต้องการ ความเชื่อ ความนิยม หรือทัศนคติของคน และมักจะไมเลือกหรือปฏิเสธสิ่งที่ขัดแย้งกับความคิดเดิมของคนนั่นเอง ดังนั้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนประการหนึ่งคือ น่าจะเน้นการเรียนรู้ว่าผู้เรียนมีความพร้อมที่จะรับรู้มากน้อยเพียงใด สิ่งใดที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และควรวินิจฉัยแยกแยะความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกลุ่มนั้น ๆ

อิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรับรู้

การรับรู้ของมนุษย์ ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. สภาพทางวัฒนธรรม และประเพณี

เป็นสิ่งแวดล้อมใหญ่ที่กำหนดความต้องการ และการตอบสนองความต้องการของบุคคล เป็นสิ่งที่วางแนวการดำเนินชีวิตให้กับคนในสังคมหนึ่ง ๆ และเป็นส่วนในการหล่อหลอมพฤติกรรม และการรับข่าวสารของบุคคลนั้น วัฒนธรรมในที่นี้หมายถึง ค่านิยม ความคิด ทัศนคติ และสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่มีความหมายที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อพยายามจัดรูปแบบของพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งจะมีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งต่อไปเรื่อย ๆ วัฒนธรรมจึงเหมือนเป็นกรอบให้กับสังคม ดังนั้นสิ่งใดที่ขัดต่อวัฒนธรรมของสังคมก็จะได้รับการต่อต้าน หรือไม่เห็นด้วยจากสมาชิกในสังคมนั้น ความแตกต่างในเรื่องวัฒนธรรมจะส่งผลต่อการรับรู้ที่แตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรมด้วย เช่น ชาวจีนมักใช้สีแดงในวัตถุสิ่งของที่ใช้ในงานมงคลต่าง ๆ ในขณะที่คนไทยนิยมใช้สีเงิน และสีทอง เป็นต้น

2. สภาพทางสังคม

สังคมที่แวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยการแสดงออกของแต่ละบุคคลจะได้รับอิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง ครอบครัว ตลอดจนสถานภาพ และบทบาทในสังคม

2.1 กลุ่มอ้างอิง คือ กลุ่มหรือหมู่คนที่บุคคลยึดถือว่าเป็นกลุ่มของตน หรือคนเป็นสมาชิกอยู่ เช่น กลุ่มเพื่อนฝูง เพื่อนบ้าน กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มที่เขาอยากเข้าร่วมเป็นสมาชิก

บุคคลในกลุ่มเดียวกันมักจะแสดงออกคล้าย ๆ กัน หรือมีความประพฤติบางอย่างคล้ายคลึงตามกัน เพราะไม่ต้องการแตกไปจากกลุ่ม และต้องการให้กลุ่มยอมรับ

กลุ่มอ้างอิง พอจะจัดแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

2.1.1 กลุ่มปฐมภูมิ เป็นกลุ่มบุคคลที่มักจะพบปะกันเป็นประจำ เช่น เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงาน คนที่รักใคร่นับถือกัน เป็นกลุ่มที่สำคัญมาก เพราะมีความใกล้ชิดกันมากกว่ากลุ่มอื่น

2.1.2 กลุ่มทุติยภูมิ ได้แก่ เพื่อนร่วมสถาบัน เพื่อนร่วมอาชีพ เป็นต้น กลุ่มนี้ จะมีความใกล้ชิดกันน้อยกว่ากลุ่มปฐมภูมิ

2.1.3 กลุ่มอิสระ ได้แก่ บุคคลที่เป็นที่นิยมชมชอบ โดยไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มใดเลย เช่น นักร้อง คาราอเก้ เป็นต้น

2.2 ครอบครัวยังมีผลอย่างยิ่งในด้านการปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ และมีผลต่อลักษณะการบริโภคของบุคคล เชื่อมโยงถึงแบบอย่างการใช้ของ ชื่อของ และการรับสารของบุคคลด้วย ยกตัวอย่างเช่น การที่นาย ก. ดูโทรทัศน์ช่องใดช่องหนึ่งเป็นประจำ เพราะสมาชิกในบ้านชอบดู เป็นต้น

3. ลักษณะทางประชากรศาสตร์

ได้แก่ อายุ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา ฯลฯ โดยยึดแนวคิดที่ว่า พฤติกรรมการรับรู้ของมนุษย์จะเปลี่ยนแปลงไปตามอายุ และวงจรชีวิต เด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่มีลักษณะการรับสารโฆษณา และความคิดที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีเรื่องของฐานะทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพ ภูมิหลัง สภาพแวดล้อม ลักษณะการใช้ชีวิต บุคลิก และแนวคิดเกี่ยวกับตนเอง เช่น บุคคลจะยึดแบบการใช้สิ่งของตามที่คิดว่าเหมาะสมกับตน เป็นต้น

4. สภาพจิตใจ และอารมณ์

ลักษณะสภาพจิตใจ และอารมณ์อาจเนื่องมาจากแรงจูงใจ การเรียนรู้ หรือความต้องการต่าง ๆ เช่น ความต้องการพื้นฐาน หรือความต้องการทางกายภาพ ความต้องการปลอดภัยมั่นคง ความใกล้ชิด ความรัก ความเป็นเจ้าของ ความเป็นที่ยอมรับนับถือ ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล ที่ถูกทอดทิ้ง โหยหาความรักจากคนอื่น มักจะเป็นคนที่มองโลกในแง่ร้าย หรือคนที่อารมณ์ขุ่นมัว มักจะรับรู้สิ่งต่าง ๆ ในแง่ลบไปเสียหมด เป็นต้น

5. ความเชื่อ

คือ ข้อมูลพื้นฐานที่บุคคลมีต่อสิ่งของ คน พฤติกรรม หรือแนวคิด โดยมักจะเป็นการ โยงวัตถุ หรือบุคคลเข้ากับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ความเชื่อว่าความเครียดจะทำให้เกิดโรค เป็นต้น

6. ทักษะคิด

คือ ความรู้สึกหรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันจะมีผลให้บุคคลมีพฤติกรรม ตอบสนองในลักษณะที่สอดคล้องกันด้วย นักจิตวิทยาสังคมยังมีความเห็นอีกว่า ความเชื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทักษะคิด ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการรับประทานอาหารข้างนอกบ้าน เพราะเชื่อว่าอาหารสกปรก ทำให้เขาไม่เคยซื้ออาหารนอกบ้าน เพื่อรับประทานเลย เป็นต้น

ทั้งวัฒนธรรม สังคม ความเชื่อ ทักษะคิด สภาพจิตใจ และสภาพสังคม ต่างมีส่วนสำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่อการเลือก และวิธีการตีความหมายต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่ผ่านมากในกระบวนการรับรู้ ดัง จะได้กล่าวถึงต่อไป

กระบวนการรับรู้ (Perceptual Selection)

กระบวนการรับรู้คือสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งของผู้รับสาร จะต้องประกอบไปด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การเลือก (Selection) ผู้รับอาจจะรับสิ่งเร้าพร้อมกันจำนวนมาก ทั้งโดยการเห็น หรือ การได้ยิน แต่เขาจะต้องเลือกรับฟังเฉพาะสิ่งที่เขาต้องการ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการ และทัศนคติของเขา
2. การเปิดรับ (Exposure) เกิดขึ้นเมื่อสัมผัสของผู้รับ (การมองเห็น ได้ยิน จับต้อง ได้ กลิ่น) ถูกกระตุ้น การที่ผู้รับตกลงใจเลือกข้อความหนึ่ง และพร้อมที่จะรับสารจากข้อความนั้นเราเรียกว่า ผู้รับยินยอมที่จะเปิดรับต่อสิ่งเร้าซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการรับรู้ขั้นต่อไป
3. ความตั้งใจ (Attention) เป็นกระบวนการของการสังเกตสิ่งเร้า และพร้อมที่จะรับสารที่ส่งผ่านสิ่งเร้าที่ตนเปิดรับมาแล้ว โดยผู้รับมักจะเลือกส่วนของสิ่งเร้านั้นในทางที่เชื่อมโยงกับความ ต้องการ และเข้ากันได้กับประสบการณ์เดิมของคน
4. ความเข้าใจ (Comprehention) เป็นการศึกษา และทำความเข้าใจในสารที่ส่งมาภายหลังการเลือกรับสารนั้น โดยผู้รับก็ยังคงตีความสารในทำนองที่สอดคล้องกับความเชื่อของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น ผู้บริโภคสองคนอาจตีความโฆษณาชิ้นเดียวกัน ในที่แตกต่างกัน เพราะมีความเชื่อ ทัศนคติ และประสบการณ์เกี่ยวกับสารนั้นต่างกัน

5.การจดจำ (Retention) ภายหลังจากเกิดความเข้าใจ ผู้รับบางคนอาจหลงลืมสารที่ได้รับไปหมดภายในเวลาอันสั้นแต่โดยทั่วไปแล้ว ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะจดจำสารที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความต้องการของเขามากกว่า เช่น เราจะจดจำราคาของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏอยู่ในโฆษณาได้ หากว่าเราเป็นคนที่กำลังต้องการซื้อคอมพิวเตอร์มาใช้ในขณะนั้น เป็นต้น

แนวความคิดเรื่องกระบวนการการรับรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน มีความสำคัญมากต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากสิ่งที่ผู้สอนจัดการสอน ผู้เรียนจะเลือกเปิดรับ ตั้งใจฟัง ทำความเข้าใจ และจดจำให้ได้มากที่สุด วิธีการสร้างความหมายความเข้าใจต่าง ๆ จึงน่าจะถูกนำมาใช้กันอย่างเต็มที่ในการเรียนการสอน และเมื่อหันมามองในแง่ของผู้เรียนแล้ว กระบวนการรับรู้จะนำมาใช้พิจารณาว่า ผู้เรียนเลือกเปิดรับ ตั้งใจ ทำความเข้าใจ และจดจำ ดังนั้นจึงเห็นว่าควรจะต้องพิจารณาถึงกระบวนการเลือกรับรู้ (Selective Perception) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ซับซ้อนไปอีกขั้นหนึ่งด้วย

กระบวนการเลือกรับรู้ (Selective Perception) เกิดขึ้นได้ในกรณีตัวอย่าง เช่น การที่ผู้บริโภคสองคนอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน แต่รับรู้เหตุการณ์ไม่เหมือนกัน นั่นเป็นเพราะแต่ละคนเลือกที่จะเปิดรับต่อเหตุการณ์ และเลือกรับเลือกเน้นองค์ประกอบของเหตุการณ์ต่างกันไป (พนาทองมีอาคม, 2533 : 631) เมื่อเปรียบเทียบกับกรับสารโฆษณา ผู้บริโภคสองคนที่ชมโฆษณาเดียวกันแต่รับรู้ในข่าวสารได้แตกต่างกัน ก็เป็นเพราะแต่ละคนเลือกเปิดรับ รับรู้ และทำความเข้าใจแต่เฉพาะในส่วนที่สอดคล้องกับประสบการณ์ ความเชื่อ หรือความชอบของตนเท่านั้น Assael (1995 : 200) เรียกกระบวนการนี้ว่าเป็น ความระวังในการรับรู้ (Perceptual Vigilance) โดยเขาชี้ให้เห็นว่า ในสินค้าที่มีความเกี่ยวพันสูง (High Involvement) ความระวังในการรับรู้จะเป็นตัวนำผู้บริโภคให้ สนใจ แต่ข้อมูลที่จำเป็นต่อการตัดสินใจซื้อเท่านั้น ซึ่งผู้บริโภคจะเลือกมองหาเฉพาะข้อมูลที่จะตรงต่อความต้องการอยากรู้ สำหรับในสินค้าที่มีความเกี่ยวพันต่ำ (Low Involvement) ความระวังในการรับรู้จะมีบทบาทในการกลั่นกรองข้อมูลที่ได้รับให้เหลือน้อยที่สุด โดยกรองข้อมูลส่วนที่รู้อยู่แล้วออกไป นอกจากนี้ การเลือกรับรู้ ยังทำหน้าที่ป้องกันผู้บริโภคออกจากสิ่งเร้าที่ตรงข้าม หรือขัดแย้งกับความเชื่อ และประสบการณ์ของบุคคลด้วย (Perceptual Defense) กล่าวคือ คนเลือกที่จะรับสารที่เข้ากันได้กับความต้องการ หรือความเชื่อของตน เช่น คนสูบบุหรี่จะไม่ชอบดูโฆษณาต่อต้านการสูบบุหรี่ เป็นต้น

กระบวนการเลือกรับรู้ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาใช้เพื่อศึกษาอ้างอิงถึงความพร้อมและความสามารถในการรับรู้ของนักศึกษา ว่ามีความสามารถต่างกันโดยอ้างอิงได้ว่า เกณฑ์การพิจารณากลุ่มผู้เรียนควรสะท้อนความสามารถ และศักยภาพการรับรู้ หากพบว่ากลุ่มผู้เรียนมีศักยภาพ

ภาพการรับรู้ระดับใด ควรเสริม ควรทดแทน ควรกระตุ้น ฯลฯ เพื่อให้กลุ่มผู้เรียนเกิดความพร้อมมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย

การศึกษาวิจัยทางด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยที่ผ่านมา มักเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลักของกระบวนการสื่อสาร คือ ผู้ส่งสาร, ผู้รับสาร, สาร ประสิทธิภาพของการสื่อสารหรือปฏิริยาตอบสนอง (เสถียร เซษประคับ : 2528 : 1) มีไม่มากนักที่จะสนใจศึกษาปัจจัยภายนอกที่มีบทบาทเป็นอย่างสูงต่อกระบวนการพัฒนาของการศึกษานิเทศศาสตร์ปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม รวมถึงเทคโนโลยีมีพัฒนาการอย่างไม่หยุดยั้ง

นอกจากนั้น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแวดวงการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ของไทยยังมีน้อย โดยเฉพาะงานวิจัยในเชิงประวัติศาสตร์ เท่าที่มีอยู่เป็นการมุ่งศึกษาปรากฏการณ์ระยะสั้นในลักษณะของภาคตัดขวาง (Cross - sectional) และขาดการมองความสัมพันธ์กับบริบทแวดล้อมทางสังคมระยะยาว (Longitudinal) ขาดการนำทฤษฎีที่เหมาะสมมาปรับใช้เพื่อเป็นกรอบอ้างอิงในการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ปัจจัยสำคัญของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ คือ การศึกษาในลักษณะของเชิงมหภาค ทั้งนี้ เพื่อมองภาพปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ชัดเจนขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การนำผลการศึกษาเท่าที่มีผู้สำรวจวิจัยไว้ก็สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และวิจารณ์ เพื่อนำมาใช้อ้างอิงประกอบได้

ในประเทศไทยนี้ ผู้วิจัยได้ข้อสรุปว่า หลักสูตรนักวิทยุโทรทัศน์ นักสร้างภาพยนตร์ นักโฆษณาและประชาสัมพันธ์เหมือนกันทุกแห่ง นอกจากหลักสูตรที่เน้นความชำนาญเฉพาะด้านแล้วยังได้รับอิทธิพลเรื่องการสอนแบบทางเดียวมาจากตะวันตก ซึ่งมีผลทำให้การศึกษาในสาขาวิชานี้จำกัดเฉพาะด้านสื่อมวลชน

ข้อมูลที่ได้รับจากงานวิจัยดังกล่าว แสดงว่า การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยยังมีความหมายที่แคบอยู่มาก ไม่ครอบคลุมถึงกระบวนการสื่อสารของมนุษย์ทั้งหมด และหลักสูตรยังคงเน้นเทคนิควิธีการโดยปราศจากทฤษฎี และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม ซึ่งคงไม่เป็นผลดีนักในระยะยาว เพราะนอกจากจะขาดความเข้าใจถึงปรากฏการณ์ทางการสื่อสารแล้ว ยังไม่สามารถนำไปใช้พัฒนาสังคมอย่างสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสังคมได้

อรวรรณ ปีถันธโฮวาท (1987 : 23) ได้ทำการสำรวจวิจัยเกี่ยวกับลักษณะการจัดวิชาการด้านการฝึกอบรมในมหาวิทยาลัย 7 แห่ง ที่สอนด้านนิเทศศาสตร์ โดยได้ข้อสรุปว่ามหาวิทยาลัยเปิดซึ่งผู้เรียนมักทำงานแล้ว จะฝึกฝนบุคลากรให้รู้จักเทคโนโลยีการสื่อสารในลักษณะของผู้ใช้ข้อมูล (Software user) มากกว่าจะเป็นผู้ผลิตข้อมูล (Software producer) และเรียนรู้เครื่องมือและ

กลไก ต่าง ๆ ในลักษณะผู้ใช้สื่อ มิใช่เป็นผู้บริหารสื่อ ต่างกับมหาวิทยาลัยเปิดที่ให้ความสำคัญในการฝึกอบรมที่ลึกซึ้งกว่า แต่อย่างไรก็ตามทั้งมหาวิทยาลัยเปิด และเปิดค้างมีข้อจำกัดในด้านการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่เชื่อมโยง ในขณะที่ยังมีความต้องการแรงงานที่เชี่ยวชาญจะเพิ่มสูงขึ้นทุกขณะ

John Warren and Adchara Khotanon (2533) ศึกษาการสอนด้านการสื่อสารมวลชนในประเทศไทย ได้ข้อสรุปว่า การศึกษาสาขานี้เท่าที่ผ่านมามุ่งเน้นด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะด้านเกษตรกรรม ในลักษณะของการเป็นเครื่องมือที่รัฐใช้ในการพัฒนาประเทศ เนื้อหารายละเอียดด้านรายวิชาได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศเป็นสำคัญ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา รวมถึงเอกสารตำราที่แปลมาจากตำราของต่างประเทศเป็นหลัก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากผู้สอนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากสหรัฐอเมริกา รวมทั้งนักศึกษานิเทศศาสตร์ของไทยเองก็ยังคงขาดทักษะในการอ่านตำราภาษาอังกฤษ

ในการบริหารหลักสูตร Warren and Khotanon เห็นว่ามีปัจจัยหลายประการที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรสาขานิเทศศาสตร์ เช่น ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ค่าตอบแทนอาจารย์ค่อนข้างต่ำ ขณะที่มหาวิทยาลัยเอกชนแม้จะมีค่าตอบแทนที่สูงกว่า แต่ก็ถูกเรียกร้อยละของเวลาที่มากกว่า ทำให้อาจารย์ไม่มีเวลาสำหรับการค้นคว้าวิจัย หรือผลิตผลงานทางวิชาการที่เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ด้านนิเทศศาสตร์ได้อย่างเต็มที่

การวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏไม่ได้มองในลักษณะของการเปรียบเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาสังกัดอื่น แต่ก็ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงปรัชญาการสอน และปัญหาที่เกิดขึ้นสถาบันราชภัฏได้ อนึ่ง งานวิจัยที่เกี่ยวกับสถานภาพปัจจุบันของการศึกษานี้ เท่าที่มีผู้ดำเนินการไว้ ได้แก่

สุกัญญา บูรณเดชาชัย (2531) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ พบว่า คุณภาพ และมาตรฐานการเรียนการสอน จากการประเมินของอาจารย์และนักศึกษา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน คือ หลักสูตร ความรู้ในเนื้อหา สื่อการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ และนักศึกษา บุคลิกลักษณะของอาจารย์ การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การประเมินผล อาจารย์ผู้สอนมีความต้องการให้มีการพัฒนาโปรแกรมนิเทศศาสตร์ในด้านหลักสูตร ความรู้ในเนื้อหาวิชา สื่อการสอน และการประเมินผล และวัดผลเป็นอย่างมาก และวิธีการที่อาจารย์ต้องการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โปรแกรมนิเทศศาสตร์มากที่สุด คือ วิธีการฝึกอบรม และอันดับรองลงไป คือ การจัดทำเอกสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ทางนิเทศศาสตร์ไว้อ่านและค้นคว้า โดยอาจารย์ผู้สอนมองว่า แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน

โปรแกรมนิเทศศาสตร์ในสถาบันราชภัฏมีปัญหาในระดับปานกลาง ซึ่งปัญหาที่มีมาก คือ การขาดงบประมาณสนับสนุน อุปกรณ์ประกอบการศึกษาไม่เพียงพอ ขาดค้ำรา และขาดแคลนอาจารย์ผู้สอน

สุนันท์ เครือคล้าย (2537) ได้ศึกษาสถานภาพการผลิตบัณฑิตนักนิเทศศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยศรีอยุธยาระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2531 โดยใช้การวิเคราะห์และประเมินหลักสูตร รวมทั้งออกแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการแรงงานด้านนิเทศศาสตร์ข้อสรุปที่ได้รับ คือ หลักสูตรนิเทศศาสตร์ในสถาบันราชภัฏมีโครงสร้าง และองค์ประกอบหลักสูตรครบตามเกณฑ์ หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนต้องการคุณลักษณะบัณฑิตนิเทศศาสตร์ที่พึงประสงค์สอดคล้องกันในระดับมากทั้งด้านคุณลักษณะในเชิงธุรกิจการจัดการทั่วไป และงานอาชีพนิเทศศาสตร์ ความต้องการนักประชาสัมพันธ์มีมากเป็นอันดับ 1 รองลงไปได้แก่ นักโฆษณา , นักแสดง และนักวิทยุโทรทัศน์

การวิจัยเกี่ยวกับอนาคต หรือทิศทางทางการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย สุรัชย์ ทิพย์สุมณฑา (2539) ได้ศึกษานโยบาย และทิศทางทางการเรียนการสอนสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนในทศวรรษหน้า ตามความคิดเห็นของนักวิชาการสื่อสารมวลชน โดยได้ข้อสรุปว่าข้างหน้า คือ การศึกษาต้องปรับให้สอดคล้องกับการปรับปรุงด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร โทรคมนาคม การปรับปรุงนั้นส่วนหนึ่งเพื่อเสริมทักษะด้านอาชีพ อีกส่วนหนึ่งเพื่อสนับสนุนการศึกษาในระบบวิธีใหม่ เช่น การเรียนโดยผู้เรียนค้นคว้าจากเครือข่ายข้อมูลข่าวสารทางไกล นอกจากนั้น คาดว่าในอนาคตจะเกิดองค์ความรู้ด้านทักษะใหม่จากการวิจัย เพื่อปรับใช้ให้เข้ากับสภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และระบบความเชื่อในระบบสังคมวัฒนธรรมดั้งเดิม เพื่อความรู้เท่าทันต่อกระแสโลก

ในด้านองค์ความรู้ สุรัชย์ ทิพย์สุมณฑา สรุปว่า วิชาการสื่อสารจะยังเป็นวิชาที่มีความสำคัญอยู่ต่อไป ถ้านักศึกษาพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม และสามารถแข่งขันกับบุคคลในสายวิชาการด้านที่สามารถเข้ามาทำงานแทนในตลาดอาชีพ สถาบันต้องเข้มข้นทางวิชาการ โดยผสมผสานอย่างสอดคล้องกับการฝึกทักษะ อาจต้องเน้นในเรื่องจริยธรรม คุณธรรม วัฒนธรรม เนื่องจากสังคมในอนาคตจะเล็งต่อการควบคุมการประพฤติปฏิบัติ ในด้านสิ่งแวดล้อม สื่อมวลชนเข้ามามีบทบาทกระตุ้นให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญ ส่วนความคาดหวังที่ว่าบัณฑิตวิชาการสื่อสารมวลชนจะเป็นพลังสำคัญในการ พัฒนาสังคม สุรัชย์ ทิพย์สุมณฑา สรุปว่า คงเป็นไปได้ในบางส่วนเท่านั้น

งานวิจัยดังกล่าว เป็นการสำรวจโดยอาศัยเครื่องมือวิจัย คือ การสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลสำคัญที่เน้นความคิดเห็น โดยอาจทำให้ขาดหลักฐานสนับสนุนที่เป็นลายลักษณ์อักษร อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ได้รับจากงานวิจัยก็นับเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพของบัณฑิต และการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย งานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับสถานภาพปัจจุบันของบัณฑิตด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย หากมิใช่การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสื่อสารมวลชน เกี่ยวกับความต้องการและความพึงพอใจที่มีเจ้าของกิจการ หรือผู้ประกอบการด้านสื่อมวลชน เกี่ยวกับความต้องการและความพึงพอใจที่มีต่อคุณสมบัติของบัณฑิตสาขาวิชา นิเทศศาสตร์ ซึ่งเป็นการใช้ศาสตร์แขนงดังกล่าวตอบสนองต่อสังคมเฉพาะในแง่ของภาคธุรกิจ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยจะได้นำผลการวิจัยดังกล่าวมาใช้เป็นหลักฐานประกอบการวิเคราะห์สถานภาพปัจจุบันของการผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการในส่วนอื่นของสังคมในลำดับต่อไป อนึ่ง งานวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพของบัณฑิตเท่าที่ผ่านมาได้มีผู้ดำเนินการวิจัยแสดงตามลำดับเวลาได้ ดังนี้

ครุณี หิรัญรักษ์ และกันทิมา ธนะโสภณ (2527) ได้สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ รายได้ และการศึกษาต่อของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า การพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน ส่วนใหญ่จะรับบัณฑิตนิเทศศาสตร์โดยเจาะจงปริญญาบัตร หน่วยงานส่วนใหญ่รับบัณฑิตสาขาประชาสัมพันธ์เข้าทำงานมากที่สุด รองลงมาคือ วิทยุและโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และการขยายกิจการ และเพิ่มสาขาของงานมากขึ้น เนื่องจากการขาดแคลนนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ ในภาคราชการ และรัฐวิสาหกิจ งานที่บัณฑิตได้รับมอบหมายมากที่สุด คือ งานผลิต ส่วนในธุรกิจเอกชน งานที่บัณฑิตได้รับมอบหมายมากที่สุด คือ งานต้อนรับ และงานที่ได้รับมอบหมายน้อยที่สุดคือ งานบริหาร และจัดการ หัวหน้าหน่วยงานให้ความเห็นว่าคณะนิเทศศาสตร์ควรปรับปรุงหลักสูตร โดยเสนอให้เพิ่มความรู้ทางการใช้สื่อและผลิตสาขาการเขียนข่าว การเขียนสารคดี ความรู้ทั่วไป มนุษยสัมพันธ์ การโฆษณาและการตลาด

บำรุง สุขพรรณ (2528) ศึกษาวิจัยสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา และการประกอบอาชีพของบัณฑิตคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลการวิจัยได้ข้อสรุปว่า นักศึกษาที่เลือกศึกษาในคณะวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชนมีความชอบและสนใจที่จะเลือกเรียนสาขานี้อย่างยิ่ง เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถหางานทำได้ทันทีถึงร้อยละ 80 เนื่องจากการที่ได้ออกไปฝึกงานกับสถานที่ฝึกงานตามหลักสูตร สำหรับงานที่ทำส่วนใหญ่จะเป็นงานประชาสัมพันธ์ งานโฆษณา ผู้สื่อข่าว นักจัดรายการวิทยุ เป็นต้น ในคอนท้าย ผู้วิจัยได้เสนอให้มีการปรับปรุงในด้านหลักสูตร คุณภาพอาจารย์ การฝึกงานภายนอก การส่งเสริมตลาดแรงงาน และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันต่าง ๆ

พรรณฉิพา สีนไชย (2530) สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ เกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตเพื่อเป็นนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่น ผลที่ได้พบว่าผู้บริหาร และอาจารย์มีความเห็นตรงกันว่า นักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่นควรมีความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นที่ตนปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ส่วนคุณสมบัติเฉพาะตัวที่สำคัญคือ มีความกระตือรือร้น และตั้งใจในการทำงาน วิชาที่ควรเน้นคือ วิชาที่เน้นความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ วิธีสอนควรให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติด้วยตนเองจริง ใช้การบรรยายให้น้อยที่สุด นำสื่อ และทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด การประเมินการเรียนการสอนควรใช้การทดสอบภาคปฏิบัติให้สถานการณ์จริงมากที่สุด และควรมุ่งให้สามารถประกอบอาชีพอิสระได้ โดยให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเตรียมอาจารย์ที่มีความรู้ตรงกับสาขาวิชาให้พร้อม และเพียงพอ มีห้องฝึกปฏิบัติงานที่ตรงกับเนื้อหาวิชาที่สอนให้เพียงพอและเหมาะสม และควรมีหลักสูตรปริญญาตรีที่มีปรัชญา และเนื้อหาหลักสูตรที่ชัดเจน

อรสา สารสันติกุล (2532) ศึกษาสถานภาพการทำงาน และความพึงพอใจในการทำงานของมหาบัณฑิตนิเทศศาสตร์พัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา มีเพียงส่วนน้อยที่ศึกษาต่อหลังจากการศึกษา ส่วนใหญ่ได้ไปอบรมดูงานทั้งใน และต่างประเทศ ปัญหาในการปฏิบัติงานที่พบ คือ การขาดแคลนบุคลากรหรือผู้ร่วมงานที่แข็งแกร่ง รองลงมาคือ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์

นิสากกร สุทธิวงศ์ (2533) ศึกษาเหตุผลของใจในการเลือกศึกษาวิชาชีพสื่อสารมวลชน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พบว่า เหตุผลที่เลือกเข้ามาศึกษาวิชาชีพสื่อสารมวลชนของนักศึกษาคือ ทำตามความสามารถ มีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ลักษณะงานสนุก มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักศึกษา มีโอกาสพบปะบุคคลหลายระดับ และมีโอกาสทำประโยชน์ต่อส่วนรวม และตลาดแรงงานยังเปิดโอกาสต่ออาชีพดังกล่าวพอสมควร ส่วนคุณสมบัตินักศึกษาที่เห็นว่าพึงประสงค์สำหรับนักนิเทศศาสตร์ คือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จินตนาการ และสิ่งที่นักนิเทศศาสตร์ควรเรียนรู้เพิ่มเติม คือ ด้านภาษา คอมพิวเตอร์ ศิลปะการออกแบบ และกราฟฟิกต่าง ๆ

John Warren and Adchara Khotanon (2533) ศึกษาวิจัยกระบวนการฝึกฝนอบรมบัณฑิตด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย พบว่า ในสาขาวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์จะมีกระบวนการฝึกฝนมากกว่าในสาขาอื่น รองลงไปคือ สาขาสิ่งพิมพ์ วิชาที่ว่าด้วยการฝึกปฏิบัติยังคงมีน้อย ทั้งที่การฝึกฝนดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการปูทางไปสู่การประกอบอาชีพ โดยเป็นการเพิ่มโอกาสในการแสวงหางาน สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมวิชาชีพ

นอกจากนั้น Warren and Khotanon ได้วิเคราะห์ว่า ทักษะอีกประการหนึ่งที่นักศึกษานิเทศศาสตร์ของไทยขาดแคลน คือ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ทำให้นักศึกษาขาดความเข้าใจลึกซึ้งในการศึกษาถึงศาสตร์ด้านการสื่อสารมวลชนอย่างแท้จริง

ดวงรัตน์ กุหาเจริญ (2534) ศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาการประชาสัมพันธ์ และการโฆษณา ตามความคิดเห็น และความต้องการของหัวหน้าหน่วยงาน ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกบัณฑิตเข้าทำงานของบริษัทประชาสัมพันธ์ เรียงตามลำดับคือ จบปริญญาตรีทางด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อมวลชนโดยตรง มีประสบการณ์การทำงาน มีบุคลิกภาพเหมาะสม และมีความรู้ความสามารถในการทำงานเป็นอย่างดี ส่วนบริษัทโฆษณาจะให้เกณฑ์คัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานโดยพิจารณาจากผลการเรียนตลอดหลักสูตร ประสบการณ์ในการทำงาน และบุคลิกภาพ รวมทั้งความรู้ความสามารถในการทำงานตามลำดับ

รุ่งรัตน์ ศิริกิจวัฒนา (2535) ศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาการหนังสือพิมพ์ตามความคิดเห็น และความต้องการของหัวหน้าหน่วยงาน โดยได้ข้อสรุปว่า หน่วยงานเกือบทุกแห่งจะรับบัณฑิตสาขาการหนังสือพิมพ์เข้าทำงานเพิ่มในอีก 3 ปีข้างหน้า เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานในกองบรรณาธิการ 3 อันดับแรกคือ ประสบการณ์โดยตรง เป็นผู้จบนิเทศศาสตร์สาขาใดก็ได้ และจบปริญญาตรีในสาขาการหนังสือพิมพ์โดยตรง โดยหัวหน้าหน่วยงานมีความเห็นว่าคุณลักษณะที่บัณฑิตมีน้อยคือ ความรู้เรื่องกฎหมายการพิมพ์ เทคโนโลยีการพิมพ์ ความสามารถในภาษาอังกฤษ การทำวิจัย การใช้คอมพิวเตอร์ ความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน และความมั่นคงทางอารมณ์ นอกจากนี้คุณลักษณะที่หัวหน้าหน่วยงานต้องการ คือ ความรู้เรื่องสถานการณ์ปัจจุบัน ความสามารถในการจับประเด็นข่าว และเหตุการณ์ที่น่าสนใจ การสื่อข่าว และการเขียนข่าว รวมทั้งการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องแม่นยำ

จิรวรา อุษากุล (2536) ศึกษาการสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อมวลชน พบว่า ความรุ่งเรืองของการอุดมศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ ปรากฏขึ้นในยุคที่การพัฒนาประเทศเข้าสู่ความเป็นอุตสาหกรรมใหม่ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นสำคัญต่อพัฒนาการอุดมศึกษาทุกแขนงของไทย ความสนใจในการศึกษาต่อในสาขานี้ของนักศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไป จากระยะแรกที่เลือกเข้าศึกษานิเทศศาสตร์ หรือสื่อสารมวลชนเป็นอันดับรอง ๆ ในระยะ 7 - 8 ปีที่ผ่านมา ปรากฏว่านักศึกษาเลือกสอบเข้าสาขานิเทศศาสตร์เป็นอันดับหนึ่ง โดยเฉพาะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นันทิยา ดวงกุ่มเมศ (2536) ศึกษาสภาพและความพึงพอใจในการทำงานของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ สหวิทยารัตนโกสินทร์ ได้ข้อสรุปว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ได้งานตรงกับสาขาที่เรียนมา โดยเป็นงานด้านวารสารศาสตร์ และด้านประชาสัมพันธ์ มีส่วนน้อยที่ได้ศึกษาต่อ อบรมหรือดูงาน หลังจากจบการศึกษาแล้ว อย่างไรก็ตามพบว่าบัณฑิตมักไม่ได้รับการเลื่อนตำแหน่ง และการปรับเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ

พจน์ เขจรรยา (2537) ศึกษาสภาพ และความก้าวหน้าของสตรีในงานประชาสัมพันธ์ พบว่า งานที่นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติส่วนใหญ่จะเป็นงานในระดับปฏิบัติการ เพศหญิงและชาย ไม่ได้มีความแตกต่างกันในด้านความสามารถ ความก้าวหน้าหรือความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน แนวโน้มผู้ปฏิบัติงานในอาชีพนี้จะเป็นผู้จบในสาขาวิชาที่ตรงมากขึ้นกว่าสมัยก่อน

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ตามที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยสรุปได้ว่าสิ่งสำคัญในการปรับกระบวนการเรียนการสอน คือการทำความเข้าใจ ทั้งกับตนเอง กับหลักสูตร กับผู้เรียน และกับความต้องการตามสภาพความเป็นจริงในยุคปัจจุบัน ความรู้เท่าทันต่อวิถีโลก และกระบวนการทัศน์ใหม่ จะนำมาซึ่งการเรียนรู้ที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตที่มีศักยภาพ

นอกจากนี้ การที่ผู้สอนทำความเข้าใจต่อผู้เรียนในเรื่องความสามารถในการรับรู้ ความคิด การร่วมกันตีความ ความรู้สึก ความต้องการ หากผู้สอน และผู้เรียนตระหนักถึงจุดบกพร่องบนความแตกต่าง พร้อมทั้งจะถูกตรวจสอบ และทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยเชื่อว่าจะช่วยให้การสื่อสารในชั้นเรียนราบรื่นมากขึ้น

สุดท้ายผู้วิจัยเชื่อว่า การปรับปรุงระบบการเรียนการสอนต้องใช้หลักสูตรเป็นแกน แล้วใช้แกนนั้นเป็นแนวทางนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นหลักสูตรจึงเปรียบเสมือนหัวใจของการศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีหน้าที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะหลักสูตรระดับอุดมศึกษาที่เน้นเนื้อหาของหลักสูตรเป็นอย่างมาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Pibulsongkram Rajabhat University

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดวิธีวิจัยการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยแยกการศึกษาวิจัยประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 ส่วน คือ

1. ด้านผู้สอน
2. ด้านผู้เรียน

โดยการวิจัยกับทั้ง 2 กลุ่ม ผู้วิจัยยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 3 ประการ เป็นเกณฑ์ การวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาวิสัยทัศน์และปรัชญาการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน
3. เพื่อศึกษาความสามารถที่จะเรียนรู้ และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา” แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้สอนที่มีตำแหน่งเป็นกรรมการบริหารภาควิชา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยละ 5 คน รวม 20 คน
2. กลุ่มผู้เรียน ได้แก่ นักศึกษานิเทศศาสตร์ ที่มีผลการเรียนเฉลี่ยถึงภาคเรียนสุดท้าย สูงสุด 10 อันดับ ในชั้นปีที่ 2 จำนวน 10 คน, ชั้นปีที่ 3 จำนวน 10 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 10 คน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา รวมทั้งสิ้น 120 คน

ขอบเขตของการวิจัย

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าผู้วิจัยจะแยกประเด็นศึกษาเป็น 3 ประเด็น ผู้วิจัยจะแยกทำการศึกษาแต่ละประเด็น ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ และปรัชญาการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของผู้สอน ผู้วิจัยจะใช้วิธีวิจัยเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม โดยจะแยกเอกสารหัวข้อการสอน และจะทำการสนทนากลุ่มคราวละกลุ่ม เพื่อพูดคุย อภิปรายแลกเปลี่ยน ในระหว่างนั้นจะมีการจดบันทึก และบันทึกเทปตลอดการสนทนา

2. กระบวนการสอน และสื่อการสอน ผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจ ประกอบการสนทนากลุ่ม โดยจะนัดสัมภาษณ์คราวเดียวกัน และทำการสำรวจเอกสารตำรา สื่ออุปกรณ์การสอน

3. ความสามารถในการเรียนรู้ และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของโปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาโปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ ภาคปกติ แยกเป็นสถาบันละ 3 กลุ่ม คือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาโปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม 10 คน

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาโปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม 10 คน

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาโปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม 10 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาโปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง 10 คน

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาโปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง 10 คน

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาโปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง 10 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เทพสตรี 10 คน

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เทพสตรี 10 คน

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เทพสตรี 10 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
10 คน

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
10 คน

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
10 คน

รวมจำนวนทั้งสิ้น 120 คน

กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจะถูกนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ในการวิจัยพร้อมเข้ารับแบบ
สนทนากลุ่ม และรับการชี้แจงการจัดทำสนทนากลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มเมื่อได้รับคำชี้แจงเป็นที่เข้าใจ
ดีแล้ว ผู้วิจัยจะร่วมสนทนาเพื่อเก็บรายละเอียด และเพื่อทราบถึงปัญหาของผู้สอน และผู้เรียน
และผู้วิจัยใช้วิธีการเดียวกัน กับนักศึกษาทั้ง 12 กลุ่ม โดยใช้เวลากลุ่มละประมาณ 120 – 150 นาที
สาเหตุที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 2, 3, และ 4 และไม่ศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 1 นั้นมี
เหตุผลที่ว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีส่วนร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของ
ภาควิชาแล้วระยะหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าเป็นเวลานานพอที่จะทำให้กลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 2, ชั้นปี
ที่ 3 และ ชั้นปีที่ 4 จะเข้าใจ และรับทราบสภาพที่เกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริงมากกว่านักศึกษา
อยู่ปีที่ 1 ที่เพิ่งเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนการสอนในระยะสั้น ๆ

สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยประมาณกลุ่มตัวอย่าง 10 คน ต่อ 1 ชั้นเรียน เป็นการ
ประมาณ โดยอาศัยเกณฑ์ 25% ของนักศึกษา 1 ชั้นเรียนภาคปกติ ซึ่งในชั้นเรียนปกติทั่วไปจะมี
นักศึกษาประมาณ 40 คน ผู้วิจัยคาดว่านักศึกษาจำนวน 10 คน ต่อหนึ่งชั้นเรียน จะเป็นตัวแทน
ที่ดี ทำให้ผู้วิจัยได้รับทราบปัญหา และการจัดการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยจะพิจารณาจากคะแนน
เฉลี่ยสะสมในภาคเรียนสุดท้ายของนักศึกษา ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมวิจัยแบบ Focus Group

Discussion ในครั้งนี้ กล่าวคือ ผู้วิจัยจะเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยถึงภาคเรียนสุดท้าย
อันดับที่ 1 - 10

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้ออกเก็บรวบรวมข้อมูล ตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด และชี้แจงประเด็นที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการศึกษาตามกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด และกลาดเคลื่อนน้อยที่สุด โดยกำหนดเวลาในการเก็บข้อมูลประมาณ 2 เดือน คือระหว่างเดือนธันวาคม 2547 – กรกฎาคม 2548

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาวิจัย และนำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เป็น 3 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาวิสัยทัศน์ และปรัชญาการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของ
อาจารย์ผู้สอน

วิธีการในการศึกษาวิจัย โดยที่ผู้วิจัยจะศึกษาและสังเกตว่า ผู้สอนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง
ในคุณลักษณะความเป็นนักนิเทศศาสตร์มากน้อยเพียงใด มีความมุ่งมั่นในการปลูกฝังทัศนคติต่อผู้
เรียนในทิศทางใด มีความรอบรู้มากน้อยเพียงใด มีลักษณะความเป็นนักวิชาการหรือนักปฏิบัติการ
หรือนักทฤษฎีด้านนิเทศศาสตร์ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีหรือไม่ เป็นผู้ยอมรับแนว
ความคิดใหม่ ๆ มีวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนหรือไม่

2. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอนด้าน
นิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน

วิธีการในการศึกษาวิจัยในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลคำถามจากการสนทนากลุ่ม และ
การสัมภาษณ์ลึก ด้านสื่อการสอน ซึ่งประกอบด้วยการจัดหาสื่อที่มีเนื้อหาเหมาะสม การพัฒนา
สื่อการสอน ความหลากหลายของสื่อ ความทันสมัยของสื่อ สัมฤทธิ์ผลของสื่อที่ใช้ ดำรงเรียน
หลัก ดำรงเสริม อุปกรณ์เครื่องมือ ห้องปฏิบัติการ กิจกรรมหลัก กิจกรรมเสริมในแต่ละรายวิชา
ความเหมาะสมของหลักสูตร ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาความสามารถที่จะเรียนรู้ และความพึงพอใจของผู้เรียนที่
มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์

วิธีการในการศึกษาวิจัยในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลคำถามจากการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ลึกผู้เรียน เพื่อศึกษาว่ากลุ่มผู้เรียนมีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด โดยการให้ผู้เรียนประเมินการสอนของผู้สอน ประเมินตนเอง ประเมินด้านสื่อการสอน และห้องปฏิบัติการ ตลอดจนแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่มีต่อห้องปฏิบัติการ สื่อการสอน ผู้สอน รวมทั้งหลักสูตรที่ใช้สอนอยู่ในปัจจุบัน

เมื่อผู้วิจัยได้สนทนากลุ่มผู้สอน และผู้เรียนแล้ว จะนำความหมายที่ได้จากการบอกกล่าวทั้งหมดมาพิจารณาตีความตามนัยยะที่ผู้วิจัยได้ฟังมาทั้งหมด การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้จะปรากฏในผลการวิจัยในบทที่ 4 อีกครั้งหนึ่ง

การนำเสนอผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา” ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยการบรรยายความ ซึ่งผู้วิจัยจะแยกบรรยายความที่ละส่วนตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ 3 ส่วน คือ

1. ผลการศึกษาวิสัยทัศน์ และปรัชญาการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน
2. ผลการศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอนของอาจารย์ผู้สอน
3. ผลการศึกษาความสามารถที่จะเรียนรู้ และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการ

เรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบคำถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยแบ่งแบบคำถามเป็น 2 ชุด คือ

1. แบบคำถามสำหรับผู้สอน
2. แบบคำถามสำหรับผู้เรียน

ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ระยะที่ทำการวิจัยจะเริ่มตั้งแต่ตุลาคม 2546 และสิ้นสุดการดำเนินการวิจัยในเดือนกันยายน 2548 รวมระยะเวลาศึกษาวิจัย 2 ปี

ขั้นตอนที่ทำการวิจัย	ระยะเวลา	สถานที่
<p>ระยะที่1 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง</p> <p>ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องที่ทำวิจัย โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารด้านการศึกษานิเทศศาสตร์ในประเทศไทย ศึกษาค้นคว้าเอกสารหลักสูตร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงรวบรวมเขียนเป็นโครงร่างวิจัย</p>	ธันวาคม 2546	มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม
<p>ระยะที่2 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง</p> <p>ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 แห่ง ที่เป็นตัวแทนแต่ละภูมิภาค และต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนสาขานิเทศศาสตร์ มีอาจารย์ประจำที่เป็นข้าราชการ 5 คนขึ้นไป แล้วใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง โดยการเขียนชื่อมหาวิทยาลัยที่มีคุณสมบัติครบ แล้วจึงจับฉลากเลือกมหาวิทยาลัยได้ 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยที่ผู้วิจัยทำการสอนอยู่โดยตรง จึงเป็นการสะดวกในการเก็บข้อมูลวิจัย</p>	มกราคม 2547	มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม
<p>ระยะที่3 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย</p> <p>ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือการทำวิจัย โดยจัดทำเครื่องมือเป็นแบบคำถามสำหรับการศึกษาวิจัยแบบ Focus Group Discussion และสัมภาษณ์ลึก (In-dept Interview) โดยใช้เครื่องมือ 2 ชุดคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ชุดที่ 1 แบบคำถามสำหรับผู้สอน ชุดที่ 2 แบบคำถามสำหรับผู้เรียน 	เมษายน 2547	มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม

ขั้นตอนที่ทำการวิจัย	ระยะเวลา	สถานที่
ระยะที่4 จัดทำเค้าโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำโครงร่างวิจัยมาปรับเป็นเค้าโครงการฉบับสมบูรณ์ โดยการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเครื่องมือวิจัย สถานที่เก็บข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย	สิงหาคม 2547	มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม
ระยะที่5 เก็บรวบรวมข้อมูล จัดทำ Focus Group Discussion ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจัดทำ Focus Group Discussion กับผู้สอน และผู้เรียน โดยเริ่มจาก 1. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ธันวาคม 2547 2. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง กุมภาพันธ์ 2548 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีนาคม 2548 4. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา กรกฎาคม 2548	ธันวาคม 2547 – กรกฎาคม 2548	มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏ เทพสตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา
ระยะที่6 วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาจัดระบบ และวิเคราะห์ข้อมูล ตามแนวทางการวิจัยที่กำหนด	สิงหาคม 2548	มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม
ระยะที่7 สรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้เรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ มาสรุปเป็นผลการวิจัย	กันยายน 2548	มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม
ระยะที่8 จัดทำรูปเล่ม	ตุลาคม 2548	มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม

แผนการดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการดำเนินงานตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

กิจกรรมหลัก	กิจกรรมย่อย
1. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง	1.1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัยอื่น ๆ ตลอดจนศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรที่เปิดสอนในปัจจุบัน เทียบหลักสูตรภาควิชานิเทศศาสตร์ 1.2 ศึกษาปรัชญาการสอนด้านนิเทศศาสตร์ ของภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ แต่ละแห่งว่ามีปรัชญาการสอนแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
2. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง	2.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง การจัดทำโครงร่างในฉบับแรกนี้อาจขาดความสมบูรณ์ และไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาอย่างแท้จริง 2.2 ผู้วิจัยปรับโครงร่างให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อการศึกษาครั้งนี้จะครอบคลุมเนื้อหาให้มากที่สุด
3. สร้างเครื่องมือการวิจัย	3.1 คำถามที่เป็นประเด็นของการสนทนากับอาจารย์ผู้สอนซึ่งมีตำแหน่งเป็นกรรมการบริหารภาควิชาในกลุ่มตัวอย่าง 3.2 คำถามที่เป็นประเด็นหลักของการสนทนากับกลุ่มนักศึกษา ผู้วิจัยให้เครื่องมือทั้ง 2 ส่วนนี้มาทดสอบกับกลุ่มทดลองที่เป็นกรรมการ โปรแกรมวิชา นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อให้ได้คำถามที่มีความสมบูรณ์ และครอบคลุมเนื้อหาให้มากที่สุด

กิจกรรมหลัก	กิจกรรมย่อย
4. จัดทำเค้าโครงวิจัยฉบับสมบูรณ์	4.1 ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างการวิจัย เครื่องมือการวิจัยแล้วนำมาจัดทำเค้าโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ 4.2 รวบรวมสื่อการสอน ของอาจารย์ในภาควิชา คุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอน และเอกสารอื่น ๆ
5. เก็บรวบรวมข้อมูลจัดทำ Focus Group Discussion	5.1 เมื่อหัวหน้าภาควิชาได้นัดหมายกรรมการในภาควิชาและนักศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เวลามหาวิทยาลัย ประมาณ 2 – 3 วัน ในการเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะมีนักวิจัย ประกอบคือนักศึกษา ชั้นปีที่ ภาควิชานิเทศศาสตร์ ติดตามไปเป็นผู้ประสานงาน ประมาณ 3 – 4 คน 5.2 ผู้วิจัยใช้สถานที่ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยติดต่อประสานงาน และขอความอนุเคราะห์จาก หัวหน้าภาควิชาทั้ง 4 มหาวิทยาลัย
6. วิเคราะห์ข้อมูล	6.1 เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยอาศัยกระบวนการจากการสังเกต การจดบันทึกด้วยตัวผู้วิจัยเอง 6.2 รวบรวมเอกสาร และการรวบรวมจากการบันทึกเสียง
7. สรุปผลการวิจัย	7.1 เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะเรียบเรียง และจัดการเก็บข้อมูลที่มีอยู่ โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์ เหตุและผล 7.2 ผู้วิจัยหาข้อสรุปให้กับทุกประเด็นคำถาม ให้สมบูรณ์ชัดเจนที่สุด
8. จัดทำรูปเล่ม	8.1 ดำเนินการจัดทำรูปเล่มฉบับสมบูรณ์ 8.2 นำเสนอ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการสนทนากับผู้สอน และผู้เรียนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 4 แห่ง ตามลำดับ ดังนี้คือ

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัย โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัย และรายงานผลการวิจัยโดยใช้เกณฑ์วัตถุประสงค์การวิจัยเช่นกัน โดยเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเพื่อศึกษาวิสัยทัศน์ และปรัชญาการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยเพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน

ส่วนที่ 3 ผลการวิจัยเพื่อศึกษาความสามารถในการเรียนรู้ และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเพื่อศึกษาวิสัยทัศน์ และปรัชญาการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน

เรื่องปรัชญาการสอน และการปลูกฝังของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง มีความคล้ายคลึงกันคือจะใช้โอกาสในการสอนแทรกปรัชญาการเป็นนักนิเทศศาสตร์ที่ดี เช่น ปลูกฝังให้ผู้เรียนคิดดี ทำดี เป็นคนดี มีคุณธรรม เคารพกติกา และรู้จักหน้าที่ของตน ในขณะที่อาจารย์มหาวิทยาลัยเทพสตรี ใช้ปรัชญาของภาควิชาคือ สำนักดี มีคุณภาพ รับผิดชอบสังคม เป็น

ปรัชญาในการปลูกฝัง นอกจากนั้นอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรียังใช้ช่องทางในการปลูกฝังหลายช่องทาง เช่น ผ่านป้ายนิเทศ สมุดโปรแกรม และเว็บไซต์

สำหรับการปลูกฝังแนวความคิดในการประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษา อาจารย์ส่วนใหญ่มีการปลูกฝังให้นักศึกษาประกอบอาชีพในท้องถิ่นของคน ซึ่งอาจเป็นวิชาชีพทางด้านนิเทศศาสตร์หรือไม่ก็ได้ อาจารย์ส่วนหนึ่งเห็นว่าความรู้ทางด้านนิเทศศาสตร์สามารถแทรกเข้าไปใช้ได้ในการประกอบการอาชีพ ดังนั้นนักศึกษาที่จบออกไปจึงไม่จำเป็นต้องประกอบอาชีพด้านสื่อสารมวลชนเพียงอย่างเดียว แต่ควรนำไปปรับใช้กับทุกสถานการณ์ สำหรับอาชีพของนักนิเทศศาสตร์ในปัจจุบัน อาจารย์นิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 4 แห่ง เห็นว่านักศึกษาที่จบการศึกษาด้านนี้ มีโอกาสในการเลือกอาชีพหลายทางเลือก แต่ในขณะเดียวกันการแข่งขันกันเพื่อเข้าสู่วิชาชีพนี้ก็มีอยู่สูง นักศึกษาที่จบการศึกษาจึงต้องมีความสามารถที่โดดเด่นจริงๆ

ตัวอย่างของนักนิเทศศาสตร์ที่อาจารย์มักชื่นชม โดยรวมแล้วมีความแตกต่างกันออกไป เช่น อาจยกย่องนักจัดรายการวิทยุ หากสอนวิชาวิทยุโทรทัศน์ หรืออาจเป็นผู้สื่อข่าวหากสอนวิชาการสื่อข่าว แต่ก็ยังมีบุคคลที่มีชื่อๆ อยู่บ้าง เช่น นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา นางสาวพัชรศรี เบญจมาศ ที่อาจารย์เกือบทุกมหาวิทยาลัยเอ่ยชื่อถึง แต่ทั้งหมดมีเพียงมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เท่านั้นที่ยกตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง ที่ประจำอยู่ในภูมิภาค

สิ่งที่อาจารย์ผู้สอนอยากให้เกิดความเปลี่ยนแปลงมากที่สุดสำหรับการสอนนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ อาจารย์มีความเห็นตรงกันว่า อยากให้มีอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัยเพียงพอ กับจำนวนนักศึกษา รองลงมาเป็นเรื่องของความกระตือรือร้นในตัวนักศึกษา และอยากให้จัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning และมีบางส่วนอยากให้เปิดสาขาวิชาเพิ่มมากขึ้น

ในเรื่องจำนวนคาบที่สอนอาจารย์ทุกมหาวิทยาลัยตอบตรงกันว่าพอดี ไม่มาก ไม่น้อยเกินไป แต่ถ้ามากกว่านี้อาจส่งผลต่อการสอน เนื่องจากอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ไม่ได้สอนหนังสือเพียงอย่างเดียว

ด้านจำนวนนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเปิดรับอยู่ในปัจจุบัน อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่กล่าวว่า พอดีไม่มาก และไม่น้อยเกินไป มีเพียงมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามกล่าวว่า จำนวนนักศึกษาที่รับเข้ามามีมากเกินไป ทำให้เกิดปัญหาในการฝึกปฏิบัติเนื่องจากจำนวนคนมีมากกว่าเครื่องมือ

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยเพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอน ด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน

สำหรับการสอนนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อาจารย์ผู้สอนกล่าวว่า สื่อการสอนยังไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่มีเวลาพัฒนาสื่อการสอนของตนเอง เพราะไม่ได้สอนหนังสือเพียงอย่างเดียว และสำหรับอาจารย์บางท่านที่ผลิตสื่อสมัยใหม่ด้วยตนเอง แต่ไม่สามารถนำไปใช้ได้ เนื่องจากอุปกรณ์ในห้องเรียนไม่รองรับกับสื่อที่ผลิตขึ้นมา ไม่ได้ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณการผลิตสื่อ มีเพียงมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเพียงแห่งเดียวที่กล่าวว่า ได้ปรับปรุงเนื้อหาของสื่อแผ่นใสตลอดเวลา

การเปลี่ยนรายวิชาที่สอนบ่อยหรือไม่นั้น อาจารย์ผู้สอน 3 ใน 4 แห่ง ตอบว่าไม่บ่อย เพราะส่วนใหญ่จะรู้อยู่แล้วว่าวิชาไหนใครเป็นผู้สอน มีเพียงมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามแห่งเดียวที่ตอบว่าบ่อย และการเปลี่ยนวิชาสอนบ่อย ๆ มีผลต่อความพร้อมในการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าวิชาใหม่เป็นวิชาที่ไม่ถนัด แต่ถ้าหากสอนไม่ได้เนื่องจากไม่มีค่าตอบแทนวิทยากร หากต้องการเชิญบุคคลภายนอกมาสอน อาจารย์จึงจำเป็นต้องสอนทั้งที่รู้ว่าตนเองไม่ถนัด

สื่อการสอนที่อาจารย์ใช้อยู่ในปัจจุบัน อยากปรับปรุงด้านใดบ้าง คำตอบคือ ด้านเนื้อหา ด้านกรณีศึกษาที่เคยยกตัวอย่างไว้ อยากให้เป็นปัจจุบัน และรับกับกระแสในขณะนั้น สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง อยากปรับปรุงห้องเรียนมากกว่าสิ่งอื่น

การนำเทคโนโลยีมาช่วยสอน อาจารย์ทุกมหาวิทยาลัยตอบคล้ายกันว่ามหาวิทยาลัยยังขาดความพร้อมที่จะรองรับเทคโนโลยี ยังคงเป็นความต้องการอย่างมาก สำหรับการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสอน ซึ่งเทคโนโลยีที่เวลานั้นรวมถึงสภาพของห้องเรียน ห้องบรรยาย ห้องฝึกปฏิบัติการควรมีสภาพที่เหมาะสม ควบคุมแสงได้ มีอุปกรณ์เพียงพอ เช่น ห้องบรรยายควรมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ มีเครื่องฉาย LCD มีไมโครโฟนที่ใช้งานได้ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้ นักศึกษาควรมีโอกาสใช้เครื่องมือที่ทันสมัยบ้าง เพื่อให้พวกเขาเกิดความมั่นใจในการแข่งขันกับผู้อื่นออกไปสมัครงาน อาจารย์ผู้สอนมองว่าเป็นปัญหาสำคัญสำหรับการสอนนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง

สำหรับคำถามที่ว่าเทคโนโลยีด้านใดจำเป็นมากที่สุด สำหรับการสอนนิเทศศาสตร์ อาจารย์ทุกมหาวิทยาลัยตอบเหมือนกันคือ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อื่น ๆ เช่น กล้องถ่ายภาพนิ่ง กล้องถ่ายวิดีโอ ควรเป็นในระบบดิจิทัล และอาจารย์ผู้สอนควรสอนในระบบดิจิทัลด้วย

วิธีการกำหนดให้นักศึกษาอ่านหนังสือนอกเวลา เพื่อสร้างองค์ความรู้บางวิชาให้เข้มแข็งขึ้นนั้น สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจะไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก จากการสนทนากลุ่มกับอาจารย์ผู้สอนจะตอบคล้าย ๆ กันว่า คนมีความพยายามจะกำหนดให้นักศึกษาอ่านหนังสือนอก

เวลาเพิ่มเติมจากตำราหลักที่ใช้สอน ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่จะไม่ให้ความร่วมมือ เนื่องจากไม่มีนิสัยรักการอ่าน และขาดความใส่ใจที่จะชวนขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติม

สำหรับตำราที่ใช้สอนนักศึกษานิเทศศาสตร์ จำนวนครึ่งหนึ่งของอาจารย์ตอบว่า เป็นตำราเรียนที่อาจารย์ค้นคว้า และเรียบเรียงเอง ส่วนอีกครึ่งหนึ่งยังคงใช้ตำราเรียนจากมหาวิทยาลัยหลักที่อาจารย์เห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นตำราเรียนเพื่อสอนนักศึกษาของตน

ในการสอนแต่ละรายวิชาจะมีตำราหลัก 1 เล่ม ที่ใช้สำหรับการสอน อาจารย์บางท่านอาจสั่งให้นักศึกษาค้นคว้า หากความรู้เพิ่มเติมจากหนังสืออ่านนอกเวลา และค้นคว้าตามแหล่งต่าง ๆ โดยจะใช้ตำราหลักควบคู่ไปกับการฉายแผ่นใส และอธิบายเพิ่มเติมควบคู่กันไป

สำหรับรายวิชาฝึกปฏิบัติ อาจารย์ประมาณครึ่งหนึ่งตอบว่า ตนเองควบคุมดูแลนักศึกษาให้ทุกคนฝึกปฏิบัติอย่างใกล้ชิด เช่น ควบคุมดูแลการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ แต่ถ้าเป็นรายวิชาฝึกปฏิบัติภาคสนาม ก็จะต้องลงไปควบคุมดูแลในสถานที่จริง ให้คำแนะนำปรึกษาด้วยตนเอง ส่วนอาจารย์อีกครึ่งหนึ่งที่เหลือตอบว่า ไม่ได้ควบคุมดูแลเอง แต่มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการด้านนิเทศศาสตร์ เป็นผู้ควบคุม และฝึกนักศึกษาให้

ผู้วิจัยพบว่าโดยภาพรวมสภาพการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 4 แห่ง มีความคล้ายคลึงกัน เช่น คุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอน และสภาพปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ เช่น นโยบายของมหาวิทยาลัยในการส่งเสริมสนับสนุนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นตัวกำหนดวิสัยทัศน์การสอนนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 4 แห่ง ให้มีความคล้ายคลึงกัน

ในการสอนที่ผู้สอนมักพบอุปสรรคในระหว่างการเรียนการสอน ผู้เรียนส่วนหนึ่งอาจขาดความพร้อมในการเรียนรู้หรืออาจต้องปรับปรุงพัฒนาตนเอง สำหรับนักศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อาจารย์ผู้สอนแต่ละแห่งมีความคิดเห็นดังนี้คือ นักศึกษาควรปรับปรุงด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี การใช้ภาษาไทยและต่างประเทศ รวมถึงความกระตือรือร้นควรมีความกระตือรือร้น ซึ่งด้านนักศึกษามีความกระตือรือร้นเป็นอันดับแรกแล้ว อย่างอื่นก็จะพัฒนาได้ง่ายขึ้น ควรปรับปรุงตนเองด้านความรับผิดชอบเป็นอันดับแรก

แต่สิ่งที่อาจารย์ผู้สอนอยากปรับปรุงตนเองมากที่สุด สำหรับอาจารย์ผู้สอนเอง อยากปรับปรุงตนเองหลาย ๆ ด้าน เช่น อยากศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก อยากปรับปรุงด้านสื่อการสอน ตำราเรียนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน อยากมีความรู้ด้านวิชาการเพิ่มขึ้น และอยากพัฒนาด้านภาษาต่างประเทศ

คำถามที่ว่าอะไรเป็นปัญหาหนักที่สุดสำหรับการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ อาจารย์ทุกมหาวิทยาลัยตอบตรงกันว่า ปัญหาหนักที่สุดคือความพร้อมของเครื่องมือที่ทันสมัย ทั้งที่ใช้เป็น

สื่อการสอน และเครื่องมือให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติ ส่วนปัญหาที่รองลงมาเป็นเรื่องความพร้อมของห้องเรียน หรือห้องเรียนที่ควรมีสภาพเหมาะสมกว่าในปัจจุบัน มีอุปกรณ์สำหรับใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย มีลักษณะเป็นห้องทึบแสง ฯลฯ และปัญหาสุดท้ายคือ ความเข้าใจ และใส่ใจของผู้บริหารในเรื่องการสนับสนุนกิจกรรม และงบประมาณ โดยเฉพาะเรื่องงบประมาณนั้น การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยไม่ดีเท่าที่ควร อาจด้วยสาเหตุหลาย ๆ อย่าง เช่น ความไม่เข้าใจในศาสตร์ การมองไม่เห็นผลงานของนิเทศศาสตร์ ฯลฯ

สำหรับการยกฐานะจากสถาบันราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์หรือไม่ มหาวิทยาลัยบางแห่งมองว่ามีผลอยู่บ้าง เช่น ทำให้การบริหารภาควิชามีความชัดเจนขึ้น ต้องปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น มีเพียงมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีแห่งเดียวกล่าวว่า การเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยไม่มีผลใด ๆ กับการเรียน

ส่วนที่ 3 ผลการวิจัยเพื่อศึกษาความสามารถที่จะเรียนรู้ และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์

ผู้เรียนมีความคาดหวังต่ออาจารย์ผู้สอนแตกต่างกันออกไป เช่น ผู้สอนควรสอนอย่างสนุกสนาน แต่ได้สาระ เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ยกตัวอย่างในเรื่องที่เป็นสถานการณ์ปัจจุบัน ไม่พูดถึงประวัติ หรือความสามารถของตนเองมากเกินไป มีการคืนผลงานโดยแจ้งผลให้นักศึกษาทราบว่าผลงานของตนเองเป็นอย่างไร เพื่อจะนำไปแก้ไขได้ ปรับปรุงได้ เน้นการปฏิบัติ สอนทฤษฎีให้น้อยลง แจกคะแนนเก็บให้นักศึกษาทราบ ไม่ซับซ้อน มีกิจกรรมให้ทำในห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มตอบคล้ายกันว่า หากเป็นไปได้ควรสอนแบบเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติ แต่ถ้าเป็นทฤษฎีควรสอนวิธีจำเพื่อให้นักศึกษาจำได้ และยกตัวอย่างที่น่าสนใจ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมแสดงความคิดเห็น มีการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาร่วมสอนด้วยก็จะน่าสนใจมากกว่า

วิธีการสอนของผู้สอนส่วนใหญ่ ทุกกลุ่มตอบเหมือนกันว่ามักเปิดตำราสอน หรืออ่านตำราให้ฟัง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมองว่าตนเองสามารถอ่านจากในหนังสือเองได้ ไม่อยากให้ผู้สอนเปิดแผ่นใสให้จดตาม แต่ไม่สรุปสาระสำคัญให้ฟัง สิ่งที่ผู้สอนนำมาสอนส่วนใหญ่เนื้อหาที่อยู่แล้ว ควรปรับปรุงรูปแบบการสอนให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น บางท่านก็ให้จดตามที่ละบรรทัดเหมือนเรียนมัธยม อาจารย์บางท่านขาดความรู้ในเรื่องที่สอนสอนกับกลุ่มตัวอย่าง

ผู้สอนบางท่านอาจถ่ายเอกสารมาแจก บางท่านอ่านตำราเนื้อหาให้ฟัง มีอาจารย์บางท่านที่ส่งงานคืนมา มีการเขียนข้อเสนอแนะกลับมา แต่ส่วนใหญ่อ่านไม่ออกสิ่งที่ดีที่สุดในความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ในความรู้สึกของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มองว่าความเป็นกันเองระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นสิ่งที่ดีที่สุด โดยเฉพาะถ้าอาจารย์จำชื่อ หรือชื่อเล่นของนักศึกษาได้ นักศึกษาก็จะชอบ และมีความรู้สึกดีว่าอาจารย์ให้ความสำคัญ

อยากให้อาจารย์ผู้สอนแยกแยะอารมณ์ส่วนตัวกับเรื่องการสอน อาจารย์บางท่านใจดีมากเกินไป การส่งงานมักสั่งให้ส่งตรงกัน คือปลายเทอม ควรเลิกใช้วิธีการเข้ามาส่งงานตอนต้นชั่วโมง แล้วหายไป กลับมาอีกทีก็ท้ายชั่วโมง แล้วเฉย นักศึกษาบางคนไม่ทำงานอาจารย์ก็โกรธ ไม่อยากให้อาจารย์คาดหวังกับนักศึกษามากเกินไป ทำให้รู้สึกกดดัน

สิ่งที่ดีที่สุดในระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ทุกกลุ่มเห็นตรงกันว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นกันเองสนิทสนม แต่ไม่ใจเกินเกินไป และนักศึกษามักชอบอาจารย์ผู้สอนที่จำชื่อนักศึกษาได้ ทำให้รู้สึกว่าอาจารย์ให้ความสำคัญ

พฤติกรรมที่อยากให้อาจารย์ผู้สอนเลิกปฏิบัติส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า อยากให้ผู้สอนแยกแยะระหว่างเรื่องความรู้สึกส่วนตัวกับการสอน เก็บอารมณ์ และความรู้สึกบ้าง ผู้สอนบางท่านใช้ถ้อยคำที่รุนแรงกับนักศึกษา อยากให้ผู้สอนรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษากล้าแสดงออกมากขึ้น ไม่ควรพูดนอกเรื่องมากเกินไป เข้ามาสอนช้า หรือปล่อยสายเกินไป สำหรับคุณวุฒิของผู้สอน ทุกกลุ่มตอบตรงกันว่า คุณวุฒิของผู้สอนเพียงพอแล้ว ถ้ามีคุณวุฒิต่ำกว่านี้ เกรงว่าจะสื่อสารกันลำบาก

นักศึกษาได้ประเมินตนเองว่า มีความพร้อมในระดับปานกลาง - ต่ำ ซึ่งส่วนใหญ่บอกว่าเกิดจากตัวนักศึกษาเอง เพราะตนเองชอบความสนุกสนานมากกว่า แต่ถ้าจำเป็นต้องมาก็เพราะบางวิชามีการเช็คชื่อ ซึ่งความไม่พร้อมของนักศึกษามาจากสาเหตุอื่น ๆ ด้วยบ้าง เช่น บางวิชาเนื้อหาไม่น่าสนใจ และบางวิชาผู้สอนไม่น่าสนใจ อาจารย์ผู้สอนอาจขาดเทคนิคจูงใจทำให้เกิดความเบื่อหน่าย มีความเห็นบางส่วนอธิบายว่าอาจเป็นเพราะการรับนักศึกษาเข้าเรียน สอบเข้าง่ายเกินไป นักศึกษาจึงไม่เห็นคุณค่า

นักศึกษาเห็นว่ามหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมนอกเหนือที่เกิดในชั้นเรียน นักศึกษากลุ่มตัวอย่างอยากให้มีการฝึกปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมพาไปดูงานหน่วยงานต่าง ๆ การจัดกิจกรรมในที่สาธารณะ ซึ่งปัจจุบันกิจกรรมลักษณะดังกล่าวมีน้อยมาก

การเป็นมหาวิทยาลัย ไม่ได้ส่งผลใด ๆ กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้งนี้โดยความเห็นตรงกันของนักศึกษาทุกชั้นปีระบุว่า การเป็นมหาวิทยาลัยในขณะนี้ไม่มีผลใด ๆ ต่อนักศึกษา แต่นักศึกษาทั้งหมดคาดหวังว่าในอนาคตคงจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี เช่น การมีเครื่องมือ

อุปกรณ์ เพิ่มงบประมาณสำหรับการจ้างเจ้าหน้าที่ประจำห้องปฏิบัติการมากขึ้น มีความสะดวกคล่องตัวมากกว่าในปัจจุบัน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าความไม่พร้อมในการเข้าเรียนส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับทุกกลุ่มสาเหตุหลัก ๆ น่าจะมาจากตัวนักศึกษาเอง เช่น ไม่ได้สนใจจะศึกษาหาความรู้ มาเรียนเพียงแต่ต้องการจบการศึกษา ไม่เห็นความสำคัญของความรู้ที่ได้จากการเรียน บางคนมีแฟนก็จะคิดแฟนอยากกลับไปหอมากกว่า แต่มีบางส่วนที่นักศึกษากลุ่มตัวอย่างอ้างว่า ความไม่สนใจเรียนเกิดจากความไม่พร้อมของตัวอาจารย์ผู้สอนเอง เช่น มีวิธีการสอนที่ไม่จูงใจ ขาดสอนบ่อย บ่นมากกว่าสอน ยิ่งทำให้นักศึกษาที่ไม่อยากเรียนอยู่แล้ว ก็จะยังไม่สนใจเรียนไปเลย

รูปแบบการใช้ชีวิตส่วนใหญ่ที่พบ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างจะพูดในเรื่องคล้าย ๆ กัน คือวัยรุ่นสมัยนี้มักมีแฟน และการมีแฟนนั้นน้อยรายที่จะชักชวนกันเข้าเรียน หรือร่วมกิจกรรมการเรียนส่วนใหญ่จะมีกิจกรรมอื่น ๆ เช่น ไปดูหนัง เล่นเกมส์ ซึ่งถ้าเวลาเรียนไม่ตรงกัน ก็ต้องให้คนใดคนหนึ่งขาดเรียน เพื่อจะได้อยู่ด้วยกัน ซึ่งในปัจจุบันมีกิจกรรมอื่น ๆ มากมายที่จะทำให้ นักศึกษาขาดเรียน

กิจกรรมที่นักศึกษาชอบ มักเป็นกิจกรรมนอกชั้นเรียน เช่น การไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ การร่วมงานพัฒนาชุมชน ได้ฝึกใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ต้องใช้เมื่อออกไปประกอบอาชีพ ได้ฝึกปฏิบัติการภาคสนาม เช่น การเป็นผู้สื่อข่าว ได้ออกไปสัมภาษณ์พบปะผู้คน

อุปกรณ์ส่วนใหญ่ที่นักศึกษามีใช้เป็นส่วนตัวมากที่สุดคือ กล้องถ่ายภาพนิ่ง รองลงมาเป็นคอมพิวเตอร์

อุปกรณ์ที่มหาวิทยาลัยมีให้ใช้อยู่แก่เกินไป ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ของนักศึกษาห้องปฏิบัติการครบแคบเกินไป หรือแม้แต่ในห้องเรียน เครื่องฉายแผ่นใสและไมโครโฟนสำหรับอาจารย์ผู้สอนก็เก่าชำรุด ใช้ได้บ้างไม่ได้บ้าง ทำให้ประสิทธิภาพการสอนลดลงด้วย อยากให้การเรียนการสอนเป็นแบบเน้นปฏิบัติจริง กระตุ้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น บางวิชาสามารถส่งงานให้ไปปฏิบัติได้ภายนอกชั้นเรียน เมื่อนักศึกษาส่งงานไปควรมีคำแนะนำกลับมามีว่าดีหรือไม่อย่างไร เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุง

คอมพิวเตอร์เป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญมากที่สุดของการสอนนิเทศศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อด้วยคอมพิวเตอร์ ห้องบันทึกเสียง หรืออุปกรณ์เทคโนโลยีสื่อสารอื่น ๆ และนักศึกษาส่วนหนึ่งตอบว่าอยากให้มีสถานีวิทยุเป็นของมหาวิทยาลัย

อยากให้อาจารย์เลิกใช้สื่อที่มีลักษณะนำหนังสือ หรือตำราอ่านให้ฟัง ส่วนแผ่นใสที่จะนำมาใช้ควรมีเนื้อหานอกเหนือจากตำรา หรือเป็นส่วนสรุปสาระสำคัญ แล้วบรรยายเพิ่มเติม เพื่อให้นักศึกษาจะได้ความรู้ที่นอกเหนือจากตำราอื่นนักศึกษาสามารถอ่านเองได้

ห้องปฏิบัติการที่มีชื่ออยู่ในขณะนี้ ในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างไม่มีห้องใดมีสภาพสมบูรณ์ อีกทั้งไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา รวมถึงห้องสมุดก็มีหนังสือที่จะใช้ค้นคว้าบ้างซึ่งไม่เพียงพอ หนังสือที่มีเก่าเกินไป และไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาค้นคว้า

สำหรับห้องที่เห็นว่าดีที่สุดสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามคือห้องตัดต่อ แต่นักศึกษาส่วนใหญ่ตอบว่าไม่มีห้องใดสมบูรณ์ อยากได้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มากที่สุด และห้องปฏิบัติการวิทยุเป็นความต้องการรองลงมา และห้องปฏิบัติการสื่อสิ่งพิมพ์ตามลำดับ

สำหรับหลักสูตรควรจะมีการสอนแบบบูรณาการคือ สุกท้ายนำความรู้ที่ได้จากวิชาต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดเป็นผลงานชิ้นเดียว เช่น ถ้าให้นักศึกษาจัดทำวารสาร ควรใช้ภาพถ่ายที่นักศึกษาเป็นผู้ถ่ายภาพเอง หมายความว่านักศึกษาคควมีความรู้ด้านการถ่ายภาพ การเขียนต่าง ๆ มาก่อน ซึ่งในความเป็นจริงไม่ใช่ ถึงแม้บางวิชาเรียนก่อน แต่ลงมือปฏิบัติจริงยังทำไม่ได้ เนื่องจากเวลาเรียนไม่ได้สอนเพื่อให้ฝึกปฏิบัติได้ จึงควรมีการจัดลำดับวิชาเรียนวิชาใด การเรียนก่อนหลังเพื่อนักศึกษาจะได้ปฏิบัติได้จริง ๆ แล้วสอนให้นักศึกษาปฏิบัติได้ในวิชานั้น ๆ ก่อนส่งงานรวมเป็นหนึ่งผลงาน ควรมีวิชาด้านนิเทศศาสตร์มากกว่านี้ และควรเพิ่มสาขาให้หลากหลายมากขึ้น เช่น สาขาโฆษณา และภาพยนตร์ เน้นการฝึกปฏิบัติมากกว่านี้ วิชาที่ควรยกเลิกคือ วิชาที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกัน เช่น หลักนิเทศศาสตร์ กับหลักสื่อสารมวลชน และควรเปลี่ยนวิชาพื้นฐานให้ลดลง แล้วเพิ่มวิชาด้านนิเทศศาสตร์มากขึ้น

เรียนเฉพาะแขนงวิชาเพื่อรู้สึกในแขนงนั้น สามารถทำงานได้ดี เรียนหลายแขนงแบบวิชาทั่ว ๆ ไป ไม่เจาะจง เพื่อทำงานได้หลากหลาย สำหรับประเด็นนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นหลากหลาย ไม่สามารถสรุปไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งได้ เช่น ควรเรียนให้หลากหลาย มีความรู้กว้างในหลาย ๆ ด้าน ควรยกเลิกวิชาพื้นฐานทั่ว ๆ ไป ของปี 1 กับ ปี 2 แล้วใส่เนื้อหาด้านนิเทศศาสตร์เข้ามาแทน เมื่อนักศึกษาเรียนปี 3 ปี 4 จะได้เลือกวิชาตามที่ตนถนัดไปทางใดทางเดียว

ทุกกลุ่มเห็นตรงกันว่ายังฝึกปฏิบัติได้ไม่เพียงพอ อาจารย์ไม่ควบคุมการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง อาจารย์บางท่านไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ และไม่ได้รับคำแนะนำเพียงพอจากอาจารย์ผู้สอน ถ้าเป็นวิชาที่อาจารย์ผู้สอนไม่ถนัดจริง ๆ ควรเชิญวิทยากรจากหน่วยงานภายนอกมาก็ได้ ปัจจุบันมีการฝึกปฏิบัติค่อนข้างน้อย ไม่ได้รับคำแนะนำที่เพียงพอจากอาจารย์ผู้สอน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้สอนล้าสมัย ไม่สามารถใช้ได้จริงเมื่อออกไปฝึกงานภายนอกหน่วยงาน อยากให้นำโปรแกรมที่ทันสมัยกว่านี้มาใช้ และจากการที่ให้ผู้เรียนประเมินตนเองว่ามีความพร้อมเพียงใดที่จะออกไปทำงาน

กลุ่มตัวอย่างตอบคล้ายกันว่า ไม่ค่อยมั่นใจแต่น่าจะพอได้ ก็คงไม่ได้รับมอบหมายให้ทำงานที่สำคัญมากนัก คงจะนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ระดับหนึ่ง มีเพียงนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

ปี 4 ที่คิดว่าตนเองน่าจะทำได้มากพอสมควร แต่ก็ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลว่าสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้กับงานที่ทำได้มากน้อยเพียงใด

กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม จะกล่าวถึงบุคคลหลากหลาย แต่จะมีชื่อซ้ำๆ กันคือ นายสรยุทธ สุทัศนจินดา กับ นางสาวพัชรศรี เบญจมาศ

กลุ่มตัวอย่างอยากให้ผู้สอนใช้เหตุผลมากกว่าความรู้สึกร่วมตัว ให้คำปรึกษาได้นอกเหนือเวลาเรียน ไม่เครียดและไม่ใจดีจนเกินไป ประสบการณ์ตรงในวิชาชีพที่สอน ไม่พูดนอกเรื่อง ไม่ให้ความสนใจเฉพาะคนที่อาจารย์เห็นว่าเรียนเก่งเท่านั้น อยากให้ปฏิบัติเท่าเทียมกัน อยากให้เข้าสอน และเลิกสอนตรงเวลา ไม่อยากให้ใช้วิธีบอกจดแล้วจดตามโดยไม่มี การสรุปใจความสำคัญให้ฟัง

ความเป็นกันเองเป็นสิ่งที่ดีที่สุดระหว่างความสัมพันธ์ของอาจารย์กับนักศึกษาทำให้นักศึกษากล้าปรึกษาปัญหาทุกด้าน

พฤติกรรมที่อยากให้ปรับปรุงมากที่สุด ผู้เรียนทั้ง 3 กลุ่มตอบเหมือนกันคือ อยากให้อาจารย์แยกแยะระหว่างเรื่องส่วนตัว กับการสอนหนังสือ รองลงมาคือ อยากให้สนใจความคิดเห็นของนักศึกษาน้าง นักศึกษากลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองว่ามีความพร้อมในการเรียนในระดับปานกลาง แต่ทั้งนี้ถ้าผู้สอนไม่น่าเบื่อ นักศึกษาจะให้ความสนใจวิชานั้นมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างสนใจกิจกรรมนอกชั้นเรียนมากกว่ากิจกรรมในห้องเรียน การได้ออกไปฝึกปฏิบัติ การได้เดินทางไปศึกษาดูงาน เช่น สิ่งที่ผู้เรียนอยากให้มีบ่อย ๆ เพราะทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสเก็บเกี่ยวประสบการณ์ได้มากกว่า ทุกกลุ่มตัวอย่างตอบตรงกันว่า การเป็นมหาวิทยาลัยไม่ส่งผลใด ๆ ต่อการเรียนนิเทศศาสตร์

ปัญหาความไม่พร้อมในการเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่าเกิดจากตัวนักศึกษาเองเป็นอันดับแรก ที่ขาดความกระตือรือร้น ขาดความเอาใจใส่อย่างจริงจัง รองลงมานักศึกษาเห็นว่าอาจารย์มีส่วนทำให้นักศึกษา อยากเข้าเรียน หรือไม่ด้วยเหมือนกัน

รูปแบบการใช้ชีวิต ส่งผลต่อการเรียนไม่มากนัก ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลมากกว่า ส่วนใหญ่จะพักหอพัก ซึ่งเป็นสิ่งที่สะดวกสำหรับการร่วมกิจกรรมมากกว่าอยู่บ้าน

กิจกรรมที่อยากให้มหาวิทยาลัยจัดให้ ได้แก่ กิจกรรมออกค่ายพัฒนา ศึกษาดูงาน ละครเวที สำหรับอุปกรณ์ที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีใช้เป็นของตนเอง คือ กล้องถ่ายภาพนิ่ง เครื่องมือ อุปกรณ์ที่มหาวิทยาลัยมีอยู่นั้น ไม่เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ประเภทใด ๆ รวมทั้งห้องปฏิบัติการก็แทบเกินไป อยากให้มีอุปกรณ์ที่เพียงพอ และทันสมัย มีห้องปฏิบัติการที่มีความพร้อม นอกจากนั้นอาจารย์ผู้สอนควรมีความชัดเจน นักศึกษาทุกคนควรมีโอกาสใช้เครื่องมือ หรือได้ลงมือปฏิบัติจริง ๆ ทุกคน แต่ตัวนักศึกษาเองควรเริ่มต้นตั้งใจเรียน และให้ความสำคัญกับการเรียน

มากขึ้น อยากให้มีคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ให้นักศึกษาได้ใช้อย่างทั่วถึง อยากให้ผู้สอนเลิกนำหนังสือออกมาอ่านให้ฟัง ฉายภาพสไลด์ กระดานดำ เลิกฉายแผ่นใส แล้วจดตามอย่างเดียว แต่อยากให้อาจารย์อธิบายให้ฟังมากกว่า ห้องปฏิบัติการที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ และไม่มีห้องโสตสมบูรณณ์ อยากได้ห้องสตูดิโอผลิตรายการโทรทัศน์ ที่สามารถถ่ายทำรายการได้จริง ๆ

หลักสูตรปัจจุบันที่ใช้อยู่เป็นหลักสูตรที่มีเนื้อหากว้างเกินไป ฉาบฉวยเกินไป ไม่ลึกซึ้ง เน้นด้านประชาสัมพันธ์เพียงด้านเดียว ไม่มีความชำนาญด้านใดเลย วิชาพื้นฐานไม่สำคัญ ส่วนวิชาเลือกเสรีมีน้อยเกินไป ควรมีวิชาด้านนิเทศศาสตร์มากขึ้น เน้นวิชาเฉพาะด้านให้ชัดเจน ไม่เรียน ๆ รวม ๆ อย่างเช่นวิชาด้านการตลาด ควรเรียนเนื้อหาที่แตกต่างกับนักศึกษาเอกการตลาด แต่ควรเป็นการตลาดด้านนิเทศศาสตร์มากกว่า และควรยกเลิกวิชาชีพพื้นฐานลดลง ยกเลิกเนื้อหาวิชาที่คล้าย ๆ กัน เรียนเฉพาะแขนงวิชาเพื่อรู้สึกในแขนงนั้น สามารถทำงานได้ดี เรียนหลายแขนงแบบวิชาทั่ว ๆ ไป ไม่เจาะจง เพื่อทำงานได้หลากหลาย ควรแยกเรียนเฉพาะสาขา และควรเพิ่มสาขามากขึ้น วิชาปฏิบัติไม่เพียงพอ อาจเนื่องจากความไม่พร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ ยังไม่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ และอาจารย์ผู้สอนเท่าที่ควร มีรายวิชาปฏิบัติในระดับปานกลาง แต่การฝึกปฏิบัติบางครั้งสอนง่าย แต่งานที่สั่งให้ทำยากมากเกินไป

นักศึกษาส่วนหนึ่งประเมินตนเองว่า สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ในระดับหนึ่ง แต่ต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอีก

นักนิเทศศาสตร์ที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชม มีหลากหลายสาขาอาชีพแต่ชื่อซ้ำ ๆ กัน คือ นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา และนางสาวพัชรศรี เภญจมาศ

สิ่งที่นักศึกษาไม่ชอบคือ ไม่ชอบให้อาจารย์นำนักศึกษาที่ตนเองสอนไปเปรียบเทียบกับนักศึกษามหาวิทยาลัยดัง ๆ อยากให้ผู้สอนรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาไม่ใช่อารมณ์ การสั่งงานควรมีความชัดเจน มีบุคลิกภาพที่ดีวางตัวดูดีตลอด และไม่ควรถังความหวังกับนักศึกษาสูง เกินไป ควรเน้นการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีกิจกรรมอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการบรรยาย เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม มีการสรุปเนื้อหาให้เข้าใจง่ายขึ้น สอนตรงตามเนื้อหาวิชา อาจารย์ผู้สอนควรมีความเป็นกันเอง แต่ก็ต้องวางตัวให้ลูกศิษย์เกรงใจด้วย

กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองมีความพร้อมระดับปานกลาง คือจะทำงานที่ได้รับมอบหมาย เมื่อใกล้ถึงเวลาต้องส่ง

กิจกรรมที่นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบคือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดทำนอกชั้นเรียน เช่น การจัดโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการเรียน รวมถึงการไปศึกษาดูงานในสถานประกอบการ สำหรับ การเป็นมหาวิทยาลัย ไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา และชีวิตประจำวัน แต่คาดหวังว่าในอนาคตคงจะดีกว่านี้

ประเด็นความไม่ใส่ใจต่อการเรียน ผู้สอนประเมินว่า เกิดจากการที่นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญกับการเรียน หรืออาจมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาแทรก เช่น ดิคแฟน ดิคเพื่อน จะมีส่วนน้อยที่ตอบว่าฐานะทางบ้านเป็นปัจจัยให้นักศึกษาไม่พร้อมสำหรับการเรียน

รูปแบบการใช้ชีวิตในปัจจุบันอาจมีผลต่อการเรียน เช่น เลิกเรียนแล้วอาจชวนกันไปเดินเที่ยวเตร่ บางคนรีบกลับบ้าน เนื่องจากไม่มีกิจกรรมใด ๆ ในมหาวิทยาลัย มีส่วนน้อยที่ใช้ชีวิตในหอพัก ซึ่งสะดวกกว่าในการร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ อยากร่วมโครงการที่ได้ลงมือปฏิบัติจริง ๆ ได้ฝึกประสบการณ์ ได้จัดโครงการต่าง ๆ ได้มีโอกาสตกคอกกับชาวบ้าน

อุปกรณ์ที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีเป็นของตนเองคือ กล้องถ่ายภาพนิ่ง เป็นสิ่งที่นักศึกษามีใช้เป็นส่วนตัวมากที่สุด รองลงมาคือคอมพิวเตอร์

สื่อการสอนในปัจจุบันไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา ห้องปฏิบัติการที่มีอยู่ไม่สมบูรณ์ อุปกรณ์ชำรุด ใช้การไม่ได้

เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการสอน ควรมีอุปกรณ์ต่าง ๆ เพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนั้นการสอนควรเป็นการสรุปเนื้อหาสำคัญ ๆ ไม่มาอ่านให้นักศึกษาฟัง มีบางกลุ่มเสนอว่า ควรเรียนทฤษฎี และปฏิบัติควบคู่กันไป ไม่ใช่ปี 1 ปี 2 เรียนทฤษฎี แล้วเป็นปฏิบัติตอนปี 3 ปี 4 บางครั้งมีงานมากเกินไป งานที่ส่งอาจไม่มีคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างมองว่าหลักสูตรที่เรียนในปัจจุบัน เป็นการเรียนรวม ๆ ไม่เฉพาะเจาะจง กว้างมากเกินไป จึงไม่รู้ว่าคนถนัดด้านไหน ควรมีวิชาด้านนิเทศศาสตร์ ที่เป็นรายวิชาปฏิบัติมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างกลุ่มหนึ่งเสนอว่า ควรเพิ่มวิชาภาษาอังกฤษด้วย วิชาที่มีเนื้อหาด้านนิเทศศาสตร์ และวิชาพื้นฐาน เช่น สุนทรียภาพ ความจริงของชีวิต เรียนเฉพาะแขนงวิชาเพื่อรู้สึกในแขนงนั้นสามารถทำงานได้ดี เรียนหลายแขนงแบบวิชาทั่วไป ไม่เจาะจง เพื่อทำงานได้หลากหลาย กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ควรนำแนวความคิด 2 ด้านมารวมกัน คือเรียนแบบมีความรู้ด้านนิเทศศาสตร์แบบกว้าง ๆ ในปี 1 - ปี 2 และเริ่มเรียนรู้ลึกซึ้ง เฉพาะแขนงในปี 3 - ปี 4 และการมีแขนงวิชาเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม สำหรับช่วงปี 1 - ปี 2 และควรเน้นวิชาด้านนิเทศศาสตร์มากขึ้น ยกเลิกวิชาพื้นฐานบางวิชาออกไป มีการฝึกปฏิบัติเพียงพอแล้ว มีเพียงกลุ่มเดียวคือนักศึกษาปี 2 ที่เห็นว่าไม่เพียงพอ

ได้รับคำแนะนำทั่วถึงดีแล้ว มีเพียงกลุ่มตัวอย่างปี 2 กลุ่มเดียวที่ตอบว่ายังได้รับคำแนะนำไม่เพียงพอ มีรายวิชาปฏิบัติในระดับปานกลาง - พอดี คาดว่าตนเองจะสามารถนำความรู้ด้านนิเทศศาสตร์ไปใช้ได้ดี อาจเสียเปรียบเรื่องความสามารถในการใช้อุปกรณ์เครื่องมือ แต่ได้เปรียบเรื่องความอดทน นายสรยุทธ สุทัศนจินดา และนางสาวพัชรศรี เบญจมาศ คือคนที่นักศึกษาพูดถึงมากที่สุด ผู้เรียนอยากให้ผู้สอนมีความเป็นกันเอง สนุกสนาน สอนเก่ง มีอุดมการณ์ ตรงต่อเวลา ใช้วิวัฒนาการใหม่ ๆ ที่ทันสมัยมาสอน สอนเน้นปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี นำนักศึกษาออก

ไปศึกษาดูงานสถานที่จริง ได้ทดลองปฏิบัติด้วยก็จะดี แบบเน้นทฤษฎี แต่มีบางส่วนตอบว่าผู้สอนมีวิธีการสอนที่น่าสนใจ เพราะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน อาจารย์ที่ควบคุมตนเองได้ อาจารย์ที่ทุ่มเทเวลาให้กับนักศึกษา ให้คำแนะนำ สอนให้ฝึกปฏิบัติ จะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนดี นักศึกษากลับแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ปรับปรุงเรื่องอารมณ์ที่แปรปรวน มีพฤติกรรมการสอนที่ไม่แน่นอน มีตำแหน่งหลายตำแหน่ง และมักให้ความสำคัญกับตำแหน่งอื่น ๆ มากกว่าการสอน

นักศึกษา 2 กลุ่มตอบว่า จะทุ่มเทกับการเรียนหรือไม่ขึ้นอยู่กับวิชาที่เรียน คือถ้ามีความพึงพอใจกับอาจารย์ผู้สอนนักศึกษา ก็จะตั้งใจเรียน ชอบทุ่มเท แต่อาจารย์ผู้สอนมีวิธีการสอนไม่น่าสนใจ หรือนักศึกษามีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาจารย์นักศึกษาก็ไม่อยากเข้าเรียน

นักศึกษา 2 กลุ่ม อยากออกไปฝึกปฏิบัตินอกพื้นที่ แต่คิดว่าเป็นไปได้ยาก เพราะเกรงอันตรายเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบ ส่วนนักศึกษาอีกกลุ่มหนึ่งกล่าวว่าไม่มีกิจกรรมไม่มากบางคนไปใช้อินเทอร์เน็ต หรืออาจไปขอฝึกงานตามสถานีวิทย์ เป็นต้น

การเป็นมหาวิทยาลัยไม่ส่งผลต่อนักศึกษา ทุกอย่างยังเหมือนเดิม อาจเปลี่ยนแต่ป้ายชื่ออย่างเดียว สาเหตุของการขาดความพร้อมด้านการเรียนนั้น นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มตอบไม่เหมือนกันคือ กลุ่มหนึ่งกล่าวว่าต้องทำงานควบคู่ไปกับการเรียน กลุ่มที่ 2 กล่าวว่า ไม่มีกิจกรรมที่น่าสนใจมากพอ มีเพียงการบรรยายเนื้อหาแบบเดิม ๆ เหมือนที่เคยฟังมาแล้ว กลุ่มสุดท้ายกล่าวว่า ความไม่พร้อมทางด้านการเรียนเป็นเรื่องส่วนตัว แบ่งนักศึกษาให้เป็นกลุ่มสนใจ กับกลุ่มไม่สนใจ

รูปแบบการใช้ชีวิตไม่มีความสัมพันธ์ กับผลการเรียนมากนัก แต่ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจมากกว่า อยากออกไปฝึกต่อช่วงเวลาที่สุด รองลงมาคือ อยากจัดรายการวิทยุโทรทัศน์ อยากไปศึกษาดูงานหน่วยงานภายนอก อยากฝึกงานด้านประชาสัมพันธ์ อยากมีกล้องถ่ายภาพหนึ่งเป็นของตัวเอง

มีสื่อการสอนไม่เพียงพอ ห้องปฏิบัติการบางห้องใช้งานไม่ได้ เช่น ห้องล้างฟิล์ม มีห้องปฏิบัติการวิทยุโทรทัศน์ แต่ไม่สามารถเข้าไปใช้ได้

รูปแบบการสอนที่อยากให้เป็นที่ คือ ได้ลองปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ ดังนั้นจึงควรปรับให้ห้องปฏิบัติการสามารถใช้งานได้จริง และอยากออกไปศึกษาดูงานนอกสถานที่บ้าง

อยากให้มีเทคโนโลยีที่ตรงกับสาขาที่เรียนมารองรับนักศึกษา ไม่ควรใช้แผ่นใสเพียงอย่างเดียว ควรสอนด้วยสื่อที่มีลักษณะผสมผสาน อยากให้มีคอมพิวเตอร์สำหรับฝึกคำนวณวารสารศาสตร์ เช่น โปรแกรมการจัดหนังสือสิ่งพิมพ์ โปรแกรมจัดทำหนังสือพิมพ์

อยากให้เลิกใช้ OVERHEAD กระดานดำ การบอกจุด การเขียนบนกระดานให้นักศึกษา

ลอคตาม

อุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ ที่มีอยู่ไม่สมบูรณ์เลย ขาดแคลนเครื่องมือ และห้องปฏิบัติการอย่างหนัก ห้องปฏิบัติการวิทยุกระจายเสียง แต่เป็นของมหาวิทยาลัย นักศึกษานิเทศศาสตร์ไม่ได้ใช้ ห้องตัดต่อ ห้องสตูดิโอโทรทัศน์ และสตูดิโอถ่ายภาพ

อยากให้เรียนลึกด้านใดด้านหนึ่งลงไป หลักสูตรปัจจุบันเรียนแบบหลวม ๆ กว้าง ๆ รู้อย่างละเอียดอย่างละเอียดเท่านั้น อยากให้เพิ่มวิชาด้านการพูด และภาษาอังกฤษ รวมทั้งวิชาที่มีปฏิบัติ แต่นักศึกษากลุ่มหนึ่งเห็นว่า เพิ่มวิชาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชน การสื่อข่าว ควรปรับวิธีการสอนให้เป็นปฏิบัติมากกว่า เช่น สื่อข่าว ก็อยากออกไปทำข่าวไปปฏิบัติจริงให้เข้มข้นกว่าเดิม นักศึกษาบางกลุ่มเห็นว่าวิชาที่ควรยกเลิกคือ การคิด และการตัดสินใจ วิชาคณิตศาสตร์ เรียนเฉพาะแขนงวิชาเพื่อรู้ลึกในแขนงนั้น สามารถทำงานได้ดี เรียนหลายแขนงแบบวิชาทั่ว ๆ ไป ไม่เจาะจง เพื่อทำงานได้หลากหลาย นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าควรใช้ 2 แบบผสมผสานกัน คือ รู้หลากหลายใน 2 ปีแรก รู้จักทุกสื่อ ทำได้ปฏิบัติได้ และรู้ลึกรู้จริงใน 2 ปีหลัง รายวิชาปฏิบัติไม่เพียงพอ รายวิชาที่ปฏิบัติมีน้อยเกินไป แต่รายวิชาที่ควรปฏิบัติก็กลับไม่ได้ปฏิบัติ ภูมิวุฒิของผู้สอน เพียงพอแล้ว รายวิชาที่มีปฏิบัติมีน้อยเกินไป ควรจะมีมากกว่านี้ กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ตอบว่าได้ แต่กลุ่มหนึ่งตอบว่าไม่แน่ใจตนเองจะนำความรู้ไปใช้ได้หรือไม่ นายสรยุทธ สุทัศนจินดา, นางสาวพัชรศรี เบญจมาศ, นายมุฮัมหมัดอูซุป ปาทาน (ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์มติชน ประจำจังหวัดยะลา)

ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบการสอนที่มีภาคปฏิบัติ มีกิจกรรมนอกเหนือการบรรยายเพียงอย่างเดียว แต่ถ้ามีการบรรยายควรสรุปเนื้อหาให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น สอนตรงกับเนื้อหาวิชา เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น ยกตัวอย่างที่เป็นสถานการณ์ปัจจุบัน แจกคะแนนเก็บ มีบรรยากาศการเรียนที่สนุกสนาน ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ อาจารย์มีประสบการณ์ตรง ไม่พูดนอกเรื่องมากเกินไป เข้าสอนและเลิกสอนตรงเวลา อยากให้ในชั้นเรียนมีความเป็นกันเองระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา ทำให้นักศึกษากล้าพูดกล้าถามทำให้การเรียนไม่น่าเบื่อ และควรมีกิจกรรมให้ฝึกปฏิบัติ แต่ถ้าเป็นทฤษฎีควรสอนวิธีการจำ ควรมีการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาช่วยสอน มีสื่อการสอนที่น่าสนใจ

ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบเรียนกับอาจารย์ที่รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา อารมณ์ดี ไม่ใช่ความรู้ลึกส่วนตัว ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ยอมรับอาจารย์ผู้สอนที่ไม่แยกแยะอารมณ์ส่วนตัวกับการสอน ส่วนอาจารย์ที่ใจดีเกินไป ผู้เรียนก็เห็นว่าไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ และเกิดความไม่เป็นธรรมเนียมในชั้นเรียน เนื่องจากการร่วมกิจกรรมนั้นทุกคนต้องมีส่วนร่วมเท่า ๆ กัน แต่ถ้าใครไม่ทำ อาจารย์ผู้สอนก็ไม่ลงโทษ ซึ่งผู้เรียนส่วนหนึ่งเห็นว่าไม่เป็นธรรมเนียม

วิธีการสอนของผู้สอนส่วนใหญ่จะฉายแผ่นใส ให้ผู้เรียนจดตามโดยเน้นเพียงทฤษฎี ไม่สรุปสาระสำคัญให้ผู้เรียน แต่วิธีการสอนที่อยากให้ผู้สอนเลิกใช้มากที่สุดคือให้นักศึกษาจดตาม แต่ดำเนินการที่อาจารย์หลายท่านชอบทำ ผู้สอนหลายท่านมีอารมณ์แปรปรวน ไม่แน่นอน อาจารย์บางท่านชอบใช้ถ้อยคำรุนแรงกับนักศึกษา อาจารย์บางท่านมีหลายตำแหน่งนอกเหนือจากสอน และมักให้ความสำคัญกับตำแหน่งอื่น ๆ มากกว่า ไม่เต็มที่กับการสอนหนังสือมากนัก ทำให้การเรียนหยุดชะงักไป

สำหรับคุณวุฒิของผู้สอนทุกท่านในความเห็นของผู้เรียนคิดว่าเพียงพอแล้ว

การเป็นมหาวิทยาลัยไม่ส่งผลใด ๆ ต่อการเรียนนิเทศศาสตร์ แต่ผู้เรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงครามคาดหวังว่าจะส่งผลในอนาคต ทำให้มีอุปกรณ์การเรียนมากขึ้น มีงบประมาณสำหรับจ้างเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้น ผู้เรียนส่วนใหญ่สนใจอยากร่วมโครงการที่เน้นปฏิบัตินอกสถานที่ มีโอกาสลงสู่ชุมชนใกล้ชัชชาบ้าน หรือวิชาที่เน้นภาคปฏิบัติเป็นสิ่งที่นักศึกษายกให้อาจารย์ผู้สอนหันมาใช้วิธีการสอนแบบนี้มาก แต่ในความเป็นจริงมีน้อยมาก

กิจกรรมที่ผู้เรียนอยากให้อาจารย์ผู้สอนจัดคือ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ เช่น ไปศึกษาดูงานสถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุ

อุปกรณ์ที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีใช้เป็นส่วนตัวคือ กล้องถ่ายภาพนิ่ง รองลงมาเป็นคอมพิวเตอร์

รูปแบบการใช้ชีวิตในปัจจุบัน เช่น การพักในหอพัก การมีแฟน การเดินเล่นตามห้างสรรพสินค้า ผู้เรียนมองว่าไม่มีผลต่อการเรียนมากนัก ขึ้นอยู่กับนิสัยส่วนตัวของนักศึกษาแต่ละคนมากกว่า

ความไม่พร้อมในการเรียน ผู้เรียนส่วนใหญ่มองว่าเกิดจากมีปัจจัยอื่น ๆ หลากหลายกันไป เช่น ติดแฟน ไม่เห็นความสำคัญของการเรียน ต้องทำงานควบคู่ไปกับการเรียน วิธีการสอนไม่น่าสนใจ ไม่จูงใจ และสุดท้ายคือ ฐานะไม่ดี

กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองมีความพร้อมต่อการเรียนระดับปานกลาง ถึงต่ำ

อุปกรณ์เครื่องมือ สื่อการสอน และห้องปฏิบัติการมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ของนักศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนขาดการฝึกปฏิบัติ และใช้เครื่องมือไม่เป็น

อยากให้นำเทคโนโลยีที่ตรงกับสาขาที่เรียน เช่น มีคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีสื่อผสมผสานกัน มีอินเทอร์เน็ตให้นักศึกษาได้ใช้ มีอุปกรณ์เทคโนโลยีสื่อสารอื่น ๆ ในปัจจุบันมีน้อยมาก

ห้องปฏิบัติการที่มีอยู่บางห้องใช้งานไม่ได้ บางห้องไม่ได้ใช้ ไม่มีห้องโสตมหรุณแบบจริง ๆ ในความรู้สึกรักของนักศึกษา

ผู้เรียนอยากลองปฏิบัติการในห้องที่มีสภาพสมบูรณ์ มีอุปกรณ์ที่ใช้ได้จริง แต่ถ้าสอนเมื่อ

หา ทฤษฎีควรมีการสอนสรุปสาระสำคัญ ไม่ควรนำหนังสือมาอ่านให้ฟัง อาจารย์ผู้สอนควรมีความชัดเจนในเนื้อหา แต่ทั้งหมดนี้นักศึกษาเองก็ควรสนใจเรียนอย่างจริงจังด้วย

อยากให้เลิกใช้แผ่นใสกับ OVERHEAD หรือบอกให้จดตามที่อาจารย์อ่านให้ฟัง หรือเขียนบนกระดานแล้วให้จดตาม อยากให้อาจารย์อธิบายส่วนสำคัญ ๆ มากกว่า

ห้องปฏิบัติการที่อยากได้คือ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์สำหรับนิเทศศาสตร์ ห้องสตูดิโอ ถ่ายทำรายการโทรทัศน์ ห้องปฏิบัติการวิทยุ ห้องปฏิบัติการสิ่งพิมพ์

ห้องปฏิบัติการไม่เพียงพอ ถือเป็นวิกฤตหนักสุด ผู้เรียนกลุ่มหนึ่งกล่าวว่าห้องปฏิบัติการขาดแคลนอย่างหนัก ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลการเรียนมาก

ผู้เรียนเห็นว่าหลักสูตรที่เรียนในปัจจุบัน เป็นการเรียนแบบรวม ๆ ไม่เฉพาะเจาะจง ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่า ไม่มีความรู้จริงในเรื่องใด ๆ ไม่มีความถนัด และไม่ชำนาญด้านใด มีสาขาที่เปิดสอนเพียงสาขาประชาสัมพันธ์ ควรมีสายาให้เลือกมากกว่านี้

นักนิเทศศาสตร์ที่ผู้เรียนชื่นชม และกล่าวถึงคล้ายกันทุกกลุ่มคือ นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา และนางสาวพัชรศรี เบญจมาศ

ผู้เรียนเห็นว่าควรยกเลิกวิชาที่มีเนื้อหาคล้าย ๆ กัน เนื่องจากเนื้อหาซ้ำซ้อนทำให้เกิดความสับสน หรือเนื้อหาวิชาพื้นฐาน เช่น ความจริงของชีวิต วิถีไทย ฯ

การเพิ่มวิชาเนื้อหาพิเศษมากขึ้น หรือวิชาที่เน้นภาคปฏิบัติ การพูด ภาษาอังกฤษ ก็ควรเน้นให้ความสำคัญมากขึ้น

ผู้เรียนเห็นว่าควรใช้หลักสูตรที่เป็นการเรียนรู้พิเศษแบบกว้าง ๆ ในปี 1 และปีที่ 2 ยกเลิกวิชาพื้นฐานบางวิชาไป ในชั้นปีที่ 3 - ปีที่ 4 ให้เน้นเฉพาะเจาะจงสื่อใดสื่อหนึ่งตามที่ผู้เรียนถนัด ตามแขนงวิชาที่นักศึกษาเลือกเรียน นอกจากนั้นควรเพิ่มแขนงวิชาให้นักศึกษามีโอกาสเลือกได้มากขึ้น

ผู้เรียนส่วนหนึ่งคาดว่าตนเองสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในระดับปานกลาง แต่อาจเสียเปรียบเรื่องการใช้อุปกรณ์เครื่องมือ คงต้องหาความรู้เพิ่มเติม

ยังมีการฝึกปฏิบัติน้อยเกินไป อาจเป็นเพราะเครื่องมืออุปกรณ์ไม่เพียงพอ อาจารย์บางท่านขาดความรู้ในเรื่องที่สอน

ได้รับคำแนะนำในระดับน้อย - ปานกลาง ยังไม่ได้รับคำแนะนำเท่าที่ควร ควรเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอนด้วย

มีรายวิชาปฏิบัติในระดับน้อย - ปานกลาง บางครั้งเวลาฝึกปฏิบัติเหมือนง่าย ๆ แต่เวลาอาจารย์สั่งงานจะสั่งงานที่ยากกว่า นักศึกษาก็จะทำไม่ได้ โปรแกรมที่สอนก็ล้าสมัย อยากให้ใช้โปรแกรมที่ทันสมัยกว่านี้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ตามที่ได้รายงานผลการวิจัยในบทที่ 4 นั้น ในบทที่ 5 นี้ ผู้วิจัยจึงได้สรุปผลการศึกษาวิจัย อภิปรายผล ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มแล้วนำมาประมวลผล และวิเคราะห์เพื่อทดสอบ สมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ว่า สมมติฐานดังกล่าวมีความถูกต้อง เพียงตรง หรือไม่

สมมติฐานประกอบด้วย

1. วิสัยทัศน์ และปรัชญาการสอนของผู้สอนส่งผลต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน
2. กระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอน ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. กระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอน ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียน

ผู้วิจัยได้พบว่าผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับสมมติฐานทั้ง 3 ข้อ ที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น ซึ่งเพียงพอจะสรุปผลการวิจัย และตอบปัญหานำวิจัยที่ผู้วิจัยต้องการค้นคว้าหาคำตอบ

ปัญหานำวิจัยมีดังนี้คือ

1. วิสัยทัศน์ และปรัชญาการสอนของผู้สอน ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์อย่างไร
2. กระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอนของผู้สอนส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์อย่างไร
3. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์อย่างไร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 3 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาวิสัยทัศน์ และปรัชญาการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์

3. เพื่อศึกษาความสามารถที่จะเรียนรู้ และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาสรุปแล้วลำดับการนำเสนอ โดยใช้กรอบทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์การสื่อสารทางการศึกษา เป็นกรอบทฤษฎีหลักในการอธิบาย นำเสนอ และอภิปรายผลการวิจัย และใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ เป็นทฤษฎีที่จะช่วยอธิบายพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผู้วิจัยจะนำผลการวิจัย โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ส่วนที่ 1 สรุปผลการวิจัย เพื่อศึกษาวิสัยทัศน์ และปรัชญาการสอนนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน

ส่วนที่ 2 สรุปผลการวิจัย เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน

ส่วนที่ 3 สรุปผลการวิจัยเพื่อศึกษาความสามารถที่จะเรียนรู้ และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์

ผู้วิจัยจะสรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัยในภาพรวม ของทุกมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยในบทที่ 5 นี้ พอสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 สรุปผลการวิจัยเพื่อศึกษาวิสัยทัศน์ และปรัชญาการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน

ผลการศึกษาวิจัยด้านวิสัยทัศน์ และปรัชญาการสอนของอาจารย์ผู้สอนด้านนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยพบว่าผู้สอนส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อผู้เรียนสูงมาก ในหลาย ๆ ด้าน เช่น

1. ผู้เรียนควรเป็นคนดี มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่

2. ผู้เรียนควรมีความสามารถมากพอสำหรับการประกอบอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ และสามารถประกอบอาชีพด้านอื่น ๆ ได้ด้วย
3. การประกอบอาชีพที่นอกเหนือจากวิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์ เป็นทางเลือกหนึ่งที่เป็นไปได้ เพราะความรู้ด้านนิเทศศาสตร์ สามารถประยุกต์ให้เข้ากันได้กับหลาย ๆ อาชีพ
4. การยกตัวอย่างให้นักศึกษาเห็นถึงผู้ประสบความสำเร็จในวิชาชีพนักสื่อสารมวลชน ผู้สอนมักยกตัวอย่างบุคคลที่กำลังมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในขณะนั้น ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ทำให้ผู้เรียนจำนวนหนึ่งมีความคาดหวังว่า ตนเองน่าจะประสบความสำเร็จในวิชาชีพเช่นเดียวกับบุคคลเหล่านั้น บุคคลที่ถูกเอ่ยถึง ได้แก่ นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา และนางสาวพัชรศรี เบญจมาศ

อภิปรายผลการวิจัยเพื่อศึกษาวิสัยทัศน์ และปรัชญาการสอนด้านนิเทศศาสตร์ ของอาจารย์ผู้สอน

ปรัชญาการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของผู้สอนใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในปัจจุบันเป็นการมุ่งที่จะทำการสื่อสารทางการศึกษา เน้นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์จากผู้สอนสู่ผู้เรียน โดยมุ่งหวังว่าสิ่งที่ถ่ายทอดออกไปจะก่อให้เกิดพัฒนาการด้านพฤติกรรมการเป็นคนดีของผู้เรียนเพียงอย่างเดียว โดยพบว่าการสอนนิเทศศาสตร์ของผู้สอนส่วนใหญ่มักเป็นการสอนแบบใช้วิธีการปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นคนมีสำนึกดี และมีคุณธรรม โดยไม่เจาะจงว่าผู้เรียนควรมีคุณสมบัติด้านใดบ้างจึงจะเหมาะสมกับการเป็นนักสื่อสารที่ดี ซึ่งการเป็นนักสื่อสารที่ดี อาจมีคำจำกัดความที่แตกต่างไปจากการเป็นคนดี ตามนัยของคนดีโดยทั่วไปของสังคม

การเป็นคนดี มีคุณธรรม หรือการรู้จักหน้าที่ของคน เป็นคุณสมบัติพื้นฐานอย่างหนึ่งของผู้เรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากประสบการณ์การเป็นผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏมากกว่า 10 ปี ผู้วิจัยพบว่าลูกศิษย์ส่วนใหญ่เป็นคนดีตามนัยของคนดีทั่วไป โดยแทบไม่ต้องปลูกฝังอีกเลย ความเป็นคนดี แสดงออกด้วยการเป็นคนซื่อสัตย์ มีน้ำใจ เชื่อฟัง ว่างนอนง่วง ประพฤติตนเปรียบเสมือนด้วยชาที่ว่างเปล่า พร้อมรับฟังคำสั่งสอนแบบไม่เกียจคร้าน ไม่ตั้งคำถาม ไม่ดื้อตรง และไม่ปฏิเสธ แต่ในท้ายที่สุดแล้วจึงพบว่าส่วนหนึ่งไม่ได้ทำงานมาส่งตามข้อตกลงที่ได้มอบหมายไป โดยมักให้เหตุผลของการไม่ส่งงานว่าไม่เข้าใจคำสั่ง หรือทำไม่ได้ หรือเพื่อนไม่บอก สำหรับส่วนน้อยที่ส่งงานได้ทันเวลา ผลงานที่ออกมาก็ไม่เป็นที่น่าพอใจนัก แต่ก็ยอมรับคำติชม และคำแนะนำด้วยท่าทางที่เป็นมิตรพร้อมแก้ไข แต่ผลงานที่ส่งกลับมาใหม่ก็ยังเหมือนเดิม

ดังนั้นการเป็นคนคิดตามนัยคนดีทั่ว ๆ ไป จึงอาจไม่เพียงพอสำหรับการเป็นนักสื่อสาร แต่สิ่งที่ผู้วิจัยมองเห็นกลับเป็นมุมมองที่ว่า การมุ่งผลิตนักสื่อสาร ควรเจาะจงลงไปให้ชัดเจนในปรัชญาของการสอนนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เช่น “มุ่งผลิตคนดีเพื่อเป็นนักสื่อสารรับใช้ท้องถิ่น” โดยมีเหตุผลดังนี้ คือ

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏ ไม่ใช่มหาวิทยาลัยที่ผลิตนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏ ไม่ใช่มหาวิทยาลัยที่ผลิตนักปฏิบัติการด้านนิเทศศาสตร์ ฝีมือเยี่ยม

ดังนั้น โดยข้อจำกัดด้านศักยภาพการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในขณะนี้ทางเลือกทางหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือการผลิตคนดี เป็นบัณฑิตที่มีมิติด้านความดี ส่วนมิติด้านการเป็น คนเก่งนั้น ในการเรียนการสอนฝึกฝนไปให้แล้วในระดับหนึ่ง ขอให้หน่วยงานที่รับบัณฑิตราชภัฏไป ฝึกอบรมเพื่อประกอบอาชีพต่อไปภายหลัง ซึ่งหน่วยงานที่รับบัณฑิตไปต้องยอมรับแล้วว่า บัณฑิตที่รับเข้ามาเป็นคนดีที่พร้อมจะได้รับการฝึกฝน และพร้อมที่จะปรับตัวเพื่อสอดคล้องกับวัฒนธรรมการทำงาน เป็นคนดีที่สามารถอุทิศเวลาให้กับการทำงาน ไม่เกี่ยงงานหนัก มีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน ฯลฯ แต่ไม่ใช่คนเก่ง

ผู้สอนส่วนใหญ่ มักปลุกฝังให้ผู้เรียนประกอบอาชีพในท้องถิ่นของคน ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง ที่มุ่งผลิตบัณฑิตเพื่อรับใช้ท้องถิ่น แต่ก็ขัดแย้งกับการยกตัวอย่างนักนิเทศศาสตร์ที่ตนเองชื่นชอบ ซึ่งเรื่องนี้ น่าจะมีมุมมองหลายมุมมอง เช่น อาจเป็นเพราะนักนิเทศศาสตร์ท้องถิ่นยังไม่เป็นที่รู้จักของคนในท้องถิ่น หรือนักนิเทศศาสตร์ในท้องถิ่นยังไม่มีความสามารถเพียงพอ หรืออาจารย์ผู้สอนเองไม่รู้จักนักนิเทศศาสตร์ในท้องถิ่น ฯลฯ แต่ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด สิ่งเหล่านี้สะท้อนว่าสัมฤทธิ์ผลตามปรัชญาการสอนของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยังไม่เกิดขึ้นในขณะนี้

นักนิเทศศาสตร์ที่ผู้สอนส่วนใหญ่ชื่นชอบ มักเป็นสื่อมวลชนระดับประเทศ เช่น นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา และนางสาวพัชรศรี เบญจมาศ อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่เอ่ยชื่อนักสื่อสารระดับท้องถิ่น ผู้วิจัยมีมุมมองเรื่องนี้บางประการ คือ

การยกตัวอย่างที่ใกล้ตัวผู้เรียนเกินไป ไม่ใช่การสร้างแรงจูงใจ แต่จะกลับกลายเป็นแรงผลักดันหากนักศึกษาประเมินตนเองไม่สามารถไปถึงจุดนั้นได้ ตามทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ นั้น บุคคลมีแรงจูงใจที่แตกต่างกันออกไป ความจำ แรงขับ ความต้องการ เป้าหมาย หรือแรงกดดันของแต่ละคนมีการรับรู้ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสิ่งนี้ผู้สอนไม่อาจคาดเดาได้ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีแรงขับเคลื่อน หรือแรงจูงใจแบบใด

ส่วนที่ 2 สรุปผลการวิจัยเพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอน ด้านนิเทศศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน

ผลการศึกษาวิจัยด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของ
อาจารย์ผู้สอน พบว่า

1. ผู้สอนและผู้เรียนมีความเห็นตรงกันเรื่องความไม่พร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ สื่อการเรียน
การสอน ห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย LCD ไมโครโฟนที่ใช้งานไม่ได้ รวมถึงสภาพห้อง
เรียนที่ไม่เอื้ออำนวยต่อบรรยากาศการเรียน
2. ผู้สอนจำนวนหนึ่งอยากพัฒนาด้านสื่อการสอนของตนเอง อยากให้นำเทคโนโลยีมาช่วย
สอน อยากได้งบประมาณสำหรับการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น
3. ผู้สอนส่วนหนึ่งอยากให้ผู้บริหารให้ความสำคัญ หรือส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมนอกชั้น
เรียน เช่น การจัดแสดงนิทรรศการ การจัดแสดงละครเวที แต่ในปัจจุบันการจัดกิจกรรมดังกล่าว ยัง
ไม่ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย
4. อาจารย์ผู้สอนครึ่งหนึ่งใช้ตำราการสอนที่ค้นคว้าเรียบเรียงเอง ส่วนอาจารย์อีกครึ่งหนึ่งใช้
ตำราเรียนจากมหาวิทยาลัยอื่นที่พิจารณาว่ามีเนื้อหาเหมาะสม
5. ผู้เรียนจำนวนมากอยากให้ผู้สอนปรับปรุงรูปแบบสื่อการสอนให้มีความน่าสนใจ และรูป
แบบการสอนควรมีกิจกรรมให้ทำในชั้นเรียน ไม่ควรบรรยายเพียงอย่างเดียว การเปิดตำราแล้วอ่านให้
นักศึกษาฟัง เป็นสิ่งที่ผู้เรียนแนะนำว่าควรเลิกใช้ และการบอกจุดบนกระดานคำก็เช่นเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัยเพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอนด้านนิเทศ ศาสตร์ของอาจารย์ผู้สอน

ปัญหาหนักสุดสำหรับการสอนนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏคือ การขาดแคลน
อุปกรณ์เครื่องมือ สำหรับให้นักศึกษาทดลองปฏิบัติ เนื่องจากอุปกรณ์มีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา
ทำให้นักศึกษาส่วนหนึ่งไม่มีโอกาสทดลองใช้อุปกรณ์ และสำหรับอุปกรณ์ที่มีอยู่ก็มีสภาพเก่า ใช้งาน
ไม่ได้ เมื่อนักศึกษาไม่มีโอกาสใช้อุปกรณ์สมัยใหม่ จะเป็นปัญหาใหญ่เมื่อจบการศึกษาไปทำงานกับ
หน่วยงานอื่น ๆ การขาดแคลนสื่อการสอนสมัยใหม่ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน อาจารย์บางท่านไม่
สามารถใช้สื่อที่ตนผลิตขึ้นมาด้วยอุปกรณ์ที่มีอยู่ในห้องเรียนได้ ทำให้ต้องใช้สื่อการสอนแบบเดิม ๆ

เช่น แผ่นใส คำบรรยาย กระดานดำ ซึ่งบางครั้งสื่อการสอนแบบเดิม ๆ ก็ยังใช้งานไม่ได้อีกด้วย

เช่นเดียวกับรายวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยังไม่มีวิชาเกี่ยวกับการสร้างความรู้ในชุมชนท้องถิ่น เช่น ความรู้เรื่องความเป็นมาของท้องถิ่น การเติบโตของชุมชน รวมทั้งวัฒนธรรมประจำถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตชนบท การประกอบอาชีพของท้องถิ่น ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกรัก และหวงแหนบ้านเกิด ถิ่นฐาน อันเป็นพื้นฐานด้านจิตสำนึกของนักสื่อสารระดับท้องถิ่น

คำบรรยายที่ใช้เป็นคำบรรยายประกอบการสอน ไม่ใช่คำบรรยายที่อาจารย์เขียนขึ้นมาเอง อาจารย์ผู้สอนควบคุมการฝึกปฏิบัติในรายวิชาฝึกปฏิบัติที่มีปฏิบัติครั้งหนึ่ง ส่วนอาจารย์อีกครึ่งหนึ่ง ใช้เจ้าหน้าที่ประจำห้องปฏิบัติการเป็นผู้ควบคุม

ปัญหาการขาดแคลนสื่อการสอนถือเป็นปัญหาใหญ่สุดของการสอนนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง ปัญหานี้เป็นปัญหาที่ต้องใช้เวลา ใช้ความเข้าใจ และต้องได้รับการแก้ไขในระดับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ในมุมมองของอาจารย์ผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 4 แห่ง พบว่า นักศึกษาขาดความกระตือรือร้น ไม่เอาใจใส่การเรียน นักศึกษาบางส่วนไม่ได้เลือกเข้ามาศึกษาต่อตามความถนัด หรือความต้องการที่แท้จริงของตนเอง แต่มีเหตุผลอื่น ๆ ทำให้ต้องการมาเรียนนิเทศศาสตร์ จึงขาดแรงจูงใจที่จะค้นคว้าหรือฝึกปฏิบัติ

การขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เช่น การเสนอขอรับการสนับสนุนด้านครุภัณฑ์ที่ใช้ อาจถูกมองว่าไม่จำเป็น ไม่มีความสำคัญมากพอที่จะต้องลงทุน เป็นครุภัณฑ์ราคาแพงเกินไป ฯลฯ และสำหรับการสนับสนุนด้านกิจกรรม เช่น การจัดแสดงละครเวที การแสดงนิทรรศการ ฯลฯ เมื่อขอรับการสนับสนุนไปจะไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย เช่น การอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ ด้านการจราจร ด้านการจัดกิจกรรมแถลงข่าว หรือมักถูกปฏิเสธการเชิญมาเป็นประธานพิธีเปิดงาน กิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจารย์ และนักศึกษาช่วยกันจัดขึ้น ทำให้ผู้จัดขาดขวัญและกำลังใจที่จะทำกิจกรรม นอกจากนี้ อาจถูกตรวจสอบด้วยระเบียบเบิกจ่ายด้านการเงิน เพราะขาดหลักฐาน หรือหลักฐานไม่สมบูรณ์ เสี่ยงต่อการถูกหาว่าขาดความรอบคอบ หรือทำงานไม่มีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 3 สรุปผลการวิจัยเพื่อศึกษาความสามารถที่จะเรียนรู้ และความพึงพอใจที่ต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์

ผลการศึกษาด้านความสามารถที่จะเรียนรู้ และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของผู้เรียน พบว่า

1. ผู้สอนควรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ สอนสนุก มีสาระ มีบรรยากาศ ประชาธิปไตย ยกตัวอย่างสถานการณ์ปัจจุบัน ไม่ออกนอกเรื่อง มีการคืนผลงาน มีข้อเสนอแนะ มีคำแนะนำกลับมา มีการแจ้งคะแนนเก็บ มีการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้บางหัวข้อ ไม่ใช่อารมณ์กับนักศึกษา
2. อาจารย์ผู้สอนควรเป็นกันเอง แต่ไม่มากเกินไป การจำชื่อผู้เรียนได้เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเห็นว่าตนเองมีความสำคัญ อาจารย์ให้ความสำคัญ
3. ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น นำนักศึกษาไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ การร่วมกันพัฒนาชนบท หรือการไปทำหน้าที่ผู้สื่อข่าว หัดสัมภาษณ์บุคคล
4. ควรยกเลิกรายวิชาที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน เนื้อหาซ้ำซ้อน ควรปรับปรุงวิชาพื้นฐานให้น้อยลง และเพิ่มวิชาด้านนิเทศศาสตร์มากขึ้น
5. ผู้เรียนพบว่าผู้สอนส่วนหนึ่งไม่ได้ดูแลการฝึกปฏิบัติ โดยเฉพาะการใช้อุปกรณ์ เทคโนโลยี ด้วยตนเอง
6. ผู้เรียนส่วนหนึ่งเห็นว่า ควรจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คือเรียงลำดับความสำคัญ ก่อน-หลัง แล้วทูลูกวิชาให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติได้จริง แล้วสุดท้ายนำความรู้ทั้งหมดมาบูรณาการ เป็นผลงาน 1 ชิ้น เช่น เป็นวารสาร 1 เล่ม ภายในบรรจุเนื้อหา และภาพประกอบที่เป็นผลงานของนักศึกษาล้วนๆ แต่ในปัจจุบันไม่ใช่แบบนี้

อภิปรายผลการวิจัย เพื่อศึกษาความสามารถที่จะเรียนรู้ และความพึงพอใจที่ต่อการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์

ผู้เรียนมีความคาดหวังต่ออาจารย์ผู้สอน ในแบบอย่างของผู้สอนในอุดมคติทั่วไป กล่าวคือ ผู้สอนควรเป็นคนดีมีเหตุผล มีความเป็นประชาธิปไตย มีความทันสมัย มีความเป็นกันเอง สอนสนุก มีประสบการณ์ และความรู้ในเรื่องที่สอน แต่ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่เป็นอย่างที่ผู้เรียนคาดหวัง

สำหรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้เรียนคาดหวังเรื่องกรณีสื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ ที่ทันสมัยกว่าในปัจจุบัน มีการเชิญวิทยากรซึ่งเป็นบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยมาช่วยสอน มีการสอน โดยเน้นภาคปฏิบัติ มีการนำนักศึกษาไปศึกษาดูงาน

ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า ความคาดหวังจากผู้เรียนที่มีต่อผู้สอน และกระบวนการสอนยังไม่เป็นที่พึงพอใจ ผู้เรียนส่วนหนึ่งอธิบายว่าสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่อยากจะเรียน นอกเหนือจากอีกสาเหตุหนึ่งที่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว คือ ตนเองขาดความพร้อม และความเอาใจใส่ต่อการเรียน เมื่อรวมกันเป็นสาเหตุหลัก ๆ จึงกลายเป็นการขาดแรงจูงใจ ขาดการกระตุ้นในการมาเรียน ประกอบกับรูปแบบการใช้ชีวิตในปัจจุบัน ที่ผู้เรียนมีวิถีชีวิตที่อิสระมากขึ้น ผู้เรียนส่วนหนึ่งเริ่มมีวิถีชีวิตคู่กับเพื่อนวัยเดียวกัน จึงมีแรงกระตุ้นที่ทำให้ไม่อยากจะเรียนเพิ่มขึ้น สาเหตุหลัก ๆ เหล่านี้ เป็นส่วนสำคัญที่จะสะท้อนมุมมองของการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน จึงควรหันกลับมามองผู้เรียน โดยการสำรวจความต้องการ การสร้างแรงจูงใจ การหาสิ่งกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ทั้งผู้เรียนและผู้สอน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์ ของผู้วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประมวลภาพรวมที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำการสนทนากลุ่มกับผู้สอน และสนทนากลุ่มกับผู้เรียน แล้วพบข้อสรุปหลายประการ ผู้วิจัยจึงขอประมวลเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในอนาคด ตลอดถึงแนวโน้มที่จะเปลี่ยนไปตามแนวคิดใหม่ ๆ ดังนี้

1) เนื่องจากธรรมชาติของเนื้อหาวิชาด้านนิเทศศาสตร์ มักเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสื่อสารของมนุษย์ และมนุษย์มักมีพฤติกรรมสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไปไม่หยุดนิ่ง ดังนั้นการศึกษาพฤติกรรมสื่อสารของมนุษย์จึงไม่สามารถหยุดนิ่งได้ แต่กลับต้องการการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดสมดุลภาพกับพฤติกรรมสื่อสารของมนุษย์ในปัจจุบันให้มากที่สุด

2) การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ จำเป็นต้องเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และสังคม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม สภาพสังคมก็มีความซับซ้อนขึ้น จึงมีความต้องการที่จะอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการลดปัญหา สร้างความตระหนักรู้มาก ยิ่งขึ้น ดังนั้นยิ่งนานวันมากขึ้นเท่าใด ความต้องการบัณฑิตด้านนิเทศศาสตร์ยังมีสูงมากขึ้น สถาบันการศึกษาจึงต้องตระหนักรู้ สำรวจ ติดตามว่า บทบาทและภารกิจของคนหลังจากนี้จะต้องทำอย่างไร บัณฑิตนิเทศ

ศาสตร์จะมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการมากที่สุด

3) การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ เป็นการศึกษาที่ต้องอาศัยรูปแบบการผสมผสานที่มีลักษณะร่วม (Interdisciplinary Approach) ของเนื้อหาวิชาอีกทั้งลักษณะวิชาส่วนหนึ่งเป็นลักษณะฝึกความชำนาญในการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือในระดับปฏิบัติการ จึงจำเป็นต้องมีปัจจัยสนับสนุนในการฝึกปฏิบัติคือ มีอุปกรณ์ที่ทันสมัย ในจำนวนที่เพียงพอค่อนักศึกษา เพื่อการฝึกปฏิบัติอย่างจริงจังทั้งถึง ในขณะที่ซึ่งเป็นจังหวะดีสำหรับการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงถึงเวลาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏจำเป็นต้องเร่งจัดการ และให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นอันดับแรก

4) กระบวนทัศน์ใหม่ (Paradigm) ในการจัดการเรียนด้านนิเทศศาสตร์ มองมิติการศึกษานิเทศศาสตร์ว่า ให้จัดการศึกษาดมบริบทโครงสร้างของชุมชน โดยเฉพาะผู้ผลิตบัณฑิตด้านนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีความเป็นเครือข่ายกระจายตามภูมิภาค จึงน่าจะเป็นสถาบันอุดมศึกษาแรกที่จะต้องตระหนัก และให้ความสำคัญกับแนวคิดนี้เป็นพิเศษ

การผลิตบัณฑิตนิเทศศาสตร์ให้กับท้องถิ่น ถือเป็นศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ การจัดหลักสูตรตามกระบวนทัศน์ใหม่ที่มองว่า หากชุมชนต้องการอะไร ให้ผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการ และศักยภาพที่มีอยู่ โดยมีสำนึกรักและไม่ลืมชุมชนของตน แต่กระบวนทัศน์ใหม่นี้อาจกลับกลายเป็นที่มาที่เกิดความสับสนในเรื่องคุณภาพ เมื่อถูกนำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานกลาง ๆ ที่ถูกกำหนดว่าเมื่อบัณฑิตจบการศึกษาไปแล้ว สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ในฐานะนักนิเทศศาสตร์ระดับชาติหรือไม่

อีกกระบวนทัศน์หนึ่งกลับมองว่า การยึดกับบริบทชุมชน เฉพาะปัจจัยท้องถิ่น มีความเป็นไปได้ เมื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง โดยการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองเสียใหม่ โดยเฉพาะเจาะจงเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความเป็นชุมชนที่มีโครงสร้างเข้มแข็ง มีพลังต่อรอง และเป็นรากฐานสำคัญของสังคมใหญ่ การมุ่งสร้างชุมชนเข้มแข็งมีพลังโดยตรงที่เกิดจากบทบาทที่เข้มแข็งของนักนิเทศศาสตร์ท้องถิ่น กล่าวโดยสรุปอาจมองได้ว่า หลังจากนี้ไปบทบาทของนักนิเทศศาสตร์ จะดำเนินไปภายใต้บริบทของชุมชนเข้มแข็ง ฟังพาดตนเองโดยอาศัยการแพร่กระจายข่าวสารระดับชุมชน ที่ชุมชนให้ความสำคัญต่อความต้องการบริโภคข่าวสารของชุมชนมากขึ้น และข่าวสารนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจใช้ชีวิตของชุมชนในอนาคต

บรรณานุกรม

- ครุณี หิรัญรักษ์, กัมภีมา ชนะโสภณ. (2527). สภาพของบัณฑิตนิเทศศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภายหลังจากจบการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถิรนนท์ ธนวัชศิริวงศ์. (2533). การอุดมศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย. ฝ่ายวิชาการ คณะนิเทศศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บำรุง สุพรรณ. (2528). สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษบัณฑิตคณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัชนี เขยจรรยา, อุบลวรรณ ปิติพัฒนาไวยมิต, อวยพร พานิช และถิรนนท์ ธนวัชศิริวงศ์. (2548). เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ 40 ปี คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนา ทองมีอาคม. (2533). พฤติกรรมการสื่อสารในการตลาด, เอกสารประกอบชุดวิชาพฤติกรรมศาสตร์การสื่อสาร หน้าที่ 9-15. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พรชูลี คุณานุกร. (2533). การจัดหลักสูตรอุดมศึกษาไทย, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2521). การพัฒนาหลักสูตร และการสอนมิติใหม่, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ กุรุสภา.
- สุรัชย์ ทิพย์สุมณฑา. (2539). นโยบายและทิศทางการเรียนการสอนสาขาวิชาสื่อสารมวลชน ในทศวรรษหน้า, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมิตร คุณานุกร. (2518). หลักสูตรและการสอน, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสถียร เชยประทับ. (2538). การสื่อสารและการพัฒนา, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อุบลวรรณ ปิติพัฒน์ไวยุติ, (2534). การจัดการศึกษานิเทศศาสตร์, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรนุช อากาศิรม. (2544). เที่ยงก้องจากโลกกว้าง, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อรวรรณ นิลันท์โอวาท. (2530). การสอนนิเทศศาสตร์ของไทย, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรสา สารสันติกุล. (2532). การทำงาน และความพึงพอใจในการทำงาน ของมหำบัณฑิต
นิเทศศาสตร์พัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- จิรวรา อุษยากุล. (2536). การสร้างความเป็นจริงทางอาชีพต่อสาธารณชน, วิทยานิพนธ์
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑาปัทย์ สมุทธะประภูต. (2544). ประสิทธิภาพของการสื่อสารกิจกรรม 5 ส. ในกลุ่มอุตสาหกรรม
รถยนต์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิเทศศาสตร์.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงรัตน์ อุหาเจริญ. (2534). คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาการประชาสัมพันธ์ และการ
โฆษณา ตามความคิดเห็น และความต้องการของหัวหน้าหน่วยงาน. วิทยานิพนธ์
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิยา ดวงกุมเมศ. (2536). สภาพและความพึงพอใจในการทำงานของบัณฑิตนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตากร สุทธิวงศ์. (2533). มุมเหตุแรงจูงใจในการเลือกศึกษาวิชาชีพสื่อสารมวลชน ของ
นักศึกษานิเทศศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณทิพา สิ้นไชย. (2530). ความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์สาขานิเทศศาสตร์ ของ
วิทยาลัยครู เกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตเพื่อเป็นนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่น,
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

รุ่งรัตน์ ศรีกิจวัฒนา. (2535). คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาการหนังสือพิมพ์ ตามความคิดเห็นและความต้องการของหัวหน้าหน่วยงาน, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุกัญญา บุรณะเดชาชัย. (2532). แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์ในวิทยาลัยครู, วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุนันท์ เกรือกคล้าย. (2537). การศึกษาสภาพการผลิตบัณฑิตนักนิเทศศาสตร์ท้องถิ่น ในพื้นที่รับผิดชอบของสหวิทยาลัยศรีอยุธยา, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Beckman, Harold W, Linolquist , Jay D, M Joseph, Consumer Behavior.

Lincolnwood, Illinois : NIC Business Book, 1996.

John Warren, Adchara Khotanon. Communication Arts in Thailand, 2533.

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีอยุธยา
Pibulsongkram Rajabhat University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
Pibulsongkram Rajabhat University

รายชื่อมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์

กลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวนทั้งสิ้น 14 แห่ง จำแนกเป็น

1.1 มหาวิทยาลัยที่จำกัดจำนวนรับ จำนวน 12 แห่ง ประกอบด้วย

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
5. มหาวิทยาลัยศิลปากร
6. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
8. มหาวิทยาลัยแม่โจ้
9. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
10. มหาวิทยาลัยบูรพา
11. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
12. มหาวิทยาลัยนเรศวร

1.2 มหาวิทยาลัยไม่จำกัดจำนวนรับ จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย

1. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2) มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
2. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

3) มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 39 แห่ง ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
5. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
6. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
7. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

8. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
9. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม
10. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
11. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
12. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
13. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
14. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
15. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
16. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
17. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
18. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
19. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
20. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
21. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
22. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
23. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
24. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
25. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
26. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
27. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
28. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
29. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
30. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชมนครินทร์
31. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
32. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
33. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
34. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
35. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
36. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
37. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทเกษม
38. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
39. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

- 4) มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวนทั้งสิ้น 22 แห่ง ได้แก่
1. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
 2. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
 3. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
 4. มหาวิทยาลัยเกริก
 5. มหาวิทยาลัยรังสิต
 6. มหาวิทยาลัยเซ็นต์จอร์ห์น
 7. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
 8. มหาวิทยาลัยศรีปทุม
 9. มหาวิทยาลัยสยาม
 10. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
 11. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
 12. มหาวิทยาลัยเวปสเตอร์
 13. มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิตวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 14. มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด
 15. มหาวิทยาลัยคริสเตียน
 16. มหาวิทยาลัยพายัพ
 17. มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
 18. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 19. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
 20. มหาวิทยาลัยโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 21. มหาวิทยาลัยโยนก
 22. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

หลักสูตร

โปรแกรมศึกษานิเทศศาสตร์

ระดับปริญญาตรี

จุดประสงค์เฉพาะ

เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และประสบการณ์ สามารถประกอบอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีความรู้ในทฤษฎีและหลักการทางนิเทศศาสตร์ และข่าวสารข้อมูลโดยรู้ลึก รู้กว้าง รู้จริง และรู้ทัน สามารถวิเคราะห์และเข้าใจวิธีการประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม
2. มีทักษะในการใช้กระบวนการทางวิชาชีพนิเทศศาสตร์ ทั้งกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลและกระบวนการสื่อสารมวลชน โดยสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยได้อย่างเหมาะสม
3. มีทัศนคติเชิงวิชาชีพนิเทศศาสตร์ ตำนีกรักในวิชาชีพมีความรู้ลึกนึกคิดที่จะใช้ข้อมูลข่าวสารและกระบวนการทางวิชาชีพ สร้างสรรค์ผลงานโดยสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม
4. มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ มีวินัย รับผิดชอบ อุดมถน ใฝ่เรียน มองโลกอย่างเป็นกลางโดยยึดมั่นจรรยาบรรณในวิชาชีพ
5. มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับวิชาชีพนิเทศศาสตร์ คล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง มีลักษณะความเป็นผู้นำอยู่ในตัว

โครงสร้างหลักสูตร

หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 142 หน่วยกิต โดยมีสัดส่วนหน่วยกิตแต่ละหมวดวิชา และแต่ละกลุ่มวิชา ดังนี้

1. หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป	33	หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	9	หน่วยกิต
1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	9	หน่วยกิต
1.3 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	6	หน่วยกิต
1.4 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	9	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน	99	หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาเนื้อหา	77	หน่วยกิต
2.2 กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ	15	หน่วยกิต
2.3 กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	7	หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	10	หน่วยกิต

การจัดการเรียนการสอน

1. หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป 33 หน่วยกิต
(ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน 99 หน่วยกิต

2.1 กลุ่มวิชาเนื้อหา 77 หน่วยกิต

บังคับ เรียน 29 หน่วยกิต

1553602 การเขียนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ 2(2-0)

3001103 การพัฒนานุคลิกภาพเพื่องานนิเทศฯ 3(2-2)

3003101 การวิจัยนิเทศศาสตร์ 3(3-0)

3011101 หลักนิเทศศาสตร์ 3(3-0)

3011102 หลักการสื่อสารมวลชน 3(3-0)

3011103 ศิลปะการใช้ภาษาเพื่องานนิเทศศาสตร์ 3(2-2)

3012101 กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน 3(3-0)

3013202 การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 3(2-2)

3052102 หลักการสื่อสารการตลาด 3(3-0)

3061101 การถ่ายภาพเบื้องต้น 3(2-2)

เลือก เลือกเรียนรายวิชาต่อไปนี้ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต

ก. เลือกเฉพาะแขนง เลือกเรียนรายวิชาเนื้อหาแขนงวิชาใดแขนงวิชาหนึ่งเพียง
แขนงวิชาเดียวจำนวนไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ดังนี้

1. แขนงวารสารศาสตร์

บังคับ เรียน 15 หน่วยกิต

3013103 การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันเพื่อการสื่อสาร 3(2-2)

3021102 หลักวารสารศาสตร์ 3(3-0)

3023201 การสื่อข่าวเบื้องต้น 3(2-2)

3023202 การสื่อข่าวขั้นสูง 3(2-2)

3023205 การเขียนบทความและสารคดี 3(2-2)

เลือก เลือกเรียนรายวิชาต่อไปนี้ 15 หน่วยกิต

3013102 สื่อมวลชนกับสังคม 3(3-0)

3013105 สังคมวิทยาการสื่อสาร 3(3-0)

3014201 เทคโนโลยีการสื่อสาร 3(2-2)

3022301	กราฟิกสำหรับวารสารศาสตร์	3(2-2)
3022302	ระบบสารสนเทศเพื่องานวารสารศาสตร์	3(2-2)
3023101	เทคโนโลยีทางการพิมพ์	3(3-0)
3023203	การเขียนสร้างสรรค์เชิงวารสารศาสตร์	3(2-2)
3023206	การแปลข่าวและการเขียนข่าวภาษาอังกฤษ	3(2-2)
3023302	การประยุกต์คอมพิวเตอร์สำหรับงานวารสารศาสตร์	3(2-2)
3023401	การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์	3(2-2)
3023402	การบรรณาธิกรหนังสือพิมพ์และนิตยสาร	3(2-2)
3023501	สิ่งพิมพ์ชุมชน	3(2-2)
3023502	การบริหารงานสิ่งพิมพ์	3(3-0)
3024201	การสื่อข่าวเศรษฐกิจ	3(2-2)
3024202	การสื่อข่าวการเมือง	3(2-2)
3024203	การสื่อข่าวสังคม	3(2-2)
3024204	การสื่อข่าวต่างประเทศ	3(2-2)
3024301	การออกแบบสิ่งพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์	2(1-2)
3024902	โครงการพิเศษด้านวารสารศาสตร์	3(2-2)
3024903	สัมมนาวารสารศาสตร์	3(2-2)
3024905	การวิจัยวารสารศาสตร์	2(1-2)
3042203	การสื่อข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์	3(2-2)
3063205	การถ่ายภาพวารสารศาสตร์	3(2-2)
2. แผนกวิชาการประชาสัมพันธ์		
	บังคับ เรียน	15 หน่วยกิต
3031101	หลักการประชาสัมพันธ์	3(3-0)
3033202	การเขียนเพื่อการประชาสัมพันธ์	3(2-2)
3033601	การโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์	3(2-2)
3034101	สื่อประชาสัมพันธ์	3(2-2)
3034502	การวางแผนการประชาสัมพันธ์	3(2-2)
	เลือก เลือกเรียนรายวิชาต่อไปนี้	15 หน่วยกิต
3013103	การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันเพื่อการสื่อสาร	3(2-2)
3023401	การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์	3(2-2)

3032401	การผลิตวัสดุกราฟิกเพื่องานประชาสัมพันธ์	3(2-2)
3033201	การพูดเพื่อการประชาสัมพันธ์	2(1-2)
3033501	การประชาสัมพันธ์หน่วยงาน	2(2-0)
3033503	การบรรยายสรุปและเทคนิคการประชุม	3(2-2)
3033602	ประชมติ	2(1-2)
3034102	สื่อมวลชนสัมพันธ์	2(1-2)
3034103	สื่อพื้นบ้านเพื่อการประชาสัมพันธ์	2(1-2)
3034201	การเขียนขั้นสูงเพื่อการประชาสัมพันธ์	2(1-2)
3034401	การผลิตและจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการประชาสัมพันธ์	3(2-2)
3034402	การผลิตและจัดรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการประชาสัมพันธ์	3(2-2)
3034501	การจัดนิทรรศการ	2(1-2)
3034503	ระบบสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์	3(2-2)
3034902	โครงการพิเศษด้านการประชาสัมพันธ์	3(2-2)
3034903	สัมมนาการประชาสัมพันธ์	3(2-2)
3034905	การวิจัยการประชาสัมพันธ์	3(2-2)
3063206	การถ่ายภาพเพื่อการประชาสัมพันธ์	3(2-2)

3. แขนงวิชาการโฆษณา

บังคับ เรียน 15 หน่วยกิต

3051101	หลักการโฆษณา	3(3-0)
3052101	การโฆษณาและพฤติกรรมผู้บริโภค	3(3-0)
3053201	การเขียนบทโฆษณา	3(2-2)
3053501	การวางแผนสื่อโฆษณา	3(2-2)
3054401	การสร้างสรรค์และการผลิตงานโฆษณา	3(2-2)

เลือก เลือกเรียนรายวิชาต่อไปนี้ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต

3024302	การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์	2(1-2)
3052501	การโฆษณากับสังคม	2(2-0)
3053202	การเขียนบทโฆษณาระดับสูง	2(1-2)
3053203	วาทวิทยาการโฆษณา	3(2-2)
3053502	การโฆษณาทางสิ่งพิมพ์	2(1-2)
3053503	การโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์	2(1-2)

3054301	นิเทศศิลป์เพื่อการโฆษณา	2(1-2)
3054302	การออกแบบโฆษณาด้วยคอมพิวเตอร์	2(1-2)
3054501	การวางแผนรณรงค์เพื่อการโฆษณา	3(2-2)
3054502	การบริหารงานโฆษณา	3(3-0)
3054503	ธุรกิจงานโฆษณา	3(3-0)
3054902	โครงการพิเศษด้านการโฆษณา	3(2-2)
3054903	สัมมนาการโฆษณา	3(2-2)
3054904	การศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ผลงานด้านการโฆษณา	2(1-2)
3054905	การวิจัยโฆษณา	3(2-2)
3061601	ศิลปะกับงานภาพถ่าย	3(2-2)
3063204	การถ่ายภาพโฆษณา	3(2-2)
5542701	ออกแบบบรรจุภัณฑ์ 1	3(2-2)

4. แขนงวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

บังคับ	เรียน	15 หน่วยกิต
3041101	หลักการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์	3(3-0)
3042201	การเขียนบทวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์	3(2-2)
3042203	การสื่อข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์	3(2-2)
3043404	การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเบื้องต้น	3(2-2)
3043405	การผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น	3(2-2)
เลือก	เลือกเรียนรายวิชาต่อไปนี้ไม่น้อยกว่า	15 หน่วยกิต
3042202	การพูดและการแสดงทางวิทยุกระจายเสียง	2(1-2)
3043301	การใช้ห้องปฏิบัติการวิทยุกระจายเสียง	2(1-2)
3043302	การใช้ห้องปฏิบัติการวิทยุโทรทัศน์	2(1-2)
3043401	การแต่งหน้าและเครื่องแต่งกาย	2(1-2)
3043402	ฉากและวัสดุประกอบฉากวิทยุโทรทัศน์	2(1-2)
3043403	การผลิตกราฟิกเพื่องานวิทยุโทรทัศน์	2(1-2)
3043501	การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์	3(2-2)
3043503	ธุรกิจงานวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์	3(3-0)
3044401	การแสดงและการกำกับการแสดง	2(1-2)
3044402	การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงขั้นสูง	3(2-2)

3044403	การผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ขั้นสูง	3(2-2)
3044501	การบริหารงานวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์	2(2-0)
3044902	โครงการพิเศษด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์	3(2-2)
3044903	สัมมนาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์	3(2-2)
3044904	การวิจัยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์	3(2-2)

5. แขนงวิชาภาพยนตร์

บังคับ เรียน

15 หน่วยกิต

3061601	ศิลปะกับงานภาพถ่าย	3(2-2)
3063501	การผลิตสไลด์	3(2-2)
3063504	หลักและทฤษฎีการสื่อความหมายด้วยภาพ	3(3-0)
3071102	หลักการภาพยนตร์	3(3-0)
3073201	การเขียนบทภาพยนตร์	3(2-2)

เลือก เลือกเรียนรายวิชาต่อไปนี้ไม่น้อยกว่า

15 หน่วยกิต

3044401	การแสดงและการกำกับการแสดง	2(1-2)
3062401	การถ่ายภาพด้วยกล้องขนาดใหญ่	2(1-2)
3062601	ธุรกิจการถ่ายภาพ	2(2-0)
3063101	การถ่ายภาพสี	2(1-2)
3063201	การถ่ายภาพเพื่อการพิมพ์	3(2-2)
3063202	การถ่ายภาพสารคดี	2(1-2)
3063203	การถ่ายภาพบุคคล	2(1-2)
3063204	การถ่ายภาพโฆษณา	3(2-2)
3063205	การถ่ายภาพวารสารศาสตร์	3(2-2)
3063206	การถ่ายภาพเพื่อการประชาสัมพันธ์	3(2-2)
3063502	ประวัติภาพถ่าย	2(2-0)
3063503	การถ่ายภาพร่วมสมัย	2(1-2)
3071103	ประวัติภาพยนตร์	2(2-0)
3072401	การผลิตกราฟิกสำหรับภาพนิ่งและภาพยนตร์	2(1-2)
3073501	การถ่ายทำภาพยนตร์เบื้องต้น	3(2-2)
3073502	แสงในงานภาพนิ่งและภาพยนตร์	2(2-0)
3074201	การวิเคราะห์และวิจารณ์ภาพนิ่งและภาพยนตร์	3(3-0)

3074301	การถ่ายทำภาพยนตร์เพื่อการเรียนการสอน	2(1-2)
3074302	การถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี	2(1-2)
3074303	การถ่ายทำภาพยนตร์บันเทิง	2(1-2)
3074304	การถ่ายทำภาพยนตร์แอนิเมชัน	2(1-2)
3074501	การถ่ายทำภาพยนตร์ชั้นสูง	2(1-2)
3074601	การบริหารงานภาพนิ่งและภาพยนตร์	3(3-0)
3074602	จิตวิทยาในงานภาพนิ่งและภาพยนตร์	2(2-0)
3074902	โครงการพิเศษด้านภาพนิ่งและภาพยนตร์	3(2-2)
3074903	สัมมนาภาพนิ่งและภาพยนตร์	3(2-2)

6. แขนงวิชาสื่อสารการศึกษา

บังคับ	เรียน	20 หน่วยกิต
3023207	การสื่อข่าวกีฬา	3(2-2)
3023209	เทคนิคการเขียนสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา	3(2-2)
3023210	การถ่ายภาพสื่อสารเพื่อการศึกษา	3(2-2)
3043406	วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา	3(2-2)
3563203	ธุรกิจทางการกีฬา	3(3-0)
4081101	ประวัติและหลักการพลศึกษา	2(2-0)
4082105	องค์การทางการกีฬา	3(3-0)
เลือก	เลือกเรียนรายวิชาต่อไปนี้ไม่น้อยกว่า	10 หน่วยกิต
2534207	สังคมวิทยาการศึกษา	2(2-0)
2562413	กฎหมายการศึกษา	2(2-0)
3013104	สื่อมวลชนกับการกีฬา	2(2-0)
3013204	การสื่อสารเพื่อพัฒนาการศึกษา	3(2-2)
3023208	การแปลข่าวกีฬา	2(1-2)
3023301	การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา	2(1-2)
3024907	สัมมนาสื่อสารการศึกษา	2(1-2)
4083106	การจัดการแข่งขันกีฬา	2(2-0)
4083107	กีฬาประเภททีม	3(2-2)
4083108	กีฬาประเภทบุคคล	3(2-2)
4083109	กีฬาต่อสู้	3(2-2)

4083110	กีฬาทางน้ำ	3(2-2)
4122603	คอมพิวเตอร์กราฟิกส์	3(2-2)

ข. เลือกทั่วไป เลือกเรียนวิชาเนื้อหาเสริม จากแขนงวิชาใด แขนงวิชาหนึ่ง หรือหลาย แขนงวิชาข้างต้นรวมกันไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

2.2	กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ	15 หน่วยกิต
	บังคับ	เรียน
		9 หน่วยกิต

3561101	องค์การและการจัดการ	3(3-0)
3561204	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ	3(3-0)
3591105	เศรษฐศาสตร์ทั่วไป	3(3-0)

เลือก เลือกเรียนรายวิชาต่อไปนี้ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

3543103	กลยุทธ์การตลาด	3(3-0)
3561102	การจัดการธุรกิจขนาดย่อม	3(3-0)
3562104	การจัดการธุรกิจด้วยคอมพิวเตอร์	3(2-2)
3562201	ธุรกิจการพิมพ์	2(2-0)
3562204	ธุรกิจงานวิทยุ	2(2-0)
3562207	จิตวิทยาธุรกิจ	3(3-0)
3562303	มนุษยสัมพันธ์ในองค์การ	3(3-0)
3562306	พฤติกรรมขององค์การ	3(3-0)
3562401	เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม	3(3-0)
3562403	การสร้างทีมงาน	3(3-0)
3562404	การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน	3(3-0)
3563101	การจัดการธุรกิจโฆษณา	3(3-0)
5523206	การออกแบบโฆษณา	2(1-2)

2.3 กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 7 หน่วยกิต

3003801	การเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพนิเทศศาสตร์ 3	2(90)
3004801	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพนิเทศศาสตร์ 3	5(450)

3. หมวดวิชาเลือกเสรี 10 หน่วยกิต

ให้เลือกเรียนรายวิชาใด ๆ ในหลักสูตรวิทยาลัยครูหรือหลักสูตรสถาบันราชภัฏ โดยไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้วและต้องไม่เป็นรายวิชาที่กำหนดให้เรียน โดยไม่นับหน่วยกิตรวมในเกณฑ์การสำเร็จหลักสูตรของโปรแกรมวิชานี้

แบบคำถาม

สำหรับการศึกษาวิจัยแบบ Focus Group Discussion

การศึกษาวิจัย เรื่อง "การศึกษาสภาพปัญหา การจัดการเรียนการสอนโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชร และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา"

บทนำ วิธีการศึกษาวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ที่มีผลการเรียน
อันดับ 1 – 10 ของห้อง ชั้นปีละ 10 คน รวม 30 คน
2. การวิจิจจะทำครั้งละชั้นปี จนกว่าจะครบทั้ง 3 กลุ่ม
3. แจกแบบคำถามให้กลุ่มตัวอย่าง ได้ศึกษาทำความเข้าใจล่วงหน้าก่อนทำ Focus Groups
4. วิธีการ Focus Groups ในการศึกษาวิจิจครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลแบบพูดคุยแลกเปลี่ยน อย่าง
เปิดเผยเป็นกันเอง และตรงไปตรงมา โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละท่านจะแสดงข้อคิดเห็น และในทุกข้อคำถาม
อย่างชัดเจนทุกข้อก่อนขึ้นข้อใหม่
5. ใช้เวลาศึกษาวิจัยประมาณ 2 - 3 ชั่วโมง
6. บันทึกเสียง, บันทึกภาพ
7. อาจารย์ผู้วิจิจ 1 ท่าน และผู้ช่วยวิจิจ 1 ท่าน
8. กลุ่มตัวอย่างลงลายมือชื่อ

ตอนที่ 1 ด้านผู้สอน วิธีการสอน

- 1.1 กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังถึงวิธีการสอน และผู้สอนในอุดมคติควรเป็นแบบใด
- 1.2 วิธีการเรียนที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าน่าสนใจและไม่น่าเบื่อควรเป็นแบบใด
- 1.3 วิธีการสอนของผู้สอนส่วนใหญ่เป็นแบบใด
- 1.4 ตามสภาพจริงในชั้นเรียน อะไรเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับกลุ่มตัวอย่าง
- 1.5 พฤติกรรมส่วนตัวข้อใด ที่กลุ่มตัวอย่างอยากให้ปรับปรุงมากที่สุด
- 1.6 คุณวุฒิทางการศึกษาของอาจารย์เพียงพอแล้วหรือไม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ตอนที่ 2 ด้านผู้เรียน

- 2.1 กลุ่มตัวอย่างลองประเมินตัวเองว่ามีสภาพความพร้อม ความทุ่มเทให้กับการเรียนในระดับใด (ดี ปานกลาง ไม่พร้อมเท่าที่ควร ฯลฯ)
- 2.2 กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบอื่น นอกเหนือจากความรู้ในชั้นเรียนในระดับใด (ดี ปานกลาง ไม่พร้อมเท่าที่ควร ฯลฯ)
- 2.3 การเป็นมหาวิทยาลัยส่งผลด้านใดบ้างกับการเรียนในปัจจุบัน
- 2.4 หากกลุ่มตัวอย่างขาดความพร้อมด้านการเรียน ร่วมกิจกรรม ให้ระบุเหตุผลว่าเพราะอะไร
- 2.5 รูปแบบการใช้ชีวิตของกลุ่มตัวอย่างในปัจจุบัน ส่งผลต่อการเรียนด้านใดหรือไม่
- 2.6 กิจกรรมนอกชั้นเรียนใด ที่นักศึกษาอยากมีส่วนร่วมมากที่สุด
- 2.7 มีอุปกรณ์เรียนใดบ้าง ที่กลุ่มตัวอย่างมีใช้เป็นส่วนตัว (กล้องถ่ายรูป คอมพิวเตอร์ เทปภาษา ต่างประเทศ ฯลฯ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ตอนที่ 3 ด้านสื่อการสอน และห้องปฏิบัติการ

- 3.1 สื่อการสอนในปัจจุบันเพียงพอแล้วหรือไม่
- 3.2 เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดของการเรียน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าอยากให้การสอนมีรูปแบบอย่างไร
- 3.3 อยากให้นำเทคโนโลยีด้านใดมาใช้เป็นสื่อการสอนมากที่สุด
- 3.4 สื่อการสอนแบบใดที่เห็นว่า ควรเลิกใช้ในปัจจุบัน
- 3.5 มีห้องปฏิบัติการเพียงพอหรือไม่
- 3.6 ห้องปฏิบัติการที่มีอยู่ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าห้องใดสมบูรณ์ดีแล้ว
- 3.7 อยากได้ห้องปฏิบัติการด้านใดมากที่สุด (ที่สัมพันธ์ และเป็นไปได้ในสาขาที่เปิดสอนปัจจุบัน)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Pibulsongkram Rajabhat University

ตอนที่ 4 ด้านหลักสูตร

4.1 กลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์หลักสูตรที่เรียนว่าเป็นอย่างไร

4.2 กลุ่มตัวอย่างคิดว่า ควรมีวิชาประเภทใดเพิ่มขึ้น

4.3 กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ควรยกเลิกหรือปรับรายวิชาใดบ้าง

4.4 กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับแนวคิดใดระหว่าง

- เรียนเฉพาะแขนงวิชา เพื่อรู้ลึกในแขนงนั้น สามารถทำงานได้ดี
- เรียนหลายแขนงแบบวิชาทั่ว ๆ ไป ไม่เจาะจง เพื่อทำงานได้หลากหลาย

4.5 ในรายวิชาปฏิบัติ นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติเพียงพอหรือไม่

4.6 ในการฝึกปฏิบัติ ได้รับการแนะนำจากผู้สอน หรือเจ้าหน้าที่ และการดูแลนั้นเพียงพอแล้ว

หรือไม่

4.7 กลุ่มตัวอย่างคิดว่า หลักสูตรในปัจจุบัน มีรายวิชาการปฏิบัติเป็นอย่างไร (มากเกินไป พอคิน้อยเกินไป)

4.8 กลุ่มตัวอย่างคาดว่า ตนเองจะสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ และสื่อสารมวลชนได้หรือไม่

4.9 ใครคือนักนิเทศศาสตร์ที่เป็นต้นแบบ ที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชม (ระบุบุคคลที่ชื่นชม บุคคลที่มีชื่อเสียง พิธีกร ผู้ประกาศข่าว ฯลฯ)

แบบคำถาม

สำหรับการศึกษาวิจัยแบบ Focus Group Discussion

การศึกษาวิจัย เรื่อง "การศึกษาสภาพปัญหา การจัดการเรียนการสอนโปรแกรมวิชานิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา"

บทนำ วิธีการศึกษาวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นกรรมการโปรแกรมวิชานิติศาสตร์
2. แจกแบบคำถามให้กลุ่มตัวอย่างได้ศึกษาทำความเข้าใจล่วงหน้า ก่อนการทำ Focus Groups
3. วิธีการ Focus Groups ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลแบบพูดคุยแลกเปลี่ยน อย่างเปิดเผยเป็นกันเอง และตรงไปตรงมา โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละท่านจะแสดงข้อคิดเห็น และในทุกข้อคำถามอย่างชัดเจนทุกข้อก่อนขึ้นข้อใหม่
4. ใช้เวลาศึกษาวิจัยประมาณ 2 - 3 ชั่วโมง
5. บันทึกเสียง, บันทึกภาพ
6. มีอาจารย์ผู้วิจัย 1 ท่าน และผู้ช่วยวิจัย 1 ท่าน
7. กลุ่มตัวอย่างช่วยสรุปประเด็นหลัก ๆ ในตอนท้าย
8. กลุ่มตัวอย่างลงลายมือชื่อ

ประเด็นพูดคุยตอนที่ 1 ศึกษาวิจัยด้านการสอน

- 1.1.1 มีการปลูกฝังแนวความคิดเรื่องการประกอบอาชีพในอนาคต ของนักศึกษาไปในทิศทางใด (เช่น เป็นสื่อมวลชนส่วนกลาง, ท้องถิ่น, อาชีพอิสระ และเหตุผลสนับสนุน)
- 1.1.2 กลุ่มตัวอย่างมีมุมมองเกี่ยวกับลักษณะงานอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ในปัจจุบัน เป็นอย่างไร
- 1.1.3 นักนิเทศศาสตร์คนใดที่กลุ่มตัวอย่างมักยกย่องชื่นชมให้นักศึกษาคูเป็นตัวอย่าง และเพราะเหตุผลใด
- 1.1.4 มีปรัชญาที่ใช้ปลูกฝังลูกศิษย์อย่างไร และวิธีการปลูกฝังทำอย่างไร
- 1.1.5 อะไรในตัวลูกศิษย์ที่อยากให้ปรับปรุง (เทคโนโลยี ภาษา ความกระตือรือร้น ฯลฯ) เลือกเพียงข้อเดียว และเหตุผลสนับสนุน
- 1.1.6 อะไรในตัวเองที่อยากปรับปรุงมากที่สุด (เทคโนโลยี คำรา สื่อการสอน ฯลฯ) เลือกเพียงข้อเดียว และเหตุผลสนับสนุน
- 1.1.7 อยากเห็นความเปลี่ยนแปลงใดมากที่สุด สำหรับการสอนนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ
- 1.1.8 จำนวนคาบ และรายวิชาที่สอนในแต่ละภาคการศึกษา มากเกินไปหรือไม่
- 1.1.9 นอกเหนือจากตัวลูกศิษย์ อะไรคือปัญหาที่หนักที่สุด สำหรับการสอนนิเทศศาสตร์ในปัจจุบัน
- 1.1.10 มหาวิทยาลัยมีการสนับสนุนการสอนอย่างไร
- 1.1.11 การยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสอนนิเทศศาสตร์ของท่านหรือไม่
- 1.1.12 อื่น ๆ (กลุ่มตัวอย่างอาจเสนอแนะคำถามเพิ่มเติม หรือชี้แนะแบบคำถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น)
- 1.1.13 การเปิดรับนักศึกษาด้านนิเทศศาสตร์มีปริมาณเป็นอย่างไร เช่น มาก พอดี จำนวนนักศึกษาส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนหรือไม่
- 1.1.14 ท่านคิดว่าหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในอนาคตควรเป็นแบบใด ระหว่างเน้นให้ชำนาญด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว แต่บางกระแสเชื่อว่าในปัจจุบันสื่อเป็นมัลติมากขึ้น ควรสอนแบบกว้างให้มีความรู้ด้านนิเทศศาสตร์หลากหลายด้าน
- 1.1.15 คุณวุฒิสูงสุดของกลุ่มตัวอย่าง

ประเด็นทศกฤษฎตอนที่ 2 ด้านสื่อการสอน

- 1.2.1 มีสื่อการสอนครบทุกวิชาหรือไม่ ถ้ามีไม่ครบมีสาเหตุจากอะไร
- 1.2.2 ต้องสอนในรายวิชาใหม่ ๆ ที่ไม่เคยสอนมาก่อน บ่อยหรือไม่
- 3.2.3 กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสื่อการสอนของตนเองที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ควรปรับปรุงด้านใดมากที่สุด
- 1.2.4 กลุ่มตัวอย่างได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือช่วยสอนมากน้อยเพียงใด
- 1.2.5 เพื่อประสิทธิผลสูงสุดของการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ห้องบรรยาย และห้องปฏิบัติการควรมีสภาพเป็นอย่างไร
- 1.2.6 กลุ่มตัวอย่างคิดว่าเทคโนโลยีด้านใดจำเป็นที่สุดสำหรับการนำมาช่วยสอนด้านนิเทศศาสตร์
- 1.2.7 มีการใช้เอกสารอ่านนอกเวลามากน้อยเพียงใด
- 1.2.8 ตำราที่ใช้สอน เป็นตำราของกลุ่มตัวอย่างเองใช่หรือไม่
- 1.2.9 ในแต่ละรายวิชา ใช้เอกสาร และตำรามากน้อยเพียงใด
- 1.2.10 ในรายวิชาที่มีปฏิบัติ ได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริง ๆ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ควบคุมหรือไม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Pibulsongkram Rajabhat University

รายงานผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการสนทนากับอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 แห่ง และสามารถนำเสนอผลการวิจัย โดยแยกตามมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง ตามลำดับ ดังนี้คือ

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัย แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับบุคคล 2 กลุ่ม คือ

ส่วนที่ 1 การวิจัยกับผู้สอน ที่มีตำแหน่งเป็นกรรมการ โปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ผู้วิจัยได้แบ่งคำถาม และแบ่งการวิจัยในส่วนนี้ออกเป็นแนวคำถาม 2 ประเด็น ได้แก่

- 1.1 ด้านการสอน
- 1.2 ด้านสื่อการสอน

ส่วนที่ 2 การวิจัยกับผู้เรียน ผู้วิจัยได้แบ่งคำถาม และแบ่งการวิจัยในส่วนนี้ออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่

- 2.1 ด้านผู้สอน และวิธีการสอน
- 2.2 ด้านผู้เรียน
- 2.3 ด้านสื่อการสอน และห้องปฏิบัติการ
- 2.4 ด้านหลักสูตร

การแสดงผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะแสดงผลการวิจัยในส่วนที่ 1 โดยเรียงลำดับจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จนครบทุกมหาวิทยาลัย แล้วจึงแสดงผลการวิจัยในส่วนที่ 2 โดยเรียงลำดับมหาวิทยาลัยตามเดิม จนครบทุกมหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1

ผลการวิจัยกับผู้สอน

ผลการสนทนากลุ่มกับอาจารย์ผู้สอน ที่มีตำแหน่งเป็นประธานโปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม 1 ท่าน และกรรมการโปรแกรมวิชาอีก 4 ท่าน รวม 5 ท่าน ผู้วิจัยได้แบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ประเด็น คือ ด้านการสอน และด้านสื่อการสอน ในแต่ละประเด็นจะเรียงลำดับคำถามไปที่ละข้อ จนครบทุกข้อ ดังนี้

1.1 ด้านการสอน

1.1.1 มีการปลูกฝังแนวความคิดเรื่องการประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษาไปในทิศทางใด

อาจารย์ผู้สอนหลายท่าน (4 ใน 5 ท่าน) มีแนวความคิดเรื่องนี้ว่า ตนเองมักมุ่งส่งเสริมให้นักศึกษามีแนวคิดเชิงธุรกิจ เพื่อปูทางเข้าสู่ส่วนกลาง เช่นเข้าสู่วงการธุรกิจด้านสื่อสารมวลชน และเมื่อมีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นภายหลังจบงานประสบการณ์ที่ได้ หวนคืนมาต่อยอดให้กับอาชีพในท้องถิ่นของตน เพื่อให้นักศึกษาสามารถสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างอาชีพของตนเองได้ในท้องถิ่น

อาจารย์อีกท่านหนึ่งเสริมว่า ตนเองอยากให้ลูกศิษย์ทำหน้าที่ในฐานะสื่อกลางระหว่างรัฐกับท้องถิ่น อาจมีอาชีพเป็นนักข่าว นักประชาสัมพันธ์ หรือเป็นนักสื่อสารในระดับปฏิบัติการ แต่นักศึกษาจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่จะต้องฝึกฝนต่อไป

1.1.2 มีมุมมองเกี่ยวกับลักษณะงานอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ในปัจจุบันเป็นอย่างไร

อาจารย์ผู้สอนทุกท่านมีความเห็นในเรื่องนี้ตรงกันว่า อาชีพด้านนิเทศศาสตร์ และงานด้านสื่อสารมวลชน ครอบคลุมหลายสาขาอาชีพ มีทางเลือกในการประกอบอาชีพสำหรับผู้จบการศึกษาด้านนี้หลายทางเลือก และเช่นเดียวกันว่าสาขานี้มีคนจบการศึกษามาก ดังนั้นวิธีการที่จะทำให้ได้งานที่ดี ตรงกับสาขาที่เรียนมา จึงต้องมีการแข่งขันกันสูงตามไปด้วย จึงจำเป็นที่จะต้องมีความสามารถที่โดดเด่น และมีความแตกต่างจากผู้อื่นจึงจะมีโอกาสประสบความสำเร็จได้

อาจารย์ผู้สอนท่านหนึ่งกล่าวเสริมว่า ในวงการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นปัจจุบันยังขาดบุคลากรที่มีความเข้าใจบทบาทของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอย่างแท้จริง ที่มีอยู่เดิม ๆ ยังเป็นหนังสือพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ตัวบุคคล หรือองค์กรทางการเมือง จึงมีแนวความคิดว่า น่าจะมีบุคลากรด้านนี้เพิ่มมากขึ้น จึงมีความหวังว่า น่าจะเป็นทางเลือกทางหนึ่งที่ลูกศิษย์จะทำประโยชน์

ให้กับท้องถิ่นของตน ในการทำหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ที่ยึดบทบาทของความเป็นสื่อของประชาชน และทำงานอย่างมีอุดมการณ์

1.1.3 นักนิเทศศาสตร์คนใดที่กลุ่มตัวอย่างมักยกย่องชื่นชมให้นักศึกษาเอาเป็นแบบอย่าง และเพราะเหตุผลใด

ผลการสนทนากลุ่มมีความหลากหลายแตกต่างกันออกไป ดังนี้คือ

นายดำรง พุฒตาล ครอบครองได้ดี และต่อสู้เพื่องานด้านสื่อสารมวลชนโดยลำพัง นอกจากนั้นยังเป็นนักอนุรักษ์ภาษาไทย และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ถึงแม้ไม่จบการศึกษาด้านการสื่อสารมวลชนก็ตาม นายธงชัย ประสงค์สันติ ถึงแม้ไม่จบการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ แต่สามารถประกอบอาชีพด้านนี้ได้อย่างดี มีความเหมาะสม มีพัฒนาการที่ดี และมีภาพลักษณ์ดี จึงยกตัวอย่างเพื่อเป็นกำลังใจให้แก่ผู้เรียน ที่บางคนอาจคิดว่าตนเองจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ อาจดูดีน้อยกว่าจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ แต่การยกตัวอย่างจากคนไม่จบการศึกษาสถาบันใด ๆ เลย ยังประสบความสำเร็จในอาชีพด้านนี้ได้ รศ.ดร. เสรี วงศ์มณฑา เป็นผู้ปรับวิทยาการด้านการประชาสัมพันธ์ และทำให้หลายวงการหันมาให้ความสำคัญกับงานด้านการประชาสัมพันธ์มากขึ้น รศ.ดร. สุรพล วิรุฬห์ลักษณ์ รศ.ดร. เสรี วงศ์มณฑา นายไตรภพ ลิมปพัทธ์ นายปัญญา นิรันทรกุล

และอาจารย์ท่านสุดท้ายกล่าวว่า ไม่ได้ยกตัวอย่างคนใดเจาะจงเป็นพิเศษ

1.1.4 มีปรัชญาที่ใช้ปลูกฝังลูกศิษย์อย่างไร และวิธีปลูกฝังทำอย่างไร

ปลูกฝังให้เด็กเป็นคนดี คิดดี ทำดี โดยจะสอดแทรกไปในระหว่างการสอน ลักษณะของนักศึกษาราชภัฏพิบูลสงคราม จะเป็นเด็กที่คิดแบบดั้น ๆ อยากให้มีความคิดสร้างสรรค์ จึงมักเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นของตนออกมา

มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ เป็นคนดี มีจริยธรรม โดยจะสอดแทรกไปในระหว่างการสอน

เคารพกติกาของสังคม โดยจะสอดแทรกไปในระหว่างการสอน

จริงจัง มีความรับผิดชอบ และทำงานให้ดีที่สุด โดยจะสอดแทรกไปในระหว่างการสอน

1.1.5 อะไรในตัวลูกศิษย์ที่อยากให้ปรับปรุง(เทคโนโลยี ภาษา ความกระตือรือร้น ฯลฯ) เลือกเพียงข้อเดียว และเหตุผลสนับสนุน

เทคโนโลยี เพราะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการประกอบอาชีพ

การใช้ภาษาไทย เพราะเป็นพื้นฐานสำหรับการเป็นนักสื่อสารที่ดี

การใช้ภาษา เพราะภาษาเป็นสิ่งสำคัญของนักสื่อสาร ไม่ว่าจะ เป็นภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาสัญลักษณ์ต่าง ๆ

ความกระตือรือร้น ซึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาของเรายังขาดตรงนี้อยู่มาก

ภาษาไทย โดยเฉพาะภาษาเขียนของเด็กๆ รุ่นหลัง ๆ นี้ จะเขียนภาษาไทยผิดมาก ซึ่งเป็นไปได้ที่การศึกษาภาษาไทยระดับประถม และมีชมรมมีข้อบกพร่องบางประการ

1.1.6 อะไรในตัวเองที่อยากปรับปรุงมากที่สุด (เทคโนโลยี ตำรา สื่อการสอน ฯลฯ) เลือกเพียงข้อเดียว และเหตุผลสนับสนุน

มีคุณสมบัติที่สูงขึ้น (ศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก) เพราะคิดว่าตนเองยังมีความรู้ไม่มากพอ จึงอยากศึกษาด้านนิเทศศาสตร์

การใช้เทคโนโลยี เนื่องจากปัจจุบันตนเองมีอายุมากแล้ว คิดว่าอาจเป็นอุปสรรค และทำให้การสอนไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

อาจารย์ 2 ท่านกล่าวว่า

ปรับปรุงสื่อการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพราะปัจจุบันคิดว่าตนเองยังขาดสื่อการสอนที่น่าสนใจ

1.1.7 อยากเห็นความเปลี่ยนแปลงใดมากที่สุด สำหรับการสอนนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

อาจารย์ 3 ท่าน

มีสื่อการสอนที่พร้อม ทันสมัย และมีอุปกรณ์การสอนมากเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา

อาจารย์ 2 ท่าน

มีสาขาวิชาเพิ่มขึ้น มีเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยทัดเทียมกับมหาวิทยาลัยชั้นนำ มีบุคลากรเพียงพอ

1.1.8 จำนวนคาบ และรายวิชาที่สอนในแต่ละภาคการศึกษา มากเกินไปหรือไม่

อาจารย์ส่วนใหญ่ (4 รายใน 5 ท่าน) มีคาบสอน และวิชาที่สอนในแต่ละภาคการศึกษาไม่มากเกินไป แต่ถ้ามีมากกว่านี้ อาจทำให้ส่งผลกระทบต่อ การสอน และไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพราะไม่ได้ทำเพียงงานสอนอย่างเดียว

ทำให้เตรียมการสอนได้ไม่ดี เนื่องจากมีวิชาสอนมากเกินไป จึงไม่มีโอกาสพัฒนาตนเอง

1.1.9 นอกเหนือจากตัวลูกศิษย์ อะไรคือปัญหาหนักที่สุด สำหรับการสอนนิเทศศาสตร์ในปัจจุบัน

อาจารย์ทุกท่านตอบตรงกันว่า ปัญหาหนักที่สุดคือ ความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัย ทั้งที่ใช้เป็นสื่อการสอน และเครื่องมือให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติ ซึ่งทำให้นักศึกษาหลายคนไม่มีโอกาสได้แสดงความสามารถที่มีอยู่ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้นักศึกษาไม่ได้แสดงความสามารถของตนเองออกมา

1.1.10 มหาวิทยาลัยมีการสนับสนุนการสอนอย่างไร

อาจารย์ 2 ท่าน อธิบายว่ามหาวิทยาลัย ไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมบางประเภทของนิเทศศาสตร์ อาจเพราะยังมองไม่เห็นความสำคัญ หรือไม่เข้าใจศาสตร์นี้ ในบางครั้งจึงยังไม่ให้ความสนใจ เช่น กิจกรรมละครเวที ไม่ได้ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย แต่กิจกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดสรรงบประมาณจากมหาวิทยาลัย ก็ยังคงให้ความสำคัญในระดับที่น่าพอใจ

อาจารย์ 3 ท่านกล่าวว่า ที่ผ่านมานิเทศศาสตร์มีผลงานออกมาโดยตลอด แต่บางครั้งก็ยังคงขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ สถานที่ ซึ่งถ้าหากมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญ และทุ่มงบประมาณให้มากกว่านี้ก็จะเห็นผลดี ต่อการจัดการเรียนการสอนมากขึ้นและเนื่องจากว่าสาขานิเทศศาสตร์ต้องใช้อุปกรณ์ และเทคโนโลยีราคาสูง และเป็นสิ่งจำเป็นต้องมี หากไม่ทุ่มเทงบประมาณให้ตรงนี้ การแข่งขันกันถ้าเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมมากกว่า เด็กที่จบจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ ก็จะเสียเปรียบเนื่องจากไม่มีโอกาสได้สัมผัสกับอุปกรณ์ที่ทันสมัยเลย

1.1.11 การยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสอนนิเทศศาสตร์ของท่านหรือไม่

อาจารย์ 2 ท่าน กล่าวว่า มีผลให้การบริหารภาควิชามีความชัดเจน และคล่องตัวมากขึ้น

อาจารย์ท่านหนึ่ง กล่าวว่า มีผลไม่มากนักจากการเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัย แต่บุคลากรยังเป็นคนเดิม มีวิธีคิดแบบเดิม ๆ ไม่สะท้อนภาพความเป็นผู้นำทางวิชาการที่โดดเด่น ยังยึดติดกับกรอบความคิดแบบเดิม ๆ ยังไม่สามารถต่อสู้กับภาวะการแข่งขันทางการศึกษาในยุคปัจจุบันได้ คงต้องรอคอยอีกนาน โดยเฉพาะเรื่องระเบียบการเบิกจ่าย ซึ่งทำให้บุคลากรไม่ยอมสร้างงานเชิงสร้างสรรค์ เพราะหวั่นเกรงระเบียบที่อาจส่งผลเสียต่อการทำงาน และความน่าเชื่อถือของตนเอง

1.1.12 การเปิดรับนักศึกษาด้านนิเทศศาสตร์เป็นอย่างไร เช่น มาก ทอดี และจำนวนนักศึกษาส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการสอนหรือไม่

อาจารย์ทุกท่านตอบว่า มากเกินไป และส่งผลแน่นอน เนื่องจากเป็นสาขาที่ต้องมีการฝึกปฏิบัติการที่มีจำนวนนักศึกษามากเกินไป ทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง อุปกรณ์ไม่เพียงพอ จึงมีนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ไม่มีโอกาสได้ใช้เครื่องมือ ซึ่งถือเป็นผลเสียอย่างร้ายแรงต่อการเรียนนิเทศศาสตร์

1.1.13 ท่านคิดว่าหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในอนาคตควรเป็นแบบใด ระหว่างเป็นให้เกิดความชำนาญด้านใดด้านหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่บางกระแสเชื่อว่าในปัจจุบันสื่อเป็นมัลติมีเดียมากขึ้น ควรสอนแบบกว้างให้มีความรู้ด้านนิเทศศาสตร์หลากหลายด้าน

4 ใน 5 ท่านตอบว่า อยากให้เป็นแบบแรก คือ ให้เป็นด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว

1.1.14 คุณวุฒิสูงสุดของกลุ่มตัวอย่าง

อาจารย์ผู้สอนทั้ง 5 ท่าน จบการศึกษาในระดับปริญญาโท

1.2 ด้านสื่อการสอน

ในการวิจัยด้านสื่อการสอนของอาจารย์ 5 ท่าน จากโปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้วิจัยได้แบ่งคำถามออกเป็น 10 ข้อ เรียงตามลำดับ ผลการวิจัยแบบสนทนากลุ่มมีดังนี้

1.2.1 มีสื่อการสอนครบทุกวิชาหรือไม่ ถ้าไม่ครบมีสาเหตุจากอะไร

อาจารย์ 4 ใน 5 ท่าน (ส่วนใหญ่) มีไม่ครบ เนื่องจากมีชั่วโมงสอนมาก ไม่มีโอกาสปรับปรุงสื่อการสอน มีเพียงอาจารย์ท่านเดียวที่ผลิตสื่อการสอน แต่ไม่มีโอกาสได้ใช้เนื่องจากอุปกรณ์ในห้องสอนไม่รับรองกับสื่อที่ผลิตขึ้น จึงต้องใช้การฉายแผ่นใส แทนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนกล่าวว่า “เป็นเรื่องที่น่าเสียดายมาก”

1.2.2 ต้องสอนในรายวิชาใหม่ ๆ ที่ไม่เคยสอนมาก่อนบ่อยหรือไม่

อาจารย์ส่วนใหญ่ (4 ใน 5 ท่าน) ตอบว่าบ่อย และมีผลต่อความพร้อมในการสอนในรายวิชาใหม่ ๆ ต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอนมากกว่า แต่การเตรียมก็ยังไม่ค่อยไปเนื่องจากต้องสอนในวิชาเก่าอื่น ๆ ในภาคเรียนเดียวกันด้วย และวิชาที่สอนใหม่อาจเป็นวิชาที่ไม่ถนัด เนื่องจากไม่ได้จบในสาขาวิชานั้นโดยตรง แต่หากสอนแทนไม่ได้เนื่องจากไม่มีเงินจ้างวิทยากรมาช่วยสอน อาจารย์ผู้สอนจึงจำเป็นต้องสอน ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าไม่มีความถนัดก็ตาม

1.2.3 สื่อการสอนของคนเองที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ควรปรับปรุงด้านใดมากที่สุด

ด้านเนื้อหา เป็นคำตอบจากอาจารย์ทุกท่าน (ทั้ง 5 ท่าน) ทั้งนี้สื่อการสอนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีเนื้อหาบางส่วนที่ตนเห็นว่าควรปรับให้ทันสมัย และเป็นปัจจุบันมากขึ้น แต่โดยหลักทฤษฎียังคงต้องยึดของเดิมไว้ได้ แต่เนื้อหาบางส่วนเท่านั้นที่ต้องปรับปรุง

1.2.4 ได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือช่วยสอนมากน้อยเพียงใด

อาจารย์ส่วนน้อย (1 ใน 5 ท่าน) กล่าวว่า ตนเองพยายามปรับปรุงกระบวนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาช่วยสอน และผลิตสื่อการสอนด้วยตนเอง โดยเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Power Point แต่เมื่อถึงเวลาสอนไม่สามารถจัดหาคอมพิวเตอร์มาประจำห้องสอนได้ สื่อการสอนที่เตรียมไว้ไม่ได้ใช้ จึงต้องประยุกต์สื่อให้กลับกลายเป็นแผ่นใส ใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะแบบเดิม ซึ่งตนเองคิดว่าสื่อการสอนแบบนี้ควรค่อย ๆ เลิกใช้ไป แล้วหันมาปรับปรุงห้องเรียนให้มีอุปกรณ์รองรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างเพียงพอ ซึ่งน่าจะเป็นผลดีต่อผู้เรียนมากกว่าปัจจุบัน

1.2.5 เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดของการสอนด้านนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ห้องบรรยาย และห้องปฏิบัติการควรมีสภาพเป็นเช่นไร

อาจารย์ทุกท่านตอบตรงกันว่า ห้องเรียนของนิเทศศาสตร์ โดยเฉพาะถ้าเป็นวิชาที่ต้องมีปฏิบัติ ควรเป็นห้องที่ตรงกับสาขานั้น ๆ โดยตรง เช่น หากฝึกตัดต่อ ควรมีเครื่องมือครบถ้วน หรืออย่างน้อย 2 คนต่อ 1 เครื่อง และทุกคนมีโอกาสฝึกพร้อมกัน แต่ในปัจจุบันมีเพียง 2 เครื่อง จึงไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา

สำหรับห้องเรียนทั่วไป ในรายวิชาบรรยาย ควรมีสภาพเป็นห้องทึบ ไม่มีแสงเข้า มีโทรทัศน์ มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ มีเครื่องฉาย LCD มีจอ และมีไมโครโฟน สำหรับห้องเรียนที่มีผู้เรียน 40 คนขึ้นไป เมื่อสภาพภายในห้องเรียนมีความพร้อมก็จะทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และอาจสนใจเรียนมากกว่าเดิมก็ได้

1.2.6 เทคโนโลยีด้านใดจำเป็นมากที่สุด สำหรับการนำมาช่วยสอนด้านนิเทศศาสตร์

อาจารย์ส่วนใหญ่ (4 ใน 5 ท่าน) เห็นว่าคอมพิวเตอร์เป็นสิ่งจำเป็นสูงสุด รวมทั้งอุปกรณ์ในระบบดิจิทัล เช่น กล้องถ่ายรูป ที่ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติควรเป็นกล้องดิจิทัล ตัวอาจารย์ผู้สอนก็ควรใช้กล้องดิจิทัลในการสอน กล้องถ่ายวิดีโอก็ควรเป็นแบบดิจิทัล เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาออกไปทำงานกับหน่วยงานภายนอก จะได้ไม่ต้องปรับตัวมากนัก แต่ในปัจจุบันอาจารย์ผู้สอนยังคงใช้กล้องฟิล์มแบบเดิม และสอนด้วยวิธีการเดิม จึงทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจในการแข่งขันกับผู้อื่นตอนที่พวกเขาไปสมัครงาน

1.2.7 มีการใช้เอกสารอ่านนอกเวลาอย่างน้อยเพียงใด

อาจารย์ 2 ท่านใน 5 ท่าน ตอบว่า มีบ้างแต่ไม่มากนัก เนื่องจากผู้เรียนไม่มีนิสัยรักการอ่าน การอ่านหนังสือนอกเวลา กลับทำให้ผู้เรียนมองว่าเป็นเรื่องยุ่งยากไม่น่าสนใจ และไม่ชอบเรียน ซึ่งภายหลังแล้วตนเองจึงสั่งอ่านหนังสือภายนอกเวลาลดลง

อาจารย์ 3 ท่าน ตอบว่า ไม่ได้ใช้อ่านหนังสือนอกเวลา เพราะแม้แต่หนังสือหลักผู้เรียนก็ไม่สนใจ บางคนเข้าเรียนโดยไม่มีหนังสือเรียน และอาจไม่หามาอ่านตลอดภาคเรียน แต่จะใช้วิธีขอยืมสมุดโน้ตจากเพื่อนไปถ่ายเอกสาร เพื่ออ่านสอบก่อนวันสอบวันเดียว หรือบางคนก็เข้าห้องสอบโดยไม่มีหนังสือ หรือสมุดประจำตัวตลอดภาคเรียนเลยก็มี

1.2.8 คำราที่ใช้สอน เป็นคำราชของกลุ่มตัวอย่างเองหรือไม่

อาจารย์ทั้ง 5 ท่าน ตอบว่า ไม่ใช่

1.2.9 ในแต่ละรายวิชา ใช้เอกสารและตำรามากน้อยเพียงใด

อาจารย์ส่วนใหญ่ (4 ใน 5 ท่าน) อธิบายว่าในแต่ละรายวิชาจะมีตำราหลัก 1 เล่ม เป็นของสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่อาจารย์ผู้สอนคัดเลือกมาโดยเห็นว่าตำราดังกล่าวมีเนื้อหาสมบูรณ์ครบถ้วน และตรงกับรายวิชาที่ตนเองกำลังสอนอยู่ ส่วนหนังสืออ่านประกอบอาจมี 2 – 3 เล่มแล้วแต่เนื้อหาวิชาใด และเพื่อให้การสอนง่ายขึ้น จึงผลิตแผ่นใสที่เป็นลักษณะหัวข้อบรรยาย และเพื่อให้สะดวกต่อการจดบันทึกของผู้เรียน แล้วผู้สอนจะอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมนอกเหนือจากสื่อที่มีอยู่

1.2.10 ในรายวิชาปฏิบัติ ได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริง ๆ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ควบคุมหรือไม่

ทั้ง 5 ท่าน ตอบว่า ไม่ได้ควบคุมการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง แต่จะมีเจ้าหน้าที่ประจำห้องปฏิบัติการเป็นผู้ดูแล หรือเป็นผู้ช่วยสอน

ผลการวิจัยกับผู้สอน

ผลการสนทนากลุ่มกับอาจารย์ผู้สอนที่มีตำแหน่งเป็นประธานโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 1 ท่าน และกรรมการโปรแกรมวิชาอีก 4 ท่าน รวม 5 ท่าน ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อคำถามออกเป็น 2 ประเด็น คือ ด้านการสอน และด้านสื่อการสอน ในแต่ละประเด็นจะเรียงลำดับคำถามไปที่ละข้อ จนครบทุกข้อ ดังนี้

1.1 ด้านการสอน

1.1.1 มีการปลูกฝังแนวความคิดเรื่องการประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษา ไปในทิศทางใด

กลุ่มตัวอย่าง 3 ใน 5 ท่านกล่าวว่า มีการปลูกฝังแนวความคิดเรื่องการประกอบอาชีพ ในอนาคตของนักศึกษา ส่วนใหญ่เน้นให้มีการประกอบอาชีพอิสระ หรือไม่ก็ให้นักศึกษาค้นหาตัวเองว่ามีความต้องการงานลักษณะใด มีการปลูกฝังให้ทำงานในท้องถิ่น เนื่องจากขอบข่ายของงานด้านนิเทศศาสตร์ที่มีอยู่กว้างขวางทุกวงการอาชีพ อยากให้นักศึกษาได้นำความรู้ที่นำมาพัฒนาท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องทำงานเป็นนักประชาสัมพันธ์หรือนักข่าวโดยตรง เป็นงานอะไรก็ได้ที่ได้ใช้วิชาชีพที่เรียนมา หรือไม่ก็ประกอบอาชีพอิสระซึ่งสามารถได้ใช้วิชาชีพนั้น ๆ ได้เต็มที่ แต่หากนักศึกษาสามารถประกอบอาชีพด้านที่ตนเองเรียนมาโดยตรงได้ก็เป็นเรื่องน่ายินดี

1.1.2 มีมุมมองเกี่ยวกับลักษณะงานอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ ในปัจจุบันเป็นอย่างไร

กลุ่มตัวอย่างมีมุมมองเกี่ยวกับลักษณะงานอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ในปัจจุบันว่างานนิเทศศาสตร์มีความสำคัญมากขึ้น และกำลังขยายงานขึ้นอย่างกว้างขวาง เข้าถึงทุกวงการอาชีพ ในขณะที่เดียวกันก็มีการแข่งขันกันสูง มีนักศึกษาที่จบการศึกษาด้านนี้จำนวนมาก หรือแม้แต่ นักศึกษาที่จบการศึกษาด้านอื่น ๆ ก็หันมาทำงานด้านนิเทศศาสตร์กันมากขึ้น จึงมีการแข่งขันกันค่อนข้างสูง หลายคนหันไปประกอบอาชีพอิสระ ก็สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาอาชีพของตนเองได้ดีกว่าแขนงวิชาอื่น ๆ เนื่องจากผู้ที่จบด้านนิเทศศาสตร์มักรู้จักประยุกต์ใช้วิชาความรู้ต่าง ๆ ได้ดี

1.1.3 นักนิเทศศาสตร์คนใดที่กลุ่มตัวอย่างยกย่องชื่นชม ให้นักศึกษายึดเป็นแบบอย่าง และเพราะเหตุใด

นักนิเทศศาสตร์ที่กลุ่มตัวอย่างยกย่องชื่นชมให้นักศึกษาคือเป็นตัวอย่าง ขึ้นอยู่กับว่าวิชาที่เรียนนั้นเป็นวิชาอะไร ไม่มีกลุ่มตัวอย่างท่านใดเฉพาะเจาะจงเป็นคนใดคนหนึ่ง มักจะพูดถึงโดยรวมไม่มีการกล่าวถึงใครคนใดคนหนึ่ง หรืออาจจะมีบ้าง เช่น การจัดรายการวิทยุก็อาจพูดถึงนักจัดรายการในท้องถิ่นที่นักศึกษารู้จักเป็นอย่างดี เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนึกออกได้ กลุ่มตัวอย่างท่านหนึ่งพูดถึง ผู้ประกาศข่าว ก็ยกตัวอย่าง นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา เนื่องจากกำลังมีชื่อเสียง ส่วนนักนิเทศศาสตร์ที่ยกย่องชื่นชมเป็นพิเศษไม่มี

1.1.4 มีปรัชญาที่ใช้ปลูกฝังลูกศิษย์อย่างไร และวิธีปลูกฝังทำอย่างไร

ปรัชญาในการปลูกฝังลูกศิษย์ ท่านที่ 1 ให้รู้จักหน้าที่ของตนเอง ปลูกฝังโดยการสอดแทรกในเวลาที่ทำการสอน พยายามพูดอยู่เสมอว่าตนเองเป็นใคร กำลังทำอะไร และทำสิ่ง

นั้นให้ดีที่สุด ท่านที่ 2 และ 3 ให้รู้จักขวนขวายหาความรู้ใส่ตัว และเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ท่านที่ 4 ให้เขาเป็นคนดี โดยการสอนในสิ่งที่ถูกต้อง สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น

1.1.5 อะไรในตัวลูกศิษย์ที่อยากให้ปรับปรุง (เทคโนโลยี ภาษา ความกระตือรือร้น ฯลฯ) เลือกเพียงข้อเดียว และเหตุผลสนับสนุน

สิ่งที่อยากให้ลูกศิษย์ปรับปรุงมากที่สุด อาจารย์ทุกท่านมีความเห็นเหมือนกันคือ ความกระตือรือร้นของนักศึกษา เนื่องจากนักศึกษาในปัจจุบันขาดความกระตือรือร้นมาก ไม่ค่อยสนใจการเรียน ไม่ค่อยสนใจงาน ไม่ค่อยสนใจการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีการขจัดเย็บคให้บ้าง ไม่ว่าจะทำอะไรต้องกระตุ้นกันอยู่ตลอดเวลาหากนักศึกษามีความกระตือรือร้นแล้ว สิ่งอื่น ๆ ก็สามารถพัฒนาได้ง่าย ไม่ทราบว่าเพราะอะไรนักศึกษาถึงขาดความกระตือรือร้นขนาดนี้

1.1.6 อะไรในตัวเองที่อยากให้ปรับปรุงมากที่สุด (เทคโนโลยี คำรา สื่อการสอน ฯลฯ) เลือกเพียงข้อเดียว และเหตุผลสนับสนุน

สิ่งที่กลุ่มตัวอย่างอยากปรับปรุงมากที่สุด ท่านที่ 1 คือ อยากปรับปรุงเรื่องของ คำราเรียน ถึงแม้ว่าปัจจุบันในวิชาหนึ่ง ๆ จะมีวิธีการใช้คำราหลายเล่มมาประยุกต์ให้อยู่แล้ว ที่อยากปรับปรุงก็คือ อยากเขียนคำราชั้นให้เป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อให้ให้นักศึกษาใช้ได้เต็มที่ ท่านอื่น ๆ เห็นว่า อยากปรับปรุงด้านสื่อการสอนให้มีความทันสมัยขึ้น แต่ปัจจัยต่าง ๆ ก็ไม่เอื้ออำนวย อยากจะปรับปรุงแค่เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ก็ไม่พร้อมที่จะนำมาใช้ ห้องเรียนบางห้องก็ถูกจำกัดเรื่องแสง คือ ไม่สามารถควบคุมแสงได้ การจะใช้สื่อบางอย่าง หรือเทคโนโลยีบางอย่าง ก็ไม่สามารถใช้ได้ ห้องที่สามารถใช้ได้ก็มีจำนวนน้อย อาจต้องไปขอใช้จากคณะอื่น ๆ ซึ่งไม่สะดวกในการเข้าใช้

1.1.7 อยากเห็นความเปลี่ยนแปลงใดมากที่สุด สำหรับการสอนนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สำหรับการสอนมหาวิทยาลัยราชภัฏ สิ่งที่อยากให้มีการเปลี่ยนแปลง คือ ตัวนักศึกษา อยากให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นมากขึ้น ให้เห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น พวกอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้สื่อการสอนต่าง ๆ ก็อยากได้ที่ทันสมัยมากขึ้น แต่ก็ต้องสามารถนำมาใช้ได้ มีห้องที่เหมาะสม บุคลากรหรืออาจารย์ผู้สอนควรเพิ่มมากขึ้น ให้เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา

1.1.8 จำนวนคาบ และรายวิชาที่สอนในแต่ละภาคการศึกษา มากเกินไปหรือไม่

จำนวนคาบ และรายวิชาที่สอนในแต่ละภาคการศึกษา คิดว่ามีพอดีแล้ว ไม่มากไม่น้อยเกินไป เฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม